

Onsdagen den 15 februari

Kl. 09.00–14.58

§ 1 Val av riksrevisorer

Val av riksrevisorer

Anf. 1 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! Låt mig först hit till kammarens åhörarläktare välkomna de personer som konstitutionsutskottet har föreslagit ska väljas till riksrevisorer: Statistiska centralbyråns generaldirektör Stefan Lundgren, generaldirektören vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Helena Lindberg, och Statskontorets generaldirektör Ingvar Mattson. Varmt välkomna till riksdagen!

Riksdagens konstitutionsutskott har efter ett mycket omfattande rekryteringsarbete äran och glädjen att föreslå kammaren nya riksrevisorer. Det rör sig om tre personer som vi är övertygade om har mycket goda förutsättningar att ge Riksrevisionen en nystart, stabilitet och arbetsro.

Innan jag beskriver de tre kandidaterna lite närmare vill jag ge en bakgrundsbeskrivning till dagens val.

Under sommaren 2016 avslöjade Dagens Nyheter olika fel och ofullkomligheter vid Riksrevisionen. Två av tre riksrevisorer avgick, och även den tredje riksrevisorn, Margareta Åberg, har meddelat att hon avser att lämna sin post när nya riksrevisorer är på plats.

Jag vill ta detta tillfälle i akt att framföra ett varmt tack till Margareta Åberg för hennes värdefulla insatser under hösten 2016. Hon valde att avsera sin avgång som riksrevisor för att därigenom göra det möjligt för myndigheten att få en fullständig nystart. Det var ansvarsfullt och klokt av henne. Samtidigt erbjöd hon sig att stanna på sin post tills nya riksrevisorer kan träda till. Också det var ansvarsfullt och viktigt.

Riksrevisionen är en av Sveriges viktigaste myndigheter och utgör en betydelsefull del av kontrollmakten. Att vara riksrevisor innebär därmed att man innehar ett av statens viktigaste ämbeten.

I samband med medierapporteringen om Riksrevisionen debatterades flera olika frågor, bland annat processen för rekrytering och introduktion av riksrevisorer. Jag vill därför kort beskriva rekryteringsarbetet för kammaren och framhålla att processen har utvecklats på olika sätt.

Arbetet har bedrivits i konstitutionsutskottets beredningsdelegation, som består av en ledamot från vart och ett av de åtta riksdagspartierna. Jag vill framföra ett varmt tack till ledamöterna för ett gott samarbete som har resulterat i ett enhälligt förslag. Varmt tack också till KU:s kansli, som har utfört ett mycket omfattande arbete.

Beredningsdelegationen har inhämtat förslag på kandidater på en rad olika sätt. Det har förekommit annonsering i dagspressen, vilket har resulterat i ett tjugotal intresseanmälningar. Det har även kommit in nomineringar från olika personer.

Listan över kandidater har kompletterats under arbetets gång, till exempel med förslag från beredningsdelegationens egna ledamöter. Vi har gjort eftersök i grupper där riksrevisorer ofta har rekryterats, men vi har även breddat detta till andra grupper. Vi har tagit fram förteckningar över ledande auktoriserade revisorer, över seniora statstjänstemän och över akademiker med revisionskunskap. Totalt har vi gått igenom över 90 olika namn.

I december genomförde beredningsdelegationen intervjuer med ett antal kandidater, och utifrån dessa intervjuer gick vi vidare med några av kandidaterna.

Ett rekryteringsföretag genomförde en så kallad second opinion med de tre kandidater som KU nu föreslår och redovisade sitt arbete för beredningsdelegationen.

Delegationen träffade därefter de tre kandidaterna igen, gick igenom utfallet av rekryteringsföretagets analys och diskuterade olika frågor med koppling till Riksrevisionen.

Beredningsdelegationen beslutade att rekommendera utskottet att föreslå riksdagen att välja dessa tre. Utskottet beslutade sedan enhälligt att föreslå riksdagen att välja de tre till riksrevisorer. Innan detta beslut fattades genomfördes en noggrann säkerhetsprövning.

I beredningsdelegationens diskussioner med de tre slutliga kandidaterna har vi gjort vissa medskick om Riksrevisionen och dess framtid. Det har gällt fem områden: arbetsfördelningen mellan riksrevisorerna, relationen mellan Riksrevisionen och riksdagen, den årliga revisionens utveckling, effektivitetsrevisionens inriktning samt frågor om jäv, regelefterlevnad och rekrytering.

Vi tycker att det är viktigt att tydliggöra vilka förväntningar som vi från riksdagens sida har på de nya riksrevisorerna och deras kommande arbete, samtidigt som riksrevisorernas grundlagsskyddade oberoende när det gäller att besluta om vad som ska granskas, hur granskningen ska genomföras och vilka slutsatser som ska dras av granskningen självfallet ska bibehållas.

Det är viktigt att riksdagen som huvudman tar sitt ansvar för Riksrevisionen. Vi kommer därför att se till att det från riksdagens sida ges en god introduktion om de förutsättningar som gäller för uppdraget i förhållande till riksdagen. Tanken är också att det ska hållas ett seminarium i riksdagen senare i vår med rubriken ”Riksrevisionen – en del av riksdagens kontrollmakt”.

Sammanfattningsvis har alltså processen utvecklats på en rad sätt. Vi har genomfört ett mycket omfattande eftersök, i fler kategorier än förut. Vi har gjort en mer noggrann analys av vad KU efterfrågar och vad KU inte efterfrågar.

Vi har genomfört mer omfattande intervjuer än tidigare och har utvecklat en särskild intervjumall, inspirerad bland annat av Domarnämndens intervjuer med domarkandidater.

Vi har, mot bakgrund av det skärpta omvärldsläget, genomfört mer omfattande säkerhetsprövningar av kandidaterna än förut. Vi har utarbetat några genomtänkta och dokumenterade medskick för att tydliggöra våra förväntningar på riksrevisorerna.

Jag och Björn von Sydow har medverkat vid personalmöten vid Riksrevisionen för att hålla medarbetarna informerade om rekryteringsarbetet.

Vi har säkerställt att riksdagen tar sin del av ansvaret för introduktionen av de nya riksrevisorerna.

Sammantaget är vår bedömning att dessa många åtgärder har lett till en mer gedigen process och bättre förutsättningar för de nya riksrevisorerna att komma in i arbetet på ett bra sätt.

Låt mig så introducera de tre kandidaterna. Stefan Lundgren är född 1952 och generaldirektör för Statistiska centralbyrån sedan 2009. SCB har ungefär 1 400 anställda. Stefan Lundgren är docent i nationalekonomi från Handelshögskolan i Stockholm. Tidigare har han bland annat varit finansråd och chef för ekonomiska avdelningen på Finansdepartementet. Åren 2003–2009 var han verkställande direktör för Studieförbundet Näringsliv och Samhälle.

Helena Lindberg är generaldirektör för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap sedan 2009 och ledde skapandet av myndigheten genom en sammanslagning av Krisberedskapsmyndigheten, Statens räddningsverk och Styrelsen för psykologiskt försvar. MSB har omkring 850 anställda. Tidigare har hon bland annat varit ämnessakkunnig och expeditionss- och rättschef i Försvarsdepartementet. Hon är jurist, född 1960 och har tjänstgjort som assessor vid Svea hovrätt.

Ingvar Mattson är född 1963 och generaldirektör för Statskontoret sedan 2014. Statskontoret har ungefär 70 anställda. Ingvar Mattson är filosofie doktor i statsvetenskap. Han har haft olika opolitiska befattningar inom riksdagen, bland annat som kanslichef för finansutskottet och biträdande kanslichef vid konstitutionsutskottet. Han har också i sitt arbete varit engagerad i frågor som bland annat rör riksdagens relation till Riksrevisionen.

Utskottet föreslår att Stefan Lundgren ska väljas till administrativt ansvarig riksrevisor. Han är äldst och leder i dag den största myndigheten av de tre. KU föreslår att samtliga tre riksrevisorer ska tillträda den 15 mars 2017.

Vi har i vårt rekryteringsarbete värderat erfarenhet av ledarskap högt. Särskilt högt har vi värderat erfarenhet av att leda stora kunskapsmyndigheter i förändring och turbulens. Vi har också strävat efter att någon av riksrevisorerna ska vara en verkligt senior person som på samma gång kan vara stabil, tydlig och orädd.

Bred och djup erfarenhet av offentlig förvaltning är också en viktig merit. Det är viktigt att man vet hur offentlig förvaltning fungerar och hur samspelet mellan politik och förvaltning ser ut.

En sak vi lärt oss av sommarens turbulens är att riksdagen behöver utveckla sina kontakter med Riksrevisionen. Därför har vi sett det som viktigt att det bland de tre riksrevisorerna finns någon med kunskap om och erfarenhet av hur riksdagen fungerar och vad riksdagen vill med Riksrevisionen.

De tre kompletterar varandra vad gäller utbildningsbakgrund. En är ekonom, en är jurist och en är statsvetare. Två av dem är disputerade.

Prot. 2016/17:68
15 februari

Val av riksrevisorer

Om kammaren följer konstitutionsutskottets förslag är vår bedömning att Riksrevisionen kommer att få tre mycket kvalificerade riksrevisorer.

Herr talman! Konstitutionsutskottet föreslår alltså att riksdagen till riksrevisorer väljer Stefan Lundgren, Helena Lindberg och Ingvar Mattson. KU föreslår vidare att samtliga väljs från och med den 15 mars 2017 samt att Stefan Lundgren väljs till riksrevisor med administrativt ansvar.

Följande skrivelse med föreslagna namn hade kommit in från konstitutionsutskottet:

Till riksdagen

Konstitutionsutskottet har berett frågan om val av nya riksrevisorer efter Susanne Ackum, Ulf Bengtsson och Margareta Åberg.

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt

- att riksdagen för tiden från och med den 15 mars 2017 till dess nytt val har genomförts under sjunde året därefter till riksrevisor väljer nuvarande generaldirektören Stefan Lundgren,
- att riksdagen för tiden från och med den 15 mars 2017 till dess nytt val har genomförts under sjunde året därefter till riksrevisor väljer nuvarande generaldirektören Helena Lindberg och
- att riksdagen för tiden från och med den 15 mars 2017 till dess nytt val har genomförts under sjunde året därefter till riksrevisor väljer nuvarande generaldirektören Ingvar Mattson samt
- att riksdagen utser Stefan Lundgren till riksrevisor med administrativt ansvar.

Stockholm den 2 februari 2017

På konstitutionsutskottets vägnar

Andreas Norlén

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och valde därmed *för tiden från och med den 15 mars 2017 till dess nytt val genomförts under sjunde året därefter till*

riksrevisorer

Stefan Lundgren

Helena Lindberg

Ingvar Mattson

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed till

riksrevisor med administrativt ansvar

Stefan Lundgren

Anf. 2 TALMANNEN:

Jag vill gratulera er tre nyvalda riksrevisorer och önska er lycka till i ert viktiga värv. Ni får gärna resa er upp.

(Applåder)

Vi har hört så mycket gott om er, men nu har vi också sett hur ni ser ut. Lycka till i ert viktiga värv!

Prot. 2016/17:68
15 februari

Välkomsthälsning

Anf. 3 TALMANNEN:

Innan vi inleder debatten vill jag välkomna representanterna för den diplomatiska kåren till den utrikespolitiska debatten.

§ 2 Utrikespolitisk debatt

Utrikespolitisk debatt

Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman, ärade ledamöter, riksdagsveteraner, representanter för den diplomatiska kåren och kära åhörare! Omvärlden och Sverige befinner sig i en paradoxal tid med snabba och stora förändringar.

För tio år sedan var antalet människor på flykt hälften av dagens 65 miljoner. Syrien var ett turistmål. Ryssland hade inte försökt ändra Georgiens och Ukrainas gränser med våld. Kinas ekonomi var en fjärdedel av vad den är i dag. Brexit var ett okänt begrepp. Det kom inga tweets från USA:s president eftersom Twitter precis hade skapats.

Snabba globala förändringar kan sprida en flytande rädsla och samtidigt lägga grunden för avgörande framsteg. Varje minut jag talar lämnar ungefär 120 människor den extrema fattigdomen. Parisavtalet och Agenda 2030 stakar ut vägen mot en hållbar framtid. Tack vare fredsavtalet i Colombia kan Sydamerika bli en fredens kontinent.

Vår samtid, där mörka moln samsas med ljusglimtar, kan illustreras av en urfolksberättelse.

En morfar säger till sitt barnbarn: En kamp mellan två vargar pågår inom mig. Den ene är ond; han är oro, arrogans, egoism och lögn. Den andre är god; han är framtidstro, fred, medkänsla och sanning. Det är en kamp som pågår inom oss alla. Barnbarnet frågar: Vilken varg vinner? Morfar svarar: Den som du matar.

I en svår tid vilar svensk utrikespolitik på en stadig värdebaserad grund av mänskliga rättigheter, demokrati och multilateralt samarbete. Att enbart sätta det egna landet främst vore egoistiskt och oklokt. Det som är bra för världen är bra för Sverige.

Herr talman! Efter krigsslutet 1945 byggdes en multilateral världsordning, grundad på universella värderingar. När nu tyngdpunkterna i världen förskjuts utmanas den världsordning som vi har vant oss vid. Normer, maktbalanser och global stabilitet påverkas.

För att navigera bland dagens utmaningar måste vi se till hur fred, frihet och försoning kan åstadkommas i vår del av världen. Därför förblir Europeiska unionen så viktig för oss, och regeringen ska med kraft bidra till ett EU som är sammanhållet och principfast.

Utvecklingen inom EU och i vår omvärld sätter samarbetet på prov. Den ekonomiska återhämtningen är ojämn, och främlingsfientliga och populistiska krafter har stärkts.

I höst står statsministern och EU-kommissionens ordförande värdar för ett toppmöte i Göteborg om rättvisa jobb och tillväxt. Vi behöver ett mer socialt Europa med fungerande arbetsmarknader, effektiva och hållbara trygghetssystem och ökad dialog mellan arbetsmarknadens parter.

Migrationsfrågorna har, som ni väl vet, blivit allt viktigare, och EU måste agera gemensamt för ett hållbart europeiskt asylsystem där alla medlemsstater delar på ansvaret. Vi behöver ett ökat fokus på flyktens grundorsaker och konfliktförebyggande samt ökat stöd till UNHCR och IOM.

Regeringen beklagar att Storbritannien har valt att lämna EU, och vi vill ha fortsatt goda relationer. När förhandlingar inleds kommer vi att agera utifrån vad som bäst tjänar det gemensamma europeiska samarbetet och Sveriges intressen.

EU är vår viktigaste utrikespolitiska arena. Unionens globala strategi får stor betydelse för förmågan att hantera kriser med både civila och militära medel. Sverige ska aktivt verka för att stärka den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Vi välkomnar det utvecklade samarbetet mellan EU och Nato och vill att EU ska samverka ännu närmare med FN.

Regeringen prioriterar såväl ett starkt östligt partnerskap som en fortsatt utvidgningsprocess på västra Balkan och med Turkiet.

Samarbetet med Turkiet förblir av strategisk betydelse för EU, men utvecklingen i landet vad gäller mänskliga rättigheter, respekten för rättsstatens principer samt oppositionens och mediernas situation är djupt oroande. En återupptagen fredsprocess som löser den kurdiska frågan är nödvändig. Det skulle bidra till fred och säkerhet såväl i Turkiet som regionalt.

Målet om en återförening av Cypern är inom räckhåll. Vi uppmantrar parterna till fortsatta ansträngningar för att nå ända fram.

Herr talman! Byggandet av säkerhet i samverkan med andra länder, regioner och organisationer är en hörnsten i svensk säkerhetspolitik.

Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik bygger på sammanhållning i EU och ökat samarbete på bred front i Norden och Östersjöområdet, inom FN och OSSE, med Nato och genom en stark transatlantisk länk.

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Den förutsätter en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med fördjupade försvarssamarbeten, särskilt med Finland, och en trovärdig nationell försvarsförmåga.

Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-land eller ett nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vårt land ska därför kunna ge och ta emot stöd, såväl civilt som militärt.

Vår första försvarslinje utgörs av en utrikespolitik där vi verkar genom diplomati, medling, konfliktförebyggande och förtroendeskapande åtgärder. Så ökar Sveriges möjligheter att verka för avspänning och stabilitet såväl i vårt närområde som globalt.

Förutsättningarna för att skydda befolkningen och upprätthålla de viktigaste samhällsfunktionerna har förändrats. Militära hot, väpnade konflikter, cyberhot, terrorism och våldsbejakande extremism samt organiserad brottslighet skapar ständiga risker i en mer komplex och sammankopplad värld, men även pandemier, antibiotikaresistens och naturkatastrofer påverkar Sveriges säkerhet. För att möta denna utveckling antog regeringen i januari en nationell säkerhetsstrategi baserad på våra nationella intressen.

Det moderna samhället är i allt högre grad beroende av en väl fungerande energiförsörjning och av robusta transporter och infrastruktur. Klimatförändringarna utgör ett hot mot mänsklighetens existens. Ojämlikhet, miljöhot, vattenfrågor och resursbrist är andra långsiktiga utmaningar. Strategins genomförande prioriteras och lägger grunden för ett förstärkt säkerhetsarbete.

De hänsynslösa terroristattentaten runt om i världen understryker nödvändigheten av solidarisk och fördjupad samverkan över gränserna. Internationell samverkan underlättar även det förebyggande arbetet mot radikaliserings.

Herr talman! I ett allvarligt världsläge uppmuntrar regeringen till ett ökat ansvarstagande från globala aktörer som USA, Kina, Indien och Ryssland, såväl sinsemellan som gentemot oss andra.

Rysslands agerande, när det tar sig uttryck i militära handlingar, desinformation och påverkansoperationer, är emellertid aggressivt och ökar spänningarna. Vårt svar vägleds av principer och värderingar. Det präglas av fasthet, tydlighet och långsiktighet och främjar EU-enighet. Grunden för vår hållning är viljan att värna folkrätten och den europeiska säkerhetsordningen.

Även den inrikespolitiska utvecklingen i Ryssland är negativ med auktoritärt styre, ett civilsamhälle under press och bristande respekt för mänskliga rättigheter.

Sverige behöver en bred ansats i förhållande till Ryssland. Vi ska upprätthålla en politisk dialog, verka långsiktigt och uppmana Ryssland till samarbete i stället för konfrontation samt främja kontakter mellan medborgare – och vi ska göra det utan att ge avkall på vår principiella hållning.

Sverige fördömer Rysslands aggression mot Ukraina och illegala annektering av Krim. Sanktionerna ska ligga fast så länge skälen till att de infördes kvarstår. Genom att stödja Ukrainas reformarbete och slå vakt om landets suveränitet och territoriella integritet enligt folkrätten bidrar vi till landets strävan att närma sig EU.

I år övertar Sverige ordförandeskapen i både Barentsrådet och Östersjöstaternas råd. Vi vill se ett Östersjöområde som präglas av respekt, tillit och trygghet. Samarbete för att öka säkerheten och möta utmaningar som miljöhot ska främjas liksom bättre villkor för regional utveckling och mellanfolkliga kontakter.

Sverige har och ska ha en nära relation till USA. Relationen med den nya amerikanska regeringen är även i fortsättningen viktig för vår handel och för vår säkerhet. Men Vita husets agerande väcker frågor om USA:s roll i världen.

Vi menar att Sverige, EU och USA har allt att vinna på att verka för en regelbaserad världsordning, på att stå upp för gemensamma normer och värderingar och på att hantera globala utmaningar tillsammans.

Kanada blir en allt viktigare partner för både Sverige och EU, inte minst genom frihandelsavtalet CETA och det strategiska partnerskapsavtalet.

Vårt mål att förnya kontakterna med Latinamerika har välkomnats i regionen, och under våren presenteras en handlingsplan för ökat samarbete.

Asien är tillväxtmotorn i den globala ekonomin, och här investeras stort i framtidens teknologier. Med vårt engagemang i Asien vill vi bidra

såväl till en hållbar utveckling som till demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

Relationen med Kina utvecklas, men de regionala säkerhetspolitiska spänningarna och situationen vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter oroar.

Sveriges samarbete med Indien fördjupas, EU:s frihandelsförhandlingar med flera Aseanländer välkomnas, och vi verkar för ett ambitiöst avtal med Japan.

Sverige fortsätter arbetet för en fredlig och hållbar utveckling i Afghanistan. Vi behåller vårt civila och militära engagemang och stöder kvinnors deltagande i freds- och försoningsprocesser.

Under 2017 avser regeringen att fatta beslut om en ny strategi för utvecklingssamarbetet med Myanmar. Den kan bidra till en fredlig, inkluderande och demokratisk utveckling i landet, inklusive för minoritetsgruppen rohingya.

Sveriges starka band till de afrikanska länderna vidareutvecklas i takt med efterfrågan på diversifierat handelsutbyte och modernt utvecklingssamarbete.

Konkreta bidrag till fred, säkerhet och utveckling sker genom vårt långsiktiga utvecklingssamarbete men också genom truppbidraget till Minusma i Mali och medverkan i EU:s insatser i Sahel och på Afrikas horn. Vi stärker vårt partnerskap med Afrikanska unionen och de subregionala organisationerna i arbetet med att förebygga väpnade konflikter.

Herr talman! Den syriska regimen och dess allierade har genomfört en brutal militär strategi, och Sverige är engagerat i att bidra till en långsiktig lösning, bland annat genom att ge kvinnor en röst i fredsprocessen. Vårt omfattande bistånd består både av akut nödhjälp och långsiktigt stöd, även till de grannländer som har tagit emot ett stort antal flyktingar.

FN måste spela en central roll. Vår plats i säkerhetsrådet erbjuder ett forum där vi kan arbeta för eldupphör, humanitärt tillträde, återgång till fredsförhandlingar och ansvarutkrävande för krigsförbrytelser, allvarliga övergrepp och användning av kemiska vapen.

Regeringen avser att under våren ta fram en ny femårig biståndsstrategi för Irak. Vårt bidrag till den globala koalitionen mot Daish dubblas från 35 till 70 personer.

I år har det gått 50 år sedan Palestina ockuperades. Sverige fortsätter att verka för en lösning i Israel–Palestina-konflikten och tillsätter ett särskilt sändebud.

Att hopp kan övergå i förtvivlan märktes under mitt besök i Palestina i december, och det präglar de samråd som Sverige har med närmare 150 israeliska och palestinska civilsamhällesorganisationer.

Säkerhetsrådets resolution 2334 om de israeliska bosättningarna och den internationella konferensen i Paris i januari kan i bästa fall skapa förutsättningar för en förnyad fredsprocess och en tvåstatslösning.

Herr talman! Sveriges feministiska utrikespolitik ger resultat för kvinnor, flickor och hela samhällen.

Vårt arbete har bidragit till att ett tjugotal länder har tagit fram lagar och förslag för stärkt jämställdhet, att hundratals kvinnor och flickor har undgått osäkra aborter och oönskade graviditeter, att ett nittiototala lokala

samhällen har övergett kvinnlig könsstympning och att 65 länder och organisationer har gjort åtaganden mot könsrelaterat våld. Prioriteringen av sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter förstärks.

Att vi invaldes med så bred marginal i FN:s säkerhetsråd var ett kvitto på regeringens globala politik. Under Sveriges ordförandeskap i januari bekräftades att FN:s generalsekreterare stöder vår ambition: att FN ska arbeta fredsbyggande och konfliktförebyggande, främja dialog som verktyg och verka för kvinnors aktiva inflytande i fredsprocesser.

Vi är en kritisk FN-vän som arbetar för ett reformerat och mer transparent säkerhetsråd. Ett modernare, mer effektivt och jämställt FN-system är centralt. Vi ska vara ledande i att Agenda 2030 genomförs såväl globalt som i Sverige. Alla politikområden ska bidra till en hållbar och rättvis värld.

Icke-spridningsfördragets mål är en kärnvapenfri värld. En utveckling bort från detta mål måste förhindras, och kärnvapenstaterna har ett särskilt ansvar. Regeringen välkomnar att en klar majoritet av världens länder har tagit ställning för förhandlingar om ett globalt kärnvapenförbud.

Det kärntekniska avtalet med Iran är av avgörande betydelse för icke-spridningsarbetet. Nordkorea utmanar världssamfundet med sina kärnvapenambitioner.

Sverige är och förblir en global ledare inom utvecklingspolitiken. Vårt humanitära bistånd på 6,5 miljarder kronor gör oss till världens sjunde största givare i nominella tal.

Haven spelar en avgörande roll i det globala klimatsystemet, och om utvecklingen inte bromsas finns mer plast än fisk i våra hav redan 2050. I juni står Sverige och Fiji värd för den första stora FN-konferensen om hur miljön i världshaven ska räddas.

Larmrapporter om klimatet når oss allt oftare. Under 2017 måste Sverige och EU visa ledarskap i genomförandet av Parisavtalet. Sverige ska bli ett av de första fossilfria välfärdsländerna. Vårt bidrag till utvecklingsländernas klimatarbete är ett av världens största, och det är därmed betydelsefullt för andra länders omställning.

Regeringen står fast vid att biståndet under mandatperioden ska uppgå till 1 procent av svensk bni.

Herr talman! Ökad jämlikhet på arbetsmarknaden, anständiga arbetsvillkor, ökad produktivitet och inkluderande ekonomisk tillväxt är viktiga mål för Sverige. Statsministerns initiativ Global Deal följs upp i samarbete med bland annat ILO och OECD.

I en tid när protektionismen ökar och frihandeln ifrågasätts värnar Sverige en fri och rättvis världshandel där WTO:s multilaterala handelssystem utgör stommen. Regeringen ska verka för att EU ingår progressiva frihandelsavtal.

Sverige är ett av världens mest konkurrenskraftiga länder, och den svenska exporten sysselsätter nästan 1 ½ miljon människor. Vår utrikeshandel fortsätter att stärkas genom Sveriges exportstrategi, regionala exportcentrum och Team Sweden.

Sverige ska upprätthålla en strikt och effektiv exportkontroll av krigsmateriel, och regeringen återkommer med ett lagförslag under våren i syfte att skärpa reglerna för export till icke-demokratier.

Vårt arbete för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatens principer presenterades i den skrivelse som överlämnades till riksdagen i december. I vår presenteras nya landsspecifika rapporter om läget på dessa områden i alla världens regioner.

Rapporterna belyser frågor som rätten till arbete mot skäligen ersättning, diskriminerande lagstiftning och våld mot kvinnor, rasism och diskriminering på grund av etnicitet, religion, sexuell läggning, könsidentitet eller av andra skäl.

Det fria ordet är under attack världen över, och journalister och människorättsförfvarare fångas och förföljs. Sverige stöder dem som drabbas och verkar för att ansvariga ställs inför rätta.

Herr talman! Ärade ledamöter! Oxford Dictionaries utsåg postsanning till årets ord 2016.

En förutsättning för såväl en fungerande demokrati som ett konstruktivt samarbete mellan stater är att vi talar med och inte om varandra, hedrar överenskommelser och låter idéer tävla, att forskning, fakta och medier respekteras och att vi erkänner andras kloka poänger.

Därför vill jag avsluta årets utrikesdeklaration genom att tacka Vänsterpartiet för att ni ständigt påminner om den oroande utvecklingen i Turkiet.

Att Sverige i sina kontakter med omvärlden ska framhålla de mänskliga rättigheterna är något som Liberalerna aldrig låter oss glömma.

I kampen mot vad som kan vara det värsta som mänskligheten har kommit på – kärnvapen – är Centern att lita på.

Moderaterna är och har varit pådrivande när Sverige står upp för frihandel.

Det svenska biståndet har under åren haft en pålitlig vän i Kristdemokraterna.

Regeringen delar inte värdegrund eller syn på världen med Sverigedemokraterna och vi utesluter ett samarbete, men vi respekterar er plats i riksdagen.

Tack till alla pådrivare i civilsamhället och i folkrörelserna! Ert arbete på fältet och med opinionsbildning gör skillnad i en svår tid.

Vi ses igen i provande samtal om hur Sverige kan bidra till en värld där människovärdet är grunden och oro besegras med framtidstro.

(Applåder)

Anf. 5 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Tack, utrikesministern!

I årets utrikesdeklaration har regeringen ändrat formuleringarna om Ryssland. Därför kommer min fråga huvudsakligen att uppehålla sig vid detta innebär att regeringen har ändrat sin syn på Ryssland.

Förra året stod det ”den största utmaningen mot den europeiska säkerhetsordningen sedan kalla krigets slut”. Det är så man ser på Ryssland. I år finns en beskrivning och kritik, men det finns också skrivningar om att vi ska ha en bred ansats.

I ljuset av att utrikesministern är på väg till Moskva vill jag fråga utrikesministern vad denna breda ansats betyder och om regeringen har ändrat sin syn på Ryssland.

Vi är alla oroadade både över den interna utvecklingen i Ryssland och över Rysslands agerande, som tar allt större plats på världspolitikens arena.

Jag kritiserar inte; jag tycker att det är rimligt och bra att utrikesministern kommer att träffa sin kollega i Moskva. Jag förutsätter dock att utrikesministern använder mötet för att tydligt synliggöra de värderingskillnader våra länder har och mycket tydligt fortsätter att ställa de krav som vi har på Ryssland när det gäller såväl den illegala annekteringen av Krim som östra Ukraina, Georgien och agerandet i Syrien.

Jag vill få ett klarläggande. Innebär detta att man har förändrat sin syn? Är en bred ansats ett sätt att själv försöka normalisera förhållandena till Ryssland?

Anf. 6 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Det korta svaret på Karin Enströms fråga är: Nej, det finns ingen förändring i vår syn på Ryssland. Men vi sa redan från början, när vi tillträdde, att vi behöver olika tidsperspektiv.

Att Ryssland en vacker dag går i demokratisk riktning och börjar respektera mänskliga rättigheter, civilsamhällets organisationer och fria medier kan synas omöjligt i dag, men vi måste investera i folk-till-folk-kontakter och ge stöd till och backa upp dem som fortsätter att troget arbeta för en förändring. Detta gör vi.

Vi behöver också politiska kontakter för att rakt på sak kunna säga vad vi tycker. Jag tycker att det framgick väldigt tydligt vad vår politik är. Vi menar att sanktionsbestämmelserna måste stå kvar så länge Krimöverenskommelserna inte uppfylls. Vi menar att man måste vara kritisk och dessutom hjälpa Ukraina att lyckas.

Fråga vem som helst i EU-kretsen! De vet att vi går i spetsen för detta arbete. Vi är en trogen vän till Ukraina. Vi är de som ständigt tar initiativ för att diskutera hur vi kan stötta Ukraina. Vi är också de som är mest aktiva i politiken när det gäller att stå fast vid sanktionsbestämmelserna gentemot Ryssland.

Vi håller på att bli det sista land som har en direkt dialog med till exempel utrikesministern. Det duger inte längre. Vi måste kunna tala direkt med Ryssland och dessutom samarbeta där det går att samarbeta, till exempel i Arktis, där vi behöver lösa miljöproblem. Det är miljöproblem som också Ryssland har. Vi ska gynna och stärka det som de bidrar konstruktivt till.

Anf. 7 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Dialog och att ansikte mot ansikte föra fram vår kritik och våra villkor för att få ett bättre förhållande till Ryssland ställer jag upp på. Men jag vill verkligen försäkra mig om att vi inte – vilket kanske kan vara frestande och som vi har sett att flera länder har börjat göra – själva börjar tumma på kraven för att få en mer normal och trevlig relation.

Jag hoppas att utrikesministern kan försäkra mig om att det inte handlar om att backa eller att börja hitta en massa andra områden där man kan samarbeta på ett trevligt sätt, så länge Ryssland inte är berett att följa de överenskommelser som vi har gjort och de krav som vi ställer, inte minst de villkor som satts upp för att sanktionerna ska hävas.

Jag skulle vilja ha svar om detta från utrikesministern i dag.

Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Som framgår av mediekampanjerna mot mig uppfattas jag nog snarare som en hög i dessa sammanhang.

Ryssland uppfattar att vi har haft en alldeles för hård ton och attityd. Jag tror att de har förstått exakt var vi står när det gäller EU:s politik och vår egen hållning både till Ukraina och till samarbetet och sammanhållningen i EU-kretsen och att vi är konsekventa. Att vi inför en sanktionsregim är ett led i en strategi som vi måste ha gentemot Ryssland. Då måste vi vara konsekventa och uthålliga.

Du kan vara alldeles säker på att jag kommer att framföra våra åsikter, som vi tack och lov har stor samsyn kring i Sveriges riksdag.

(Applåder)

Anf. 9 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Precis som föregående år har utrikesministern talat om vikten av samarbete och av att arbeta gemensamt för att främja mänskliga rättigheter för att tillsammans kunna hjälpa de människor som är i nöd. Det är naturligtvis positivt.

Problemet är att man, även om man säger att man respekterar Sverigedemokraterna i Sveriges riksdag, fortfarande inte talar om samarbete med oss. Utrikesministern sa i sitt anförande ”att vi talar med och inte om varandra”. Då undrar jag, herr talman, hur detta rimmar med att försöka främja mänskliga rättigheter och en god dialog mellan olika parter som vill samma sak.

Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Det beror i grunden på att vi har otroligt olika utgångspunkter och värdegrunder. Vi delar inte alls samma syn på världen.

Det är klart att det är svårt för oss att samarbeta med ett parti som inte vill respektera asylrätten och som i de flesta frågor avviker totalt från det vi står för. Det är väldigt bekymmersamt, men vi har tagit tydlig ställning.

Vi menar att vi ska framföra våra åsikter. Vi ska stå för vår politik. Vi måste argumentera emot Sverigedemokraterna när ni för fram åsikter som vi menar är främlingsfientliga och alls inte stämmer med våra ideal och värderingar och vårt partiprogram.

Anf. 11 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Om man talar om det som avviker gör Sverigedemokraterna inga avräkningar i biståndsbudgeten som regeringen gör, och vi lägger betydligt mer på humanitärt bistånd under första året.

Visst har vi vissa avvikelser, men med tanke på vår syn på att vi ska hjälpa så många som möjligt för varje satsad skattekrona tror jag att vi kan komma överens, om regeringen är intresserad av att hjälpa människor i nöd.

Men samtidigt kan regeringen tala om det positiva med goda relationer till förtryckarstaten Turkiet. Man kan till och med skicka sin så kallade feministiska delegation till Iran iklädd hijab för att samtala med dem.

Hur rimmar detta med den feministiska utrikespolitiken? Hur rimmar detta med att försöka främja mänskliga rättigheter?

Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Den allra viktigaste frågan är: Hur förändrar vi världen? Vi tror på samarbete, och vi tror på samarbetet i EU. Vi tror att man faktiskt måste förhålla sig till omvärlden och skapa dialog där det är möjligt. Ibland tar förändringarna lång tid. Men vi har helt olika syn också på EU-samarbetet, och ni tror inte på det. Det är detta som har omvandlat många av de östliga länderna i Europa till demokratier. Nu sitter vi runt samma bord för att hitta en gemensam politik. Det allra viktigaste som vi kan göra i dagsläget är att se till att vi försvarar det internationella samarbetet – multilateralismen som arbetsmetod i demokratier. Det är det som vi är fullt inblandade i, och jag vill också påstå att vi har varit ganska framgångsrika.

Det är intressant att alla partier nu förhåller sig till begreppet feministisk utrikespolitik. Det verkar alltså vara väl etablerat, och det är jag glad för.

(Applåder)

Anf. 13 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Vi kunde lyssna till en nedtonad utrikespolitisk deklARATION – åtminstone det som jag hörde. Måhända präglas det också av regeringens uttalade önskan att vara trivselskapare, inte minst i säkerhetsrådet.

Herr talman! Det finns flera punkter här som vi ändå instämmer i. Det är rätt att vi måste navigera för fred, frihet och försoning i vår del av världen. Men låt oss syna hur regeringen säger sig vilja navigera.

Vi håller med om att EU är en central aktör för vårt agerande. Vi håller med om bilden av en regelbaserad världsordning som grund för vårt arbete – den multilaterala strukturen.

Men, herr talman, tjänar verkligen den militära alliansfriheten oss väl i dagens miljö och i dagens omvärld?

Varför, herr talman, väljer regeringen den unilaterala vägen? Varför väljer regeringen inte den solidariska vägen för att garantera oss säkerhet, och då handlar det inte bara om Sverige utan också våra grannar i Norden och Baltikum? Varför, herr talman, väljer regeringen den vägen?

Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag kan svara med en motfråga, Kerstin Lundgren. Varför vill Centerpartiet, som alltid har stått upp i kampen mot kärnvapen, ansluta sig till och ingå under ett kärnvapenparaply i Nato? Det är obegripligt, och särskilt med en ny amerikansk commander in chief som vi över huvud taget inte vet hur han kommer att använda Nato. Detta är ännu en okänd materia. Vad kommer president Trump att vilja göra med Natosamarbetet? Jag antar att ni måste vara rätt nervösa som tror att Nato är svaret på allt.

Jag upprepar det som jag sa förra gången. Om man tror att man bara har en hammare – om det är det enda verktyget – börjar allting se ut som en spik. Om ni tror att svaret på alla dessa säkerhetspolitiska utmaningar som jag har räknat upp är Nato, då är det synd om er. Vi måste faktiskt kunna arbeta mycket bredare.

Vi har aldrig varit vare sig trivselskapare eller unilaterala. Vi säger att samarbeten är det allra viktigaste. Men vi vill inte gå in under ett kärnvapenparaply. Vi vill inte gå in i denna organisation som vi i dag faktiskt inte heller vet riktigt hur den kommer att te sig framöver. Vi ska kunna välja

själva vilka samarbeten vi ska ingå i, och vi gör det. Vi har utmärkta samarbetsavtal med Finland förstås, men också med andra nordiska och baltiska länder, med Tyskland, med Storbritannien och med USA. Det ger oss en frihet att agera, och det ger faktiskt också skydd för våra egna medborgare.

(Applåder)

Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag hörde inte svaret från utrikesministern på vad det är som skapar säkerhet och tjänar oss väl. Den kärnvapenoro som jag också delar är en fråga som handlar om att vi nu tydligt kan se att de nya ryska utplaceringarna utgör ett direkt hot mot oss. Trots att vi är militärt alliansfria, herr talman, har detta inträffat. Vår militära alliansfrihet står alltså där som ett unikum, men runt omkring oss förändras världen.

Då frågar jag och Centerpartiet: Varför, herr talman, väljer vi i dag att inte se att det är garantier och solidaritet som bygger säkerhet, inte unilaterala lösningar?

(Applåder)

Anf. 16 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Just nu vet vi ingenting om dessa garantier. Det är sanningen. Det beror på hur USA agerar i Nato. Det är lite skakigt, som vi förstår saken.

Vi har sagt att det nu inte är tid att ändra vår säkerhetspolitiska doktrin, i en så orolig tid. Nu är tid för samarbeten. Nu är tid för att förstärka vårt eget försvar, vilket vi är i full färd med att göra. Och nu är tid att hålla fast vid vår militära alliansfrihet och den linje som vi har valt, och inte minst tillsammans med vår stora och viktiga granne Finland. Det är fortfarande de tre viktiga pelarna i vår säkerhetspolitik. Det ger oss flexibilitet och möjlighet att välja själva, och det ger oss också största möjliga frihet och trygghet.

(Applåder)

Anf. 17 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Margot Wallström har nu varit Sveriges utrikesminister i två och ett halvt år, och vi ser tydliga avtryck på flera områden. Vi är många som har applåderat när Wallström har lyft fram kvinnors rättigheter, inte minst i konfliktområden. Vi har applåderat när Palestina erkändes. Och det var befriande när Margot Wallström för två år sedan talade klarspråk om Saudiarabien i denna kammare.

På andra områden har det däremot varit betydligt svårare att se några avtryck. Efter två och ett halvt år med en regering med socialdemokrater och miljöpartister har man fortfarande inte ändrat ett enda kommatecken i den lagstiftning som reglerar svensk vapenexport. Vapenexporten till diktaturer och krigförande stater har inte bara fortsatt, utan nya affärer har godkänts. Under förra året beviljades tillstånd för svensk vapenexport till Saudiarabien, till Thailand, till Qatar och till Pakistan. En ny affär på 11 miljarder kronor blev i somras klar med den krigförande diktaturen Förenade Arabemiraten. Denna vapenexport står i tydlig kontrast till den retorik som vi tidigare i dag hörde här från talarstolen.

Nu ska regeringen, mycket kraftigt försenat, äntligen lägga fram ett förslag på ny lagstiftning för vapenexport. Man ska skärpa reglerna för export till icke-demokratier. Men bakom dessa luddiga ord döljer sig ett mycket tydligt vägval, där regeringen i realiteten har bara två alternativ.

Därför skulle jag vilja fråga Margot Wallström följande: Vill Margot Wallström och hennes regering, tillsammans med oss i Vänsterpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna, förbjuda vapenexport till diktaturer? Eller är man beredd att rädda vapenexporten till diktaturer tillsammans med Moderaterna och Sverigedemokraterna?

Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Vi har haft en utredning som har tittat på just detta: Hur ska vi ytterligare skärpa vår internationellt sett redan skarpa kontrollagstiftning när det gäller vapenexport? Utredningen har tittat på vad man gör med icke-demokratier, som det kallas. Nu pågår det arbetet, och jag tänker inte föregripa det.

Jag tror att detta är svårt. Det är svår materia, och i samma ögonblick som du handlar med vapen har du en massa dilemman att hantera. Det är sanningen, och så kommer det att förbli; så länge Sverige väljer att fortsätta att tillverka och sälja vapen kommer man att hantera dilemman. Vägen framåt är att se till att man har en så strikt lagstiftning som det över huvud taget är möjligt. Jag vill dock inte föregripa detta. Utredningen har lagt fram ett förslag, och det bereds just nu på Justitiedepartementet och Regeringskansliet.

Anf. 19 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att detta tydligt synliggör problemet med regeringens utrikespolitik: När Margot Wallström stod i talarstolen på podiet talade hon med stor emfas om feminism, mänskliga rättigheter och frihet. Sedan gick hon några meter ned till talarstolen på golvet, och då låter det plötsligt på ett helt annat sätt. Då är frågor som handlar om grundläggande värderingar – om vi ska beväpna diktaturer och krigförande stater – svåra. Då är det fråga om dilemman.

Ibland är utrikespolitik självklart svårt, men ibland är det också svartvitt – antingen säljer Sverige vapen till diktaturer eller också gör vi det inte. Där finns det inga gråzoner. Nu förstår jag att Wallström i dag inte vill blicka framåt och tala om den lagstiftning som kommer. Därför skulle jag vilja fråga Margot Wallström om de gångna två och ett halvt åren. Margot Wallström har nu under två och ett halvt år försökt föra en feministisk utrikespolitik. Tycker Margot Wallström att den svenska vapenexporten har varit en tillgång eller ett hinder i den feministiska utrikespolitiken?

Anf. 20 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag tror att vapenexport alltid är ett hinder. I själva verket är den alltid ett hinder, för den innehåller så många dilemman. Vapenexport är ett hinder för att diskutera mänskliga rättigheter, och vårt sätt att hantera det har varit att ha en så strikt lagstiftning som det över huvud taget är möjligt. Om du frågar mig personligen, Hans Linde, är svaret att jag har åsikter i frågan, men regeringen och Sverige har valt att ha en vapenexport

och inte lägga ned den. I stället ska vi ha en så strikt kontroll som det över huvud taget går att ha.

Nu skärper vi den också ytterligare för att komma till rätta med just det du beskriver, Hans Linde. Det är alltså inte alls motsägelsefullt, utan det handlar om att hantera verkligheten så som den ser ut. Jag tror att detta kommer att fortsätta att vara en mycket svår debatt, men jag litar på att vi kommer att kunna komma fram med en skärpt lagstiftning när det gäller icke-demokratier, som det kallas i KEX-utredningen. Detta bereds, och det kommer inom kort.

Anf. 21 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Herr talman och utrikesministern! Vi kan se att demokratin globalt backar för elfte året i rad. Vi ser också i vårt grannskap att länder i Europa blir allt mindre demokratiska. Som den varma Europavän jag är finner jag det otroligt oroväckande att länder som Polen, Ungern och andra trampar på de mänskliga rättigheterna.

Redan i förra årets utrikespolitiska deklARATION var den rödgröna regeringens kritik mot dessa länder väldigt lam. Jag kan konstatera att kritiken året efteråt är ännu tystare. Det är väldigt beklagansvärt, för det är en allvarlig situation vi ser just nu. Läser man hela utrikesdeklarationen kan man konstatera att begreppet ”diktatur” över huvud taget inte nämns, utan man kallar länder som bryter mot friheten ”icke-demokratier”. Det är också ett nyspråk.

Det är välkommet att EU-kommissionen ändå under året har riktat skarp kritik mot ett land som Polen, som inte bara har ifrågasatt kvinnors rätt till fri abort och försökt försämma en redan dålig lagstiftning utan även utmanat rättsstatens principer. Rättsväsendet har politiserats. Detta är en synnerligen högaktuell fråga, för redan nästa vecka kommer fristen att löpa ut för Polens regering – har man inte ändrat sig tillräckligt återstår bara artikel 7.

Därför undrar jag om den rödgröna regeringen kommer att vara beredd att, om EU-kommissionen rekommenderar det, vara ett av de länder som driver på för att införa politiska och ekonomiska sanktioner mot ett land som Polen.

Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi håller alla möjligheter öppna, Birgitta Ohlsson. Detta är en otroligt viktig fråga för hela sammanhållningen i EU, liksom för vår trovärdighet och vår plattform av demokratiska värderingar. Därför menar jag att detta kommer att bli ett viktigt och avgörande steg i hur vi ska hantera frågan från EU:s sida. Hitills har EU inte visat stor handlingskraft utan kämpat med att i fördragen hitta en grund för att faktiskt agera mot de länder som gör inskränkningar i till exempel rättsstatens principer eller demokratin.

Jag tror inte att jag har använt begreppet ”icke-demokratier”. Ni är ibland lite för upptagna med symboler och språk, kan jag tycka – det viktiga är ju vad vi gör. Vi har varit mycket aktiva i denna debatt i EU-sammanhang, och vi måste verkligen se till att hitta en väg framåt.

Jag utesluter alltså inga åtgärder, utan jag menar att vi måste hålla alla vägar öppna även när det gäller Polen och Ungern och hur dessa länder har agerat på sistone.

Anf. 23 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Herr talman och utrikesministern! Om den destruktiva utveckling vi ser i de länder där vi trodde att demokratin hade segrat för länge sedan – länder i Central- och Östeuropa som levde under kommunismens ok i decennier och som har gått mot friheten men nu fallerar på många punkter – hade varit en tillräckligt viktig fråga för regeringen tror jag att man hade vågat vara tydlig även i utrikesdeklarationen. Man har dock valt att vara ännu tystare än förra året, trots att attackerna mot mänskliga fri- och rättigheter har ökat. Det gäller inte minst kvinnors rättigheter i flera av dessa länder. Som liberal tycker jag att detta är djupt beklagligt.

Det är ändå viktigt i att vi i denna kammare kan slå fast att regeringen kommer att ställa sig bakom beslutet om EU-kommissionen nästa vecka tycker att man ska gå vidare med artikel 7 mot Polen. Kan vi få utrikesministerns ord på det? Vi vet nämligen alla att det är svårt att hålla ihop europeiska regeringar och få dem att våga kritisera enskilda EU-medlemmar. Därför måste några länder våga gå före, och det vore väldigt sorgligt om Sverige inte tillhörde den kärnan. Jag hoppas alltså att vi kan få ett solklart ja på den fronten här och nu.

Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är otroligt viktigt att i EU-sammanhang försöka arbeta direkt från land till land med att påverka utvecklingen. Ibland är man betjänt av att ha en offentlig debatt, och ibland måste man jobba direkt bilateralt för att försöka påverka utvecklingen. Jag tycker inte att man ska föregripa utvecklingen utan bara säga att vi ska vara öppna för att se till att nästa steg kan bli effektivt för att justera och markera mot ett beteende som ifrågasätter våra grundläggande europeiska värderingar.

Anf. 25 SOFIA DAMM (KD) replik:

Herr talman! En utrikesdeklaration har presenterats, och den väcker onekligen en hel del frågor. Jag uppskattar att Margot Wallström är tydlig med att EU är vår viktigaste utrikespolitiska arena. Det är viktigt att detta även i fortsättningen poängteras, inte minst då ett visst rum i FN-skrapan i New York har ett stort fokus.

Det är också viktigt att regeringen, enligt Wallströms egna ord, med kraft bidrar till ett sammanhållet och principfast EU. Men hur gör Sverige det? Ja, den lösning som presenterats här i dag handlar om att vi behöver ett mer socialt Europa. Varför behöver vi det, Margot Wallström? I ett EU som saknar folklig förankring tycks det snarare verklighetsfrånvänt att verka för att svensk arbetsmarknad och sociala trygghetsfrågor alltmer ska komma att regleras genom beslut i Bryssel.

Nej, herr talman – med Trump i Vita huset är behovet av ett EU som tar sig samman än mer akut. Nu krävs det ett Europa som klarar av att hantera oron i närområdet. Det krävs ett Europa som enat står upp mot ryska aggressioner, som klarar att hantera de oroligheter som har blossat upp på Balkan och som kan få till stånd ett europeiskt asylsystem värt namnet. Regeringens svar på aggressioner, oroligheter och behovet av en gemensam asylpolitik kan väl ändå inte stavas ”ett mer socialt Europa” – och framför allt inte ”ökad dialog mellan arbetsmarknadens parter”?

Anf. 26 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Men hur tror ni, Sofia Damm, att vi ska få ett Europa som medborgarna känner att de kan lita på och som levererar konkreta och nödvändiga förändringar i deras vardag? Jag talar om förändringar som innebär att det blir fler jobb och satsningar på sådant som verkligen är viktigt för framtidstron i Europa. Dit hör ett socialt Europa, som skyddar människors grundläggande rättigheter, som inte utnyttjar arbetskraften otillbörligt, som inte betalar svältlöner och som accepterar fackliga organisationer. Det börjar ju i vardagen. Sedan går det hela vägen.

EU är fortfarande mycket av ett elitprojekt. Det finns ministrar som åker till Bryssel men som inte förankrar ordentligt i folkdjupen i respektive land.

Vi måste göra både och. Vi måste visa att vi kan lösa problem, men vi måste också jobba med det som är allra närmast människors oro och vardag. Då är det otroligt viktigt att vi kan skapa fler jobb. Det är viktigt att vi visar att vi kan ha en ekonomisk återhämtning och att vi bidrar till trygghet för den enskilda människan genom att ge möjlighet att försörja sig själv och att se en framtid för sig och sin familj i Europa.

Anf. 27 SOFIA DAMM (KD) replik:

Herr talman! Jag tror inte att EU stärks genom mer överstatlighet på det sociala området.

Låt oss gå vidare! Sveriges roll i en lösning på konflikten mellan Israel och Palestina betonas och ett särskilt sändebud ska tillsättas. Det är bra att ambitionen finns. Men med tanke på att regeringen genom sitt agerande redan har förpassats till åskådarplats i konflikten känns också detta initiativ något verklighetsfrånvänt.

I stället för att försöka reparera den skadade relationen till regionens enda fungerande demokrati har regeringen prioriterat relationen till Iran. Det är en teokratisk diktatur som vill utplåna staten Israel.

Varför, Margot Wallström, är det viktigt för regeringen att ha goda relationer till diktaturer men inte till det demokratiska Israel?

Anf. 28 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! För det första har vi väl inte talat om överstatlighet när det gäller ett socialt Europa, Sofia Damm? Det har vi inte nämnt. Här behöver EU-länderna samarbeta och hitta effektiva lösningar.

För det andra är vi absolut inte på åskådarplats. Vi har tvärtom en viktig roll att spela eftersom vi har erkänt Palestina. Vi har också, genom det franska initiativet, träffat 150 civilsamhällesorganisationer, från både Israel och Palestina, och håller kontakten med dem. Vi bidrar aktivt i debatten. Vi bjuds in och har en viktig roll att spela i kontakterna med Palestina. Och vår hand är fortfarande utsträckt till Israel.

Vi tror att en tvåstatslösning är vägen framåt. Och vi fortsätter att arbeta intensivt för det, i säkerhetsrådet och i EU-sammanhang. Vi insisterar på att det ska fortsätta att finnas på vår dagordning, så att vi kan visa att vi tror på en tvåstatslösning och på att det är det som kan leda till fred och säkerhet i Mellanöstern.

(Applåder)

Anf. 29 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr talman! Vi har ett nytt säkerhetspolitiskt läge. Från öst fortsätter Ryssland sin destabiliserande politik på en rad fronter. Krigföringen i östra Ukraina har intensifierats sedan slutet på 2016. Det ryska stödet till Assad-regimen i Syrien fortsätter oförtröttat. 20 procent av Georgiens territorium är fortfarande ockuperat av Ryssland, och den illegala annekteringen av Krim fortgår. Och rapporter om ökad rysk aktivitet i Libyen vittnar om att Ryssland försöker öka sitt inflytande ytterligare i Mellanöstern.

Ryssland genomför också cyberattacker, påverkanskampanjer, spionage, offensiv militär övningsverksamhet och mycket annat. Målet är både uttalat och tydligt, nämligen att stöpa om den existerande världsordningen.

I EU ser vi extremister och populister på både höger- och vänsterflanken göra gemensam sak i att undergräva såväl de värderingar som utgör EU:s fundament som förtroendet för EU:s förmåga att leverera. EU må ha sina brister, men EU har också varit ett enastående framgångsrikt projekt som under 60 år har levererat samarbete och tillväxt på vår kontinent.

EU har framför allt varit ett framgångsrikt fredsprojekt. Det har varit så framgångsrikt att många av oss nog har tagit freden för given under lång tid.

EU står nu inför svåra och påtagliga, både inre och yttre, prövningar. Konflikterna i närområdet är många och komplexa. Striderna i Syrien, Irak och Jemen fortsätter att skörda oskyldiga offer. Och konflikterna världen över har drivit över 65 miljoner människor på flykt från sina hem.

Vi ser med stigande oro på att den nuvarande administrationen i Vita huset inte riktigt tycks inse värdet – även för USA – av ett enat, starkt, demokratiskt och fredligt Europa.

Herr talman! I detta nya säkerhetspolitiska läge behövs en tydlig svensk idé, inte bara för hur världen borde se ut – fredlig, fylld av dialog och samverkan och jämställd – utan en idé om hur vi kan nå dit genom daglig, praktisk handling.

Då duger det inte att, likt regeringen, katalogisera alla utmaningar i en nationell säkerhetsstrategi men inte vara redo att beskriva hur eller avsätta medel för att möta dessa hot eller att ompröva gamla dogmer. När Sverige måste stärka sin försvarsförmåga duger det inte heller att, likt Socialdemokraterna, sätta partiintresset före nationens bästa och fortsätta undvika Natofrågan. Det duger inte heller att, som utrikesministern gör, lägga nästan all tid, kraft och engagemang på arbetet i FN:s säkerhetsråd, som dessvärre är blockerat i många avgörande frågor.

Sverige måste göra sitt. Vi måste göra vårt. Dialog och värderingar är bra och ädelt, men vi behöver också handling. Och i tider som dessa behöver Sverige prioritera och fokusera mycket tydligare. Vi måste utgå från våra nationella intressen och våra värderingar.

Sverige måste stärka den sammantagna försvarsförmågan, både genom höjda försvarsanslag och genom ett svenskt Natomedlemskap. Därmed höjer vi tröskeln för en potentiell angripare.

Vi måste också arbeta strukturerat för att öka motståndskraften i vårt samhälle och hos befolkningen i stort. Vi måste prioritera samarbetet med länderna i vårt närområde. Tillsammans med våra nordisk-baltiska grannar ska vi göra allt som står i vår makt för att värna säkerheten och freden i Östersjöregionen.

Vi måste arbeta för att hålla samman EU och göra vårt yttersta, varje dag och varje vecka, för att vinna gehör för våra ståndpunkter och för att bygga allianser som gör att de får genomslag och kan genomföras. Det gäller inte minst i fråga om att stå enade och i fråga om frihandel och öppenhet.

Vi måste stå upp för de mänskliga rättigheterna och försvara Europarådet – den europeiska institution som är satt att se till att de efterlevs – från korruption och undergrävande verksamhet. Det gäller inte minst när yttrandefriheten och övriga mänskliga rättigheter hotas i allt högre grad.

Vi måste också arbeta för att påverka den amerikanska administrationen, för att bevara och förstärka den transatlantiska länken. Det gäller såväl handel och ekonomi som samarbete om försvar och säkerhet.

Herr talman! Vi måste vikta om mer av vårt bistånd, från utvecklingsbistånd till humanitär katastrofhjälp. Att rädda liv och lindra nöd måste vara prioriterat, i väntan på att en lösning på de svåra konflikter som vi ser omkring oss kommer till stånd.

Vi behöver samarbeta inom ramen för EU, OSSE, Nato och FN. Men vi måste fokusera och prioritera.

Herr talman! Vi lever i de snabba förändringarnas och osäkerhetens tid. Vi är långt ifrån slutet av historien. Erfarenheten visar att vi inte kan ta den grundläggande stabiliteten, freden och världsordningen för givna. Vi måste slita och arbeta hårt för att den världsordning som har gett vår kontinent fred och tillväxt i decennier, och som har möjliggjort vår trygghet, vår frihet och vår välfärd, ska bestå. Då måste vi investera i den. Vi måste försvara våra värderingar, inte böja oss för den våg av pessimism och populism som just nu väller över Europa.

Det finns tid och möjligheter att genom hårt och prioriterat arbete fortsätta att försvara den regelbaserade världsordning och den europeiska säkerhetsordning som vi tror på.

(Applåder)

Anf. 30 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! För det första ska regeringen naturligtvis genomföra säkerhetsstrategin. Implementeringen kommer att ges prioritet under den återstående tiden av mandatperioden och förhoppningsvis även efter den under en ny mandatperiod. Det är otroligt viktigt att detta omsätts i praktisk handling, att alla myndigheter och departement involveras i arbetet med att följa upp strategin. Jag vill därför tillbakavisa att vi inte skulle vilja genomföra den.

För det andra lägger vi inte alls all tid i FN:s säkerhetsråd. Det är viktigt att vi, nu när vi sitter i där, använder vår plats i säkerhetsrådet till att åstadkomma förändring. Men om vi gjorde det på bekostnad av vårt EU-engagemang, då skulle nog inte en av de viktigaste europeiska tankesmedjorna placera oss på andra plats när det gäller inflytande i EU-debatten och att vara aktiva i EU.

För det tredje har jag en fråga till Karin Enström. Moderaterna säger nu att de ska samarbeta med Sverigedemokraterna samtidigt som de är en historisk stöttepelare i svensk EU-politik. Kan ni utan konsekvenser luta er mot Sverigedemokraterna som vill lämna EU? Moderaterna grundlade vårt stöd till Ukraina och det östliga partnerskapet. Ska ni samarbeta med

ett parti som i likhet med andra högerextrema partier i Europa har en grumlig syn på rysk aggression och ryskt påverkansarbete, utan att frågor om säkerhetspolitik eller det fria ordet någonsin berörs? Hur ska det gå till? (Applåder)

Prot. 2016/17:68
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 31 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det är bra att utrikesministern begär replik. Vi behöver diskutera dessa frågor.

Min kritik mot den nationella säkerhetsstrategin gäller inte själva fenomenet. Jag tyckte från början att det var en bra idé och såg fram emot den viktiga processen att ta fram den. Nu blev det en mycket sluten process som resulterade i ett dokument som jag fortfarande kallar en katalog av relevanta hot, men den innehåller inget medskick och ganska lite om hur dessa hot ska mötas. Nu ska strategin implementeras, och det blir upp till myndigheterna. Det är min huvudkritik.

Det hade varit mycket bättre att ta fram den på bred front tillsammans med alla partier för att strategin skulle få en bred förankring politiskt och också bland våra myndigheter. Den nationella säkerhetsstrategin kan säkert utvecklas. Den kan vara en start, men det är inte en nationell säkerhetsstrategi.

Utrikesdeklarationen ska till sin natur spänna över hela världen. Men min oro för den nuvarande regeringens utrikes- och säkerhetspolitik är att den är väldigt bred. Den gäller allt och alla. Vi vill göra gott överallt. Det är bra, men i den svåra tid som vi lever i måste vi vara tydligare med våra prioriteringar och vårt fokus eftersom resurserna alltid kommer att vara ändliga.

Sedan vill jag säga att det inte handlar om samarbete med Sverigedemokraterna. Moderaterna går till val på ett samarbete med Alliansen. Det är Alliansen som är vår naturliga samarbetspartner. Vi hade ett gemensamt regeringsinnehav under åtta år, och det är det som vi går till val på.

Vi har sagt att vi är beredda att ta emot stöd också från Sverigedemokraterna, som är ett av många partier här i Sveriges riksdag.

Anf. 32 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Det är riktigt, Karin Enström, att man alltid måste prioritera när man har ändliga resurser. Det är ett riktigt och relevant argument. Men om jag kommer ihåg rätt bjöd vi in oppositionspartierna till en diskussion om hur den säkerhetspolitiska strategin skulle tas fram. Då var det ingen som ville komma. Det måste kännas lite svårt att efteråt ha en massa synpunkter på att strategin är för omfattande eller något annat. Men det är riktigt att vi behöver prioritera också i uppföljningen.

Jag hade gärna sett att vi kunde ha haft mer tid för att diskutera vilka åsikter som Moderaterna vill skicka med om hur vi ska jobba tillsammans för att ge EU-samarbetet mer kraft under kommande svåra år. Jag menar det inte som en kritik, men vi har ett bekymmer med detta med Sverigedemokraterna. Den saken är också alldeles tydlig.

Anf. 33 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag uppfattade ingen fråga, men jag vill ändå vara tydlig med att vi, eftersom vi är i ett så svårt läge, självklart uppskattar både diskussioner och samråd.

Regeringen har precis tillsatt en försvarsberedning som jag uppfattar har ett väldigt brett uppdrag. Man ska inte bara titta på militära frågor utan också titta på hur vi i Sverige ska kunna bli bättre på att återuppbygga totalförsvaret för att få den breda uthållighet och motståndskraft som behövs i vårt samhälle. Då kanske den nationella så kallade säkerhetsstrategin kan vara ett stöd. Men det är inte en strategi, och det vill jag klargöra.

Anf. 34 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Herr talman! Jag vill dröja kvar vid utrikesministerns fråga om samarbetet med Sverigedemokraterna. Som jag har uppfattat det har Moderaterna gått ut och sagt att de kan tänka sig att samarbeta med Sverigedemokraterna. I och med det har man gett legitimitet till ett rasistiskt, nationalistiskt parti i Sveriges riksdag.

Det är få politiker i den här kammaren som så tydligt har stått upp mot rasism och nationalism som Fredrik Reinfeldt. Nu känns det som att ni har gått långt ifrån den här politiken.

Jag känner Karin Enström som en mycket klok och vettig person i vårt arbete och i det som jag ser utåt. Jag undrar verkligen hur Moderaterna kan legitimera ett parti som Sverigedemokraterna och säga att man ska ta stöd av dem när det finns så många olika frågor där man skiljer sig fundamentalt.

Anf. 35 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag ska vara väldigt tydlig. Jag kommer återigen att tala om hur vi moderater ser på framtiden och vad vi vill gå till val på. Det är den gemensamma alliansen som går till val, och det är vi som har en chans att bryta den skadliga politik som den nuvarande regeringen för, där Sverige går åt fel håll.

Vi talar inte om att samarbeta med vare sig Sverigedemokraterna eller Vänsterpartiet som vi ser som två extrema partier. Vi har sagt att vi, när vi i Alliansen är överens, är beredda att ta emot stöd från de partier som tycker att vi har en vettig politik.

I dag debatterar vi utrikes- och säkerhetspolitiken. Där har vi i Alliansen varit mycket tydliga. Den bygger på våra gemensamma värderingar om demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet och samarbete. Vi tror att alla de utmaningar och problem som vi står inför endast kan lösas genom internationellt samarbete, i första hand inom ramen för EU men också inom ramen för andra organisationer, till exempel Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, OSSE, och FN, och genom vårt nordiska samarbete. Där är budskapet glasklart från Moderaterna och Alliansen att det är där vi står.

Miljöpartiet däremot upplever jag ofta som svajigt även inom ramen för regeringen. Vi återkommer kanske till en diskussion om hur det egentligen står till med synen på frihandel, som för oss i Alliansen är oerhört avgörande. Jag upplever också att ert samarbetsparti Socialdemokraterna har en tydlig bild av att frihandel och frihandelsavtal är vägen framåt. Men nu svajar Miljöpartiet inför omröstningen i Europaparlamentet.

Anf. 36 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Herr talman! Tack för ditt svar. Jag uppskattar din tydlighet i fråga om utrikes- och säkerhetspolitiken. Ni står upp för samarbete och det multilaterala samarbetet. Men jag vill ändå hävda att Moderaterna nu legitimerar Sverigedemokraterna. Då innefattar det alla de synsätt som Sverigedemokraterna står för.

Jag skulle vilja ställa ytterligare en fråga. Karin Enström nämnde i sitt anförande att Moderaterna vill skära ned på det långsiktiga utvecklings-samarbetet. Detta är ju oerhört viktigt för att dra länder ur situationer där man lätt hamnar i konflikt i stället för att komma vidare ur humanitära katastrofer.

Vi har gått i en annan riktning och vill snarare gifta samman det humanitära med det långsiktiga biståndet, vilket uppskattas mycket internationellt sett. Karin Enström vill göra tvärtom och öka medlen. Är detta ett sätt att ursäktas sig för att man vill minska invandringen i Sverige?

Anf. 37 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Sverige ska vara ett generöst biståndsland. I många fall är vi väldigt moderna, och vi är duktiga på utvecklingsbistånd. Vi har bra samarbetsplaner och ser oss inte som givare med en mottagare, utan det handlar om partnerskap och samarbete.

Men i en värld där över 65 miljoner människor är på flykt, där vi ser naturkatastrofer och människor som lider av svält, krig och konflikter säger vi att vi i dag och den närmaste tiden framöver vill se en viktning åt det humanitära biståndet för att lindra den akuta nöden. Om det finns möjligheter att göra bryggor över till utvecklingsbistånd är det bra. Men när vi måste välja har vi nu sagt att vi vill ge mer till dem som lider av svält, nöd och elände i dag. Då blir det av naturliga skäl lite mindre till utvecklingsbiståndet.

Anf. 38 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Det har varit ett mörkt år i Turkiet. Utvecklingen går snabbt åt fel håll, och det börjar bli svårt att beskriva Erdoğan's styre som någonting annat än diktatur. Sedan militärkuppen i juli har 110 000 personer avskedats, 37 000 personer fängslats och 106 mediekanaler stängts ned. 1 125 föreningar, 104 stiftelser och 19 fackföreningar har förbjudits att verka. Mer än 35 folkvalda borgmästare har fängslats och avsatts, och ett tiotal folkvalda parlamentariker sitter just nu i fängelse.

Vi är många i olika partier som har upprörts över utvecklingen i Turkiet. Vi i Vänsterpartiet har gått in som faddrar för parlamentariker som har åtalats. Vi har skrivit motioner, skriftliga frågor och interpellationer, och vi har talat på demonstrationer. Själv åkte jag i höstas ned till Diyarbakır i Turkiet för att träffa personer i det civila samhället. Jonas Sjöstedt och Lotta Johnsson Fornarve har försökt att ta sig in i ett fängelse för att träffa de två partiledare som har fängslats.

Men vi har inte hört speciellt mycket från Moderaternas utrikespolitiska talesperson Karin Enström. Det senaste året har hon skrivit noll interpellationer, noll skriftliga frågor och noll pressmeddelanden om läget i Turkiet. Hon har inte presenterat ett enda förslag i denna kammare om hur Sverige kan stötta demokrati och mänskliga rättigheter i Turkiet. Karin

Enström är ju Moderaternas och jag misstänker att hon även är Alliansens kandidat att bli utrikesminister.

Om man söker på ”Turkiet” på Moderaternas hemsida får man en enda träff. Där står det: ”Därför ska svenskar i Turkiet rösta på Moderaterna.” Uppenbarligen ska man inte göra det för att Moderaterna har ett brinnande och glödande engagemang för demokrati och mänskliga rättigheter.

Svara gärna, Karin Enström, på varför ni har varit så tysta! Varför har du varit så knäpptyst om brotten mot de mänskliga rättigheterna i Turkiet under det gångna året?

Anf. 39 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att berömma Hans Linde för Vänsterpartiets arbete med att stötta partikamrater.

Läget i Turkiet är väldigt allvarligt. Vi ser en mycket negativ utveckling på många områden. Det blir en balansgång när vi funderar över vilka möjligheter vi har för att påverka Turkiet tillbaka till en bättre och mer positiv riktning. Precis som Hans Linde beskriver har vi sett massarresteringar, massavskedanden och ett alltmer krympande utrymme för medier, yttrandefrihet och opposition.

Jag var i Istanbul i höstas och träffade då företrädare för HDP, som riskerade att ställas inför rätta och hamna i fängelse.

Samtidigt försöker vi, inte minst genom EU, att upprätthålla en dialog med Turkiet för att kunna påverka landet i rätt riktning. Men onekligen ser det mörkt ut, och det är mycket problematiskt. Här tror jag att EU fortfarande är den bästa vägen – men det ser mörkare och mörkare ut – för att försöka ställa krav och försöka få tillbaka Turkiet i en mindre odemokratisk riktning än den vi nu ser.

Hans Linde behöver inte vara orolig. Vi ser den allvarliga utvecklingen, och vi är bekymrade. Vi tror att den linje som regeringen och EU har valt är den väg som vi ska fortsätta på. Men chansen att lyckas blir tyvärr allt mindre.

Anf. 40 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Karin Enström säger att hon tycker att läget i Turkiet är mycket allvarligt. Uppenbarligen är det inte tillräckligt allvarligt för att hon på något sätt ska agera i denna kammare. Det har som sagt blivit noll interpellationer, noll skriftliga frågor och noll pressmeddelanden. Inte ett enda skarpt förslag för hur vi ska stötta demokratin i Turkiet har Moderaterna presenterat under det gångna året. Detta talar sitt tydliga språk.

Vi kanske ska vara ärliga. Karin Enström åkte inte till Istanbul för att träffa oppositionen; hon åkte till Istanbul för att delta i Natos parlamentariska församling, där huvudtalaren var president Erdoğan. Medan Jonas Sjöstedt stod utanför fängelsegrindarna i Edirne för att träffa fängslade parlamentariker lyssnade Karin Enström på den diktator som hade fängslat dem. Medan jag satt i Diyarbakır och drack te med modiga feminister minglade Karin Enström med företrädare för den turkiska regimen.

Man undrar ändå lite, Karin Enström, om inte det där vinet på det där cocktailpartyt hade en lite bitter eftersmak.

Anf. 41 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Är det på den här nivån vi ska diskutera det allvarliga läget? Om Hans Linde hade varit med hade han också kunnat få smaka på de fruktjuicer som serverades.

Ja, det är sant att flera turkiska regeringsföreträdare, inklusive presidenten, talade på mötet. Vi var inbjudna som parlamentariker tillsammans med parlamentariker från olika europeiska länder och från USA – alltså alla Natomedlemmars parlament – och fick tillfälle att ställa frågor och framföra vår oro och oron från våra befolkningar över vad som faktiskt pågår. Det är bra att föra fram detta till regeringsföreträdare, men det är självklart också bra att träffa företrädare för parlamentet i ett land som nu är på väg i fel riktning.

Jag berömmar Hans Linde och Vänsterpartiet för att ni är aktiva. Jag tänker inte dra någon billig poäng. Vi måste fortsatt påverka Turkiet och dess regering men självklart också stötta de krafter som finns.

Anf. 42 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! För några dagar sedan åkte som bekant en svensk delegation till Iran med statsministern och handelsministern. Besöket väcker med rätta en hel del frågor från såväl undertecknad som ett stort antal exilperser och iranier som fortfarande är kvar i landet.

Iran är nämligen inte vilket land som helst. Det är en islamistisk diktatur som frekvent bryter mot grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Då passar den svenska så kallade feministiska regeringen på att åka dit, iförd slöja, för att föra samtal. Som jag nämnde tidigare i ett replikskifte tycker jag att detta är lite märkligt när man samtidigt inte kan föra samtal med Sveriges snabbast växande parti och det tredje största partiet i Sveriges riksdag.

Regeringen underkastar sig vad som kan ses som den främsta symbolen för islamiskt förtryck. Och nej, mina vänner, det handlar inte bara om sed eller kultur; det är fråga om tvång. Det är ett tvång som det persiska folket i dag tvingas lida av som följd av islamistisk imperialism. Att svenska folkvalda inte ser symboliken i detta plagg är inte bara förkastligt, det är fullkomligt oacceptabelt.

När vi ändå talar om detta bör vi kanske också lägga fokus på vad som sker i andra delar av världen. Islamismen sprider sig över hela världen, och följderna är fruktansvärda. Vi ser hur minoriteter förtrycks, fördrivs och mördas när de försöker undkomma extremisternas världsbild.

Vi ser det genom Islamiska statens fruktansvärda härjningar i Mellanöstern och i Afrika. Vi ser det genom Hamas brutala angrepp från Gaza. Vi ser det också genom extremisternas framfart i Indonesien, där sharialagar är en verklighet i flera delar av landet.

Sverige måste sätta ned foten och försvara de förtryckta. Vi kan inte acceptera den här utvecklingen, och vi måste ta det här hotet på fullaste allvar. I detta avseende är det oacceptabelt att regeringen tolererar och till och med i vissa fall bidrar till detta genom svenska skattemedel, som går till tydligt islamistiska organisationer och i vissa länder terrorklassade organisationer.

Herr talman! Förra veckan besökte jag och några andra ledamöter från utrikesutskottet Armenien. Det var en intressant resa. Vi besökte bland annat ett minnesmonument över de miljontals armenier som mördades vid

det ottomanska rikets utrensningar under rikets storhetstid. Det är ett folk-mord som fortfarande inte erkänns av Sveriges regering, trots ett sju år gammalt tillkännagivande från Sveriges riksdag. Detta enorma svek ser jag som symboliskt för hur den svenska regeringen fullkomligt kapitulerat för Turkiet av rädsla för detta land, vars totalitära och imperialistiska regim än i dag förtrycker minoriteter och oliktänkande. Det är ett land som dessutom systematiskt bombar de främsta sekulära och demokratiska krafter som kämpar mot Islamiska statens härjningar i Irak och Syrien.

En annan fråga som jag också tycker är viktig att ta upp är erkännandet av självständiga stater runt om i världen. Det tycks vara lätt för Socialdemokraterna och Miljöpartiet att i opposition trycka på i viktiga utrikespolitiska frågor men sedan lägga sig platt så fort man hamnat i regeringsställning. Folkmordsfrågan är en av de frågorna. En annan fråga är erkännandet av Västsahara, som man så sent som för fem år sedan röstade för i riksdagen. I regeringsställning vägrar man nu dock helt öppet att följa riksdagens beslut – med hänvisning till att det borde tas i FN.

Inkonsekvensen i den nuvarande regeringen är tyvärr tydlig. Vi såg hur regeringen utan riksdagsbeslut snabbt efter att de vann valet kunde erkänna det instabila och våldsamma Palestina, samtidigt som man inte lyfte ett finger för folket i det stabila, fredliga och demokratiska Somaliland. Somaliland är en autonom region som snart firar 26 år som land och kan ses som ett föredöme för alla de länder i regionen som tampas med diktatur och motsättningar. Man har välfungerande institutioner, fria skolor och ett väl utbyggt rättssystem. Man har en egen valuta, egna pass och egna diplomatiska förbindelser. Sist men inte minst fungerar landet som ett föredöme i sin region av världen på närpå samtliga områden.

Ett erkännande av Somaliland skulle inte kosta oss någonting. Däremot skulle det visa att Sverige som första land i världen ser de framsteg Somalilands folk har lyckats åstadkomma. Vi kan i och med detta även visa vår uppskattning, inte minst för all hjälp som de erbjuder flyktingar från andra delar av Afrika, men även från Jemen.

Herr talman! Tyvärr är den röda tråden i den röda regeringen som borta. Den lyser med sin frånvaro. Även i år tvingas vi leva med vetskapen om att miljontals och åter miljontals människor är på flykt från sina hem som följd av olika svårigheter. Det är vår solidariska plikt att bistå med nödhjälp för att rädda livet på så många av dessa som möjligt och även på bästa sätt möjliggöra ett liv värt att leva.

Över 60 procent av alla flyktingar befinner sig i sina hemländer, och strax över 30 procent har lyckats ta sig till ett annat land, oftast då i det direkta närområdet. Totalt 86 procent av alla flyktingar uppehåller sig i u-länder, vilket visar på regeringens och den övriga oppositionens märkliga prioriteringar. Det bör vara en självklarhet att varje satsad skattekrona ska kunna göra så mycket nytta som möjligt. Ändå försvarar man fortfarande att man stjälar upp till 30 procent av biståndsbudgeten. Hur kan det anses rimligt? Än i dag erbjuder man dessutom förmåner till nyanlända som riskerar att förvärra situationen med farliga migrationsrutter, vilket är en björntjänst inte minst för dem som vågar sig ut i rostiga båtar på Medelhavet eller i överfulla containrar på den europeiska kontinenten.

Om Sverige ska vara en humanitär stormakt måste vi också föregå med gott exempel. Vi bör fokusera på att främst stötta mottagarländerna i närområdet samt erbjuda hjältarna i civilsamhället på plats resurser för att

klara av sina viktiga åtaganden. Genom att främja handel och satsa på utvecklingsländer kan vi dessutom lyfta människor ur en ekonomisk situation som vi här i Sverige inte ens kan föreställa oss. Sedan behöver vi naturligtvis inse att det är svenskt välstånd som möjliggör ett effektivt bistånd. Att då belasta vårt samhälle ytterligare löser inga problem. Sverige kan så mycket bättre om man vill stå upp för grundläggande mänskliga rättigheter.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag poängtera att det finns många andra frågor som jag önskar att jag hade kunnat ta upp i den här debatten. Jag vet att flera av mina partivänner kommer att ta upp några av dem. Sverigedemokraternas huvudinriktning gällande dessa frågor går att finna på vår hemsida. Jag kan rekommendera er att ta en titt där, alternativt ta kontakt med oss för eventuella frågor.
(Applåder)

Anf. 43 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna har en historia av undfallenhet mot Moskva och beröringsskräck inför svenskt Natomedlemskap. Företrädare för Sverigedemokraterna i försvarsutskottet har här i kammarens talarstol sagt att Alliansen skapar en fiende, Ryssland, och hittar på att den är ett hot. Man har också sagt att man inte betraktar Ryssland som en fiende. Men är inte ett land som inte respekterar sina grannars gränser samt hotar andra stater med kärnvapen ett hot, Markus Wiechel?

Samtidigt talar Sverigedemokraterna gärna och ofta om en försvarsallians med Finland. Men i övrigt kan man inte tänka sig vare sig försvarssamarbete eller Natomedlemskap. Det kommer stora ord om hur viktigt det är att försvara Sverige, men det är som sagt lite oklart mot vad. Framför allt ska det inte ske tillsammans med några andra. Det känns som att Sverigedemokraterna inte vill ta vare sig en Rysslandsdebatt eller en rejäl debatt om Nato.

Sverige måste reagera mot Rysslands agerande. När Ryssland rustar upp militärt, annekterar Krim illegalt och utför desinformationskampanjer och cyberangrepp är det otroligt viktigt att vi står enade. Varför vill ni inte ta debatten och kritisera Ryssland?

Anf. 44 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Jag tar gärna en Rysslandsdebatt med Karin. Jag har vid ett flertal tillfällen tillsammans med mina partivänner tydligt fördömt Rysslands agerande på Krim. Vi har ställt oss bakom sanktioner mot Ryssland. Vi har skrivit debattartiklar där vi kritiserar deras imperialistiska och aggressiva sätt att styra sitt land och deras beteende mot omvärlden. I till exempel Europarådet har vi tillsammans med bland annat Moderaterna röstat för dokument med tydliga skrivningar mot Rysslands aggressivitet. Vi har vid ett flertal tillfällen fördömt Rysslands agerande. Jag förstår inte hur man kan ha missat detta.

Men det här betyder inte att man ska se ens de mest aggressiva länderna i vår omvärld som fiender. Vi behöver samtidigt föra en dialog. Det betyder absolut inte att vi ska acceptera exempelvis Rysslands ingrepp på Krimhalvön. Däremot behöver vi hela tiden se till att vi har olika former av diplomatiska förbindelser.

Gällande försvarssamarbete är det lite ironiskt att en företrädare för ett parti som totalt nedmonterat det svenska försvaret helt plötsligt ska tala sig varm för försvarssamarbete gentemot en eventuell rysk aggression. Sverigedemokraterna har i flera år, under alla år då vi har funnits i Sveriges riksdag, varnat för en nedmontering av det svenska försvaret. Vi har i flera år varnat för den problematik som vi just nu ser. Vi i Sverige måste lösa våra egna problem. Vi kan inte förlita oss på stora militära allianser som Nato för att säkra vår trygghet här i Sverige, utan vi måste ha ett starkt svenskt försvar, gärna i samverkan med Finland.
(Applåder)

Anf. 45 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det här inlägget gjorde nog inte mig, åhörarna eller titarna särskilt mycket klokare.

Å ena sidan säger Markus Wiechel: Ryssland agerar felaktigt, och vi är beredda att fördöma dem. Å andra sidan lyssnar jag nästan in att det finns någon form av förståelse för att det ändå är ett stort land och att det kan känna sig hotat. Vi måste vara väldigt balanserade och ha en fin dialog.

Detta är särskilt alarmerande eftersom vi vet att Sverigedemokraternas systempartier i Europa på väldigt tydliga, inte ens dolda, sätt tar emot bidrag från Ryssland och uppenbarligen har väldigt goda kontakter.

Återigen: Hur ska ni ha det, Sverigedemokraterna? Hur ser ni på Ryssland? Håller ni med utrikesministern? Håller ni med Moderaterna och Alliansen? Eller ska ni ha en tredje väg i Sveriges utrikespolitik?

Anf. 46 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Nej, vi har ingen förståelse för Rysslands aggressivitet, över huvud taget inte. Det har vi varit tydliga med flera gånger. Om sedan några andra av våra samarbetspartier i Europa har tagit en annan ställning i den frågan får det stå för dem. Sverigedemokraterna står fast vid att vi är mycket kritiska till Rysslands aggressivitet och kommer att fortsätta att vara det. Där tror jag att vi och Moderaterna kommer överens.

När det gäller det säkerhetspolitiska läget är det viktigt att vi hela tiden ser till vad omvärlden erbjuder. Nu kan inte Karin Enström svara här. Men jag tycker ändå att det är lite märkligt att man attackerar Sverigedemokraterna gällande det säkerhetspolitiska läget när man själv har varit med och monterat ned det svenska försvaret. Jag misstänker att hon kanske får en möjlighet att återkomma till det kanske i nästa debattomgång.
(Applåder)

Anf. 47 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Herr talman! Markus Wiechel talar, precis som sina kollegor, väldigt gärna om att bekämpa internationell terrorism och vikten av att arbeta förebyggande för att människor inte ska komma hit till Sverige. Man ska hjälpa till på plats, som ni kallar det. Men precis som Sverigedemokraternas högerextrema och populistiska bröder i resten av Europa för man en politik som leder till det motsatta.

Markus Wiechel nämner att ert förslag till bistånd ligger kvar under innevarande år. Men tittar man på era budgetar ser man att ni drar ned drastiskt på biståndet. Hur går ekvationen ihop för er?

Anf. 48 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Under det här året budgeterade vi för ett betydligt mer generöst bistånd än vad regeringen med Miljöpartiet gjorde. Under kommande år vet vi inte hur situationen i omvärlden kommer att se ut. Självklart får man anpassa budgeten efter den utveckling som vi ser runt om i världen. Min förhoppning är åtminstone, och jag tror även att det är Pernilla Stålhammars förhoppning, att det blir en bättre situation runt om i världen.

Sedan har Miljöpartiet och Sverigedemokraterna helt olika prioriteringar. Vi ser också utanför Sveriges gränser. Vi ser situationen för människorna på plats. Vi ser varför människor tar sig hit. Det handlar inte bara om att människor har det svårt. Det handlar också om att människor vill få det bättre. Vi vill möjliggöra det för så många som möjligt. Det kan vi bara göra på plats. Svårare än så är det egentligen inte.

Jag vet inte om Pernilla Stålhammar över huvud taget kan sätta sig in i den fruktansvärda situation som människor har i flera delar av världen. Det gäller även människor som kanske inte har flytt från krig eller förtryck. Jag tror att väldigt många skulle vilja komma till Sverige, men de har inte den möjligheten. Det är inte heller långsiktigt hållbart om vi vill rädda så många som möjligt.

Anf. 49 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Herr talman! Jag tror i ärlighetens namn att varken Markus Wiechel eller jag kan sätta oss in i den situationen helt och fullt. Det är de som upplever det fasansfulla som verkligen kan göra det. Vi måste därför jobba vidare på riktigt med biståndet. Det är en lögn att ni ligger kvar på biståndsnivån. Ni vill ligga på 0,7 procent. Ni drar ned på biståndet till Sida och också till UNHCR.

I Palestina i Gaza finns det sexåriga flickor och pojkar som redan har upplevt tre krig. Tycker inte Markus Wiechel att det är viktigt att även hjälpa dem? Ni vill fullkomligt lägga ned biståndet till Palestina. Ni säger att ni vill hjälpa på plats. Situationen i Palestina och särskilt i Gaza är prekär.

Kan du förklara för mig varför Sverigedemokraterna väljer att inte stödja den processen och inte stödja de sexåriga flickor och pojkar som redan har upplevt tre krig?

(Applåder)

Anf. 50 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Först vill jag bara rätta Pernilla Stålhammar här. Vi lägger inte 0,7 procent. Vi lägger 0,84 procent av bni på bistånd. Regeringen lägger 0,7 med tanke på att ni gör avräkningar på 30 procent. Det stämmer inte riktigt.

Vi går vidare till frågan om Palestina. Det vi säger är att vi inte vill slussa pengar till den palestinska myndigheten, som frekvent utsätter barn och andra för indoktrinering och för hat mot Israel. Det är sådant som egentligen hör hemma i 30-talets och 40-talets Nazityskland.

Vi kan inte slussa pengar till en organisation som betalar terrorister. Det är en organisation som på inget sätt står upp för de grundläggande mänskliga rättigheter som vi ser som självklara.

(Applåder)

Anf. 51 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Jag lyssnade och lyssnade. Men jag hörde inte något från Sverigedemokraterna om det säkerhetspolitiskt mycket utmanande läge som Sverige befinner sig i, som Europa befinner sig i och som våra grannar möter. Världsbilden var de onda, och de onda var muslimer. Det är den världsbild som målades upp i Sverigedemokraternas anförande: islamistiskt hot. Det hör vi också från andra delar av världen i dessa dagar.

Herr talman! Det finns de som har en tendens och en uttalad vilja att göra detta till vattendelaren i världspolitiken. Jag hoppas att Sverigedemokraterna inser att religionen inte är vattendelare, utan det är handlingar som avgör. Vi ska kritisera både terrorister oavsett religion och regeringar oavsett religion.

Herr talman! För oss som står upp för religionsfrihet och liberala värden är det vad som avgör. Jag skulle vilja höra hur Sverigedemokraterna ser på hotet mot liberala värden som i dag kommer från kontakter i till exempel Ungern. Där försöker man att bända upp de värden vi har byggt Europa på.

Herr talman! Jag hör om dialog med Ryssland. Nog har jag uppfattat att Sverigedemokraterna har deltagit i den dialogen. På EU-nivå röstar man alltid emot resolutioner som går emot Ryssland. Vi har här i riksdagen hört om dialog med herr Putilov. Jag behöver inte nämna mer än så.

Herr talman! Det finns ett mönster av dialog från Sverigedemokraternas sida. Det syntes också i inlägget.

Anf. 52 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Inte en gång under mitt anförande nämnde jag muslimer, inte en enda gång. Jag nämnde islamister. Att Kerstin Lundgren helt plötsligt likställer islamister med muslimer får stå för henne. Jag tycker att det i sig är häpnadsväckande.

Islamister är ett stort hot. Muslimer är människor. Det handlar om en helt annan sak. Islamister är politisk islam, och det är ett hot. Det är bara att inse. Om inte Kerstin Lundgren ser det och Centerpartiet kan förstå det är jag rädd. Men ni har en historia av att hysa sådana i ert eget parti. Jag tänker inte gå in mer på det.

Gällande Ryssland har jag tidigare varit tydlig. Jag satt själv tillsammans med Kerstin Lundgren i Europarådet och röstade för dokument som var tydligt kritiska till Rysslands agerande, inte minst i Ukraina. I Europaparlamentet har vi tidigare följt ett annat parti. Men vi har nu antagit att vi ska rösta, precis som vi gör här i Sveriges riksdag, på en väldigt kritisk linje gentemot Ryssland. Vi stöder sanktioner. Vi har i ett flertal debattartiklar, inlägg och så vidare fördömt deras agerande. Vi kan inte vara mer tydliga. Jag tror nog att Kerstin Lundgren får lägga av med den tramsiga retoriken.

(Applåder)

Anf. 53 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Herr Putilov var synlig i korridorerna runt denna kammar. Nog finns det ett mönster, och Sverigedemokraterna har en hel del att förklara.

Herr talman! Sverigedemokraterna har en tydlig agenda som stämmer väl överens med det budskap som kommer från herr Putin. Det låter nästan

som en del man hörde i till exempel den amerikanska valdebatten: Vi har ingenting med Ryssland att göra. Nej, nej – vi pratar inte! Det lät nästan så när jag hörde herr Markus Wiechel i denna debatt. Men vi vet i dag att man talade, och vi vet att Sverigedemokraterna har nära kontakter med europeiska partier och aktörer som verkligen vill bryta upp den liberala världsordning som vi bygger vårt samhälle på.

Anf. 54 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Om Kerstin Lundgren vet mer om Sverigedemokraternas kontakter med Ryssland får hon gärna informera mig, för det skulle jag tycka vore väldigt intressant att få reda på.

Gällande den tjänsteman som tidigare arbetade här i riksdagen har Sverigedemokraterna riksdagens hårdaste granskning av våra anställda. Detta är dessutom en person som gjorde sig känd för att kritisera just den ryska regim som han nu anklagas för att stödja. Jag kan inte se hur Centerpartiet skulle ha kunnat göra någonting annat om en person med goda meriter och som Säpo inte klassar som ett säkerhetsshot hade kommit och sökt jobb hos partiet. Jag vet inte hur ni skulle ha hanterat det eller hur ni helt plötsligt skulle ha kunnat upptäcka att det fanns några sådan misstankar. Dessutom handlar detta om en person som över huvud taget inte hade någon större insyn i någon sekretessbelagd information.

Men Kerstin Lundgren får som sagt gärna återkomma med tydligare frågor.

Anf. 55 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Herr talman! Jag har synpunkter på den rödgröna feministiska utrikespolitiken. Jag tycker att den feministiska utrikespolitiken ska vara mycket tuffare mot världens värsta kvinnohatarstater, som Iran och Saudiarabien, och mot islamistiska terrororganisationer, alltifrån Boko Haram och al-Qaida till Daish. Denna kritik för jag fram i medierna och i debatter i denna kammare, där vi har ett demokratiskt meningsutbyte på olika sätt.

Det känns ändå väldigt märkligt, olustigt och magstarkt att se en företrädare för Sverigedemokraterna som Markus Wiechel här på något sätt göra sig till en fanbärare för en feministisk utrikespolitik i sverigedemokratisk tappning. Ni sverigedemokrater vill här på hemmaplan försämra svenska kvinnors rätt till fri abort. Ni har ett kvinnoideal som ibland närmast liknar det hemmafrusamhälle som många av oss är tacksamma över att vi har lämnat för ett samhälle där kvinnor nu kan försörja sig själva på lika villkor. Ute i Europa och i världen lierar ni er med partier som vill försämra flickors och kvinnors mänskliga rättigheter.

Det som är mest intressant, och det jag egentligen hade tänkt att fråga om, är detta: Om ni nu värnar kvinnors rättigheter så starkt – varför vill ni då att Sverige ska gå ur Europeiska unionen, som är den starkaste kraften globalt när det gäller att stå upp för flickors och kvinnors rättigheter, oavsett om det handlar om att bekämpa könsstympning, att säkra flickors rätt till skolgång eller att se till att vi krossar dessa kompakt starka glastak? Varför lierar ni er i diskussionerna i Europaparlamentet med ett Ryssland där man just har infört en lagstiftning där misshandel av kvinnor i nära relationer bagatelliseras? Varför lierar ni er i Europaparlamentet med olika populistiska, nationalistiska eller rasistiska partier i olika nyanser av brunt, som har kvinnors tillbakagång vad gäller rättigheter först på agendan?

Anf. 56 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Jag kan försäkra Birgitta Ohlsson att vi inte stöder några kvinnoförnedrande eller kvinnoförtryckande idéer i Europaparlamentet eller någon annanstans. Snarare tvärtom – vi står upp för kvinnors rättigheter mer än något annat parti i Sveriges riksdag, om jag får säga det själv. Om man ser på vår tidigare budget visar det sig också att de som tjänar mest på den budget vi lägger fram här i Sveriges riksdag är just kvinnor. Sverigedemokraterna är på riktigt ett parti för att stärka kvinnors roll i samhället, även här i Sverige.

Nej, jag vill inte vara någon fanbärare för en feministisk utrikespolitik. Det här med feminism får de som kallar sig för feminister svara för. Men om regeringen nu går ut och försöker föra en politik som ska gynna kvinnor eller stärka utsatta kvinnor kan jag tycka att det är märkligt att man viker sig för förtryckarstater och deras islamistiska plagg, som dessutom har ett ganska starkt symbolvärde för utsatta kvinnor även här i Sverige.

När det gäller EU vet jag inte hur det skulle vara ett bättre organ för detta än något annat internationellt forum. Det är dessutom överstatligt och riskerar att slita isär medlemsstaterna snarare än att knyta ihop dem. Vi har Europarådet, som fungerar bra. Det är mellanstatligt. Vi kan även främja mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter genom FN, och vi har fler andra organ. EU är på intet sätt ett projekt som skulle stärka kvinnor i Europa. Jag skulle vilja säga att det snarare är tvärtom.

Anf. 57 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Herr talman! Jag tror att många kvinnor och män, oavsett politisk färg, i vårt Sverige häpnar när Sverigedemokraterna proklamerar att de är det parti som har den starkaste politiska agendan. Ni vill ju här i Sverige återinföra sambeskattningen, som övriga partier tar avstånd från, och för den delen försämra kvinnors rätt till fri abort.

Det finns en global trend som resten av partierna i riksdagen deltar i och för tillsammans: Vi måste vara en starkare och global röst när Donald Trump har blivit president i Vita huset och när nationalismen och populismen ser till att kvinnors och minoriteters rättigheter ryker allra först och främst.

Det är intressant att Sverigedemokraterna aktivt vill att Sverige ska gå ur Europeiska unionen. EU är världens största biståndsorganisation, om vi nu ska tala med utrikespolitiska mått mätt. Det är också den organisation och union som har den skarpaste feministiska agendan. Vi skulle såklart från svensk sida, och jag som liberal feminist, önska att den vore ännu starkare. Men om man vill bekämpa islamistiska terrorister och de bakåtsträvare som finns är EU ett mycket bra sätt.

Anf. 58 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Jag har full respekt för att man kan tro på vissa av de projekt som finns inom EU i dag och att man kan glädja sig åt det bistånd som EU ger. Men kan vi inte hantera det själva i Sverige? Kan vi inte själva bestämma hur vi ska fördela vårt bistånd? Kan vi inte arbeta tillsammans med andra länder men själva avgöra vart pengarna ska gå? Varför behöver vi en överstatlig union för att fördela de biståndspengar som vi vill ska gå till utsatta människor?

Jag ser inte logiken. Det är inte heller försvarbart ur ett annat perspektiv med tanke på att EU är en enorm ekonomisk koloss av förslösade skattemedel. Jag ser alltså inte logiken i att vi skulle behöva EU för att på ett bättre sätt fördela bistånd.

Prot. 2016/17:68

15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 59 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP):

Herr talman, utrikesministern, representanter från den diplomatiska kåren, ärade riksdagsledamotskollegor och ni som ser debatten på tv eller lyssnar på radio där hemma! Tack för att ni lyssnar!

Mycket har hänt sedan den förra utrikespolitiska debatten. Det är med stolthet jag står här i dag. Sverige har tagit plats i FN:s säkerhetsråd, och vi har kraftfullt utökat vårt fredsdiplomatiska arbete. Vår feministiska utrikespolitik vinner genklang runt om i världen, och klimatarbetet har tagit en historisk fart framåt.

Herr talman! Vi som sitter här i Sveriges riksdag bor i ett land som kan räkna till över 200 år av fred. Vi har haft ett sekel av demokrati, välstånd och välfärd. Vi bor i ett av världens mest jämställda och hållbara samhällen, och vi har all anledning att vara stolta över vårt land och all anledning att känna framtidstro.

Vi har fri utbildning och sjukvård, ett pålitligt rättssystem, ett starkt civilt samhälle, en fri press, fackliga rättigheter, friskt dricksvatten och en ren miljö. Det är en utopi i många länder och vardag för oss här hemma.

Just därför är det så viktigt att vi förstår den roll och betydelse vi har i världen just nu och att vi tar vara på den just nu. Vi är ingen stormakt, varken ekonomiskt eller militärt, men vi har andra och förmodligen mycket viktigare värden som spelar roll.

Fru talman! Vårt bistånd spelar roll. Med drygt 40 miljarder kronor per år har det en väsentlig betydelse vilka biståndssatsningar Sverige gör, vilka fonder vi investerar i och vilka strategier vi utformar. Därför är det så efterlängtat och viktigt att regeringen nu lägger fram ett nytt politiskt ramverk för det svenska utvecklingssamarbetet.

När Trump drar in allt stöd till organisationer som verkar för kvinnors rätt till sin egen kropp tar Sverige tillsammans med likasinnade länder initiativ till en världsomspännande insamling för SRHR. När Putin gör det lättare för män att misshandla sina fruar och barn stärker Sverige stödet till demokrati och mänskliga rättigheter. När en klick klimatskeptiker i Vita huset stänger ned nationella klimatdatabaser signerar Sverige en unik klimatlag och bjuder in till en internationell havskonferens med Fiji.

Nej – Sverige kan inte göra allt, men Sverige ska göra allt vi kan. Vi ska stå rakryggade och fasta i våra värderingar när det blåser som allra hårdast från omvärlden.

Fru talman! Vår diplomati spelar roll. Vår plats i FN:s säkerhetsråd ger oss möjlighet att föra in våra värden om feminism och klimat i säkerhetsrådsdiskussionerna. Våra fördjupade satsningar på fredsdiplomati ger oss en viktig roll i medling och fredsskapande världen över. Det är därför också så viktigt att Sverige nu utser ett särskilt sändebud till Palestina- och Israelkonflikten.

Vi bär på vår grundmurade övertygelse om att globala utmaningar kräver globala svar. Vikten av väl fungerande multilaterala organ kan därför inte nog understrykas. Det är vårt fasta övertygelse att FN är fredsmäklarens nav, och även om organisationen behöver uppdateras och reformeras

är det den enda plats i världen där alla nationer och människor kan mötas och komma till tals.

Den feministiska utrikespolitiken är viktigare än någonsin. Det finns ingen hållbar fred om inte kvinnor kan delta på lika villkor som män. Vi lever inte upp till konventionerna om de mänskliga rättigheterna om inte kvinnor och män har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

Fru talman! I en tid som denna spelar det stor roll vilka vänskapsband vi förvaltar. Vårt nordiska samarbete måste prioriteras, och jag vill också säga att EU-samarbetet är viktigare än någonsin, inte minst ur säkerhetspolitisk synvinkel. När främmande stater driver påverkanskampanjer i syfte att splittra, göda misstro och ifrågasätta EU:s legitimitet måste vi stå tydliga och visa att vi har valt väg och riktning.

När Ryssland folkrättsvidrigt annekterat Krim och för krig i östra Ukraina måste EU stå starkt och enat som en kraftfull påminnelse om alternativet till Putins världsordning. Vi måste fortsätta att stå upp för det östliga partnerskapet.

Bara med ett demokratiskt och starkt EU kan vi också sätta ordentlig press på Erdoğan att upphöra med sina förföljelser och fångslanden av journalister, politiker och människorättsaktivister.

Fru talman! Vi får inte glömma att de värden som Sverige sedan länge representerar nu utmanas från olika håll och kanter, från islamistiska terrorister till nationalisterna och nazisterna. Det är mot dessa krafter vi måste stå rustade nu, och lika stolta som jag är när jag representerar Sverige i internationella sammanhang, lika ödmjuk är jag inför de stora utmaningar vi står inför.

En sak är dock säker, och det är att det bästa sättet att bemöta dessa utmaningar är att göra gemensam sak med demokratiska partier här i riksdagen och med likasinnade, progressiva krafter i världen.

(Applåder)

Anf. 60 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Fru talman! En grundläggande del av Sveriges traditionella utrikespolitik har varit idén om en öppen och fri handel. Sverige har inte minst i EU tillsammans med Storbritannien arbetat hårt och verkat för att EU, förutom den inre marknaden, också ska ha så många bra frihandelsavtal med andra länder som möjligt.

Här hemma säger sig regeringen fortfarande stå enig bakom en frihandelsvänlig agenda. Just i dag ska dock Europaparlamentet rösta om EU:s frihandelsavtal med Kanada, och jag är väldigt nyfiken på att höra hur det egentligen står till. Vad tycker egentligen Miljöpartiet? Vi har ett läge nu efter brexit och med president Trump där Sverige måste vara väldigt tydligt och pådrivande när det gäller frihandel.

Hur kommer Miljöpartiets företrädare i Europaparlamentet att rösta när det gäller detta frihandelsavtal?

Anf. 61 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Det är faktiskt en myt att Miljöpartiet inte skulle stå för frihandel. Vi tycker att det är viktigt att nationer handlar med varandra och att det också gynnar utvecklingsländerna, när det är rätt utformat.

Till Karin Enström kan jag säga att vi har varit kritiska till vissa delar av innehållet i CETA, men det har främst handlat om miljö- och klimat- aspekter. Vi har velat få in vissa frågor i själva avtalet, men vi står bakom detta avtal och kommer att rösta ja till det.

Prot. 2016/17:68

15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 62 KARIN ENSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Innebär det då att hela Miljöpartiets hållning också kommer att reflekteras i de röster som avges i dagens omröstning om frihandelsavtalet mellan EU och Kanada, det som kallas CETA? Har jag då förstått att Miljöpartiets Europaparlamentariker kommer att rösta ja till detta avtal?

Anf. 63 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Hur man agerar på olika platser skiljer sig bevisligen åt ibland, men jag vill säga att Miljöpartiet står bakom CETA-avtalet.

Det som kommer att ske i Europaparlamentet och hur de gröna kommer att rösta där är inte någonting som jag kan stå för.

Anf. 64 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Miljöpartiet har som bekant haft lite svårigheter tidigare med avgångna ministrar och kontakter mellan ministrar och turkiska organisationer. Jag vet att Pernilla Stålhammar, precis som undertecknad, är en varm anhängare av internationellt bistånd. Problemet är väl att vi kanske har lite olika syn på vart pengarna ska gå.

Därför har jag en ganska enkel fråga till Pernilla Stålhammar: Hur ser Pernilla Stålhammar på att bistånd går till organisationer som exempelvis Islamic Relief eller andra som är kopplade till Muslimska brödrskapet? Vad är egentligen Miljöpartiets förhållningssätt till sådana organisationer?

Anf. 65 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Jag vet inte riktigt om jag uppfattade vilka organisationer Markus Wiechel talade om. Vi är tydliga med att vi ger stöd till moderata krafter men inte till de organisationer som står för islamistiska värden. Det har vi aldrig gjort, så jag vet inte vad Markus Wiechel egentligen far efter.

Jag vet dock att Markus Wiechel har kritiserat stödet till Unrwa, som är ett oerhört viktigt stöd i Palestina. Man gör ett fantastiskt arbete i de olika läger där flyktingar har bott så enormt länge. Det viktigaste man kan göra är att ge ett värdigt liv, att låta det gå över till ett långsiktigt utvecklingsarbete och att man tillhandahåller utbildning. Detta gör Unrwa.

Anf. 66 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna stöder flera olika projekt som hjälper flyktingar, inte minst barn, bland annat vårt utökade stöd till Unicef och andra FN-organ.

Låt oss återgå till Miljöpartiets i mina ögon tvivelaktiga syn på vissa organisationer. Regeringen har tidigare gett stöd till Syria Recovery Trust Fund och Islamic Relief. Det är organisationer som har haft tydliga kopplingar till islamistiska organisationer.

Med tanke på Miljöpartiets tidigare historia med antydda kopplingar till Muslimska brödraskapet kan det vara intressant att höra vad Pernilla Stålhammar egentligen tycker om sådana stöd i framtiden.

Anf. 67 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Återigen säger jag att vi inte ger stöd till organisationer som stöder en islamistisk agenda. Det är mitt korta svar till Markus Wiechel.

Anf. 68 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till Miljöpartiets talesperson.

Jag hörde Pernilla Stålhammar nämna att man ska sätta press på Erdoğan. Här blir jag naturligtvis mycket nyfiken. På vilket sätt sätter regeringen press på Erdoğan i det läge vi kan se i Turkiet, med så många fängslanden, så många avskedanden och så mycket tryck mot allt som inte är stöd för herr president Erdoğan himself? Jag är nyfiken på att få en djupare bild av hur regeringen gör.

Fru talman! Jag kan förstå att den militära alliansfriheten tjänar Pernilla Stålhammar och Miljöpartiet väl. Men hur tjänar den Sverige, Norden, Baltikum och EU?

Anf. 69 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Jag har svårt att förstå att Kerstin Lundgren, som jag vet håller sig uppdaterad om allt, inte ser att vi i samtal med Turkiet hela tiden lyfter upp frågorna. Vi har i Turkiet fördömt fängslandet av HDP:s företrädare.

Vi är egentligen eniga om att man måste fortsätta att arbeta för ett närmande till EU. Även om det är långt bort måste man fortsätta att arbeta för att kunna ha en pågående dialog.

Kerstin Lundgren ställer två stora frågor, så jag får fatta mig kort. Min syn sammanfaller med Sveriges väl. Varför skulle Sverige öka på spänningarna i närområdet genom att gå med i Nato? Varför skulle vi ens våga göra det i en situation när spänningarna är större än någonsin, Kerstin Lundgren? Varför hade vi inte valt ett annat tillfälle? Varför har ni inte drivit frågan tidigare i alliansregeringen? Varför vågar ni säga detta nu när vi inte ens vet om Nato, med anledning av Trumps politik, står för några garantier över huvud taget?

Jag ställer frågan tillbaka till Kerstin Lundgren: Hur har du uppdaterat din syn på Nato sedan Trump kom till makten?

Anf. 70 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! När det gäller Erdoğan och att hantera situationen i Turkiet uppfattar jag inte att det finns något nytt från regeringen. Jag hörde en beskrivning av historien. Det lät lite annorlunda när jag hörde Pernilla Stålhammars inledning.

Fru talman! Jag hörde inte något svar på hur det tjänar Sverige väl med alliansfrihet i dagens säkerhetspolitiska miljö. Jag hörde däremot Pernilla Stålhammar nämna att man inte vågar överge alliansfriheten därför att läget är så bekymmersamt. Men Sverige har varit en alliansfri stat så här

långt. Ändå befinner vi oss i denna miljö. Hur går det ihop? Osäkerheten är ett faktum.

Prot. 2016/17:68
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 71 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Där har Miljöpartiet och regeringen valt en tydlig väg. Vi tror på ett fördjupat samarbete med de nordiska länderna, särskilt med Finland. Vi tror på ett fördjupat samarbete inom EU. Vi tror på fördjupade bilaterala avtal med enskilda länder.

Vi tror inte på en allians där vi låser in oss – som man gör i Nato. Vi vet att alliansfriheten har tjänat oss väl under hundra år. Vi kan säga att det vore dumt att ändra den svenska säkerhetspolitiska doktrinen nu när säkerhetssituationen är som den är.

Anf. 72 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Fru talman! Miljöpartiet och Liberalerna tycker inte alltid lika i utrikespolitiken, men på ett fält har vi verkligen varit pionjärer tillsammans. Jag syftar på att Sverige bör få en anständig vapenexport.

Miljöpartiet och Liberalerna var de enda partierna som redan för ungefär 15 år sedan tog tydlig ställning för att införa ett demokratikriterium i vapenexporten. Det är något som vi alla längtar efter att få se på plats. Jag instämmer i den kritik som har förts fram av flera partier tidigare under debatten.

Nu sitter Pernilla Stålhammars parti i regeringen. Var är den nya vapenexportlagen? Den ska komma under våren, sägs det. Kan Pernilla Stålhammar garantera att det blir ett skarpt demokratikriterium?

Anf. 73 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Det är ingen hemlighet att vi ville gå långt i begränsningen av vapenexporten. Där fanns beredningen inom KEX. Där kom man fram till vissa tydliga saker. Man kunde ha gått längre. Det kan jag säga som miljöpartist. Men när alla partier skulle samsas kom man inte längre. Mycket riktigt, Birgitta Ohlsson, stod Liberalerna och Miljöpartiet samman.

En av de saker som beredningen har lagt fram är att det ska finnas ett demokratikriterium för svensk vapenexport. Man jobbar i Regeringskansliet med att ta fram propositionen och med lagrådsremissen. Beredningens slutsatser håller på att översättas till lag. Där finns kriteriet med.

Vi vill att det i slutet av våren till riksdagen ska lämnas ett förslag till en skarpare vapenexportlag, som innefattar ett demokratikriterium.

Anf. 74 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Fru talman! Jag refererade framför allt till den så kallade Krututredningen, som startade 2002 och blev klar 2005, om jag inte missminner mig. Det gröna partiet och det liberala partiet hade samma agenda.

Nu är det KEX-utredningen som är aktuell. Där står det tydligt att kravet ska göra det möjligt att stoppa export till länder där det förekommer allvarliga och omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter eller grava brister i den demokratiska statusen.

Vi kan lätt inkludera många länder dit Sverige har en stor vapenexport i dag. Jag tror inte att jag är ensam om att vara orolig utan att även biståndsorganisationer, människorättsorganisationer och ett par partier i denna kammare är oroliga för att det inte kommer att bli en lika tydlig politik som vi alla har önskat.

Därför hoppas jag att få ett än tydligare svar, inte bara att Pernilla Stålhammar *hoppas* utan att vi kan förvänta oss ett skarpt demokratikriterium.

Anf. 75 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Ja, det är det som komma skall. Vår intention är att implementera KEX-beredningens slutsatser, och där ingår ett demokratikriterium. Det är mitt svar. Propositionen kommer att läggas fram för riksdagen senare i vår.

Anf. 76 SOFIA DAMM (KD) replik:

Fru talman! Jag vill ta vid där Birgitta Ohlsson slutade, för det finns en del i Miljöpartiets tidigare arbete inom utvecklingspolitiken som vi kristdemokrater har tyckt varit mycket klok och där vi har haft mycket stor samsyn. Men det är svårt att se vad Miljöpartiet egentligen står upp för på det utvecklingspolitiska området.

Ett exempel är det som nyss togs upp om vapenexport till diktaturer. Jag skulle vilja ha lite mer information om varför ett nytt lagförslag har dröjt så pass länge som det har gjort. Med Miljöpartiet i regeringen fanns det ju en förhoppning att denna process skulle skyndas på och inte förseñas. Den förhoppningen har nu grusats. Jag tycker att vi i övriga partier som har jobbat hårt i KEX-utredningen bör få reda på varför. Kommer inte ett förslag att läggas fram som på allvar skärper vapenexportkontrollen?

Anf. 77 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Ja, vi har haft samsyn här. Vapenexportregleringen måste skärpas ordentligt.

Vad gäller att det försenats skulle jag vilja säga att vi gör ett väldigt grundligt arbete. Det var många som kom in i remissrundan.

Tyvärr hade inte beredningen som KEX lade fram skrivits i form av lagförslag. Det arbetet återstår nu. Det var synd att man inte kom med skarpa lagförslag som kunde överföras direkt redan när de olika partierna hade kommit överens. Det blir ett arbete som man nu måste göra från början. Ur vår synvinkel är det viktigare att det arbetet görs på ett grundligt och rättssäkert sätt än att vi hastar fram en proposition där man kanske missar olika delar.

Att det blir en skärpning kan jag faktiskt garantera.

Anf. 78 SOFIA DAMM (KD) replik:

Fru talman! Tack, Pernilla Stålhammar, för svaret! Med tillförsikt ser jag då fram emot förslaget – även om två och ett halvt år är lång tid för att bereda detta.

När Miljöpartiets Isabella Lövin inför ett samlat pressuppbud presenterade den nya biståndsplattformen betonades bland annat hur viktigt det är med ett mottagarperspektiv. När vi sedan har behandlat det nya policy-

ramverket har det fått mig att ifrågasätta hur det är ställt med detta på området religionsfrihet, ett annat område där jag upplever att vi tidigare har haft stor samsyn.

I det dokument som regeringen tidigare presenterade och som gick ut på remiss till olika biståndsaktörer fanns det bra skrivningar som sedan togs bort. Därför vill jag fråga hur det egentligen står till med religionsfriheten. Är det fortfarande någonting som ni värnar och står upp för inom utvecklingsbiståndet? Varför är det då inte längre med i policyramverket?

Anf. 79 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Sofia Damm! Ja, det är absolut någonting som vi står upp för. Det finns en möjlighet när vi bereder det här i utrikesutskottet att påpeka att det behöver föras in.

Tyvärr har jag förstått att Sofia Damm och allianskollegorna anser att man inte ska genomföra den här plattformen. De vill kasta den på sophögen och stå för sin egen biståndsplattform – där man inte, skulle jag vilja säga, har ett mottagarperspektiv.

Anf. 80 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Svensk utrikespolitik ska tydligt stå upp för de liberala värden som byggt vårt välstånd: alla människors lika värde och rättigheter, ett oberoende rättssystem, fri företagsamhet, frihandel och internationell samverkan byggd på internationell rätt.

Vår utrikespolitik ska säkra inte bara befolkningens liv och hälsa utan också grunderna för vårt samhälle. Det kan låta självklart, men det är värden som i dag utmanas globalt – inte bara av olika diktaturer långt borta utan genom allt fler auktoritära ledare i vår närmiljö. Den fria världen krymper inför våra ögon. De strukturer som byggts upp i syfte att hävda och utveckla våra gemensamma värden undermineras. EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena och FN en hörnsten i svensk utrikespolitik.

När Putins Ryssland, Erdoğan Turkiet, Alijevs Azerbajdzjan, Orbán Ungern och Kaczyńskis Polen attackerar Europas liberala demokratimodeller får vi inte blunda, tystna eller backa. Ändå är det vad vi sett under senare år. Freedom House konstaterar att 2016 var det elfte året i rad med försämrad global utveckling. Med brexit och Trump i centrala demokratier ser vi hur oro parad med obeslutsamhet växer i den fria världen. Vi ser hur populister och autokrater frodas.

Det är hög tid, fru talman, att möta de trojanska hästarna. Sverige ska tillsammans med likasinnade engagera både Storbritannien och USA i den kampen. Vi måste göra det tydligt. Ingen ska uppfatta att det utvecklats ett normativt och säkerhetspolitiskt vakuum i vår del av världen. Med tydlighet, förutsägbarhet och transparens ska vi rusta upp det europeiska huset, där grunderna destabiliserats och underminerats. Vi ska bygga hopp där andra bygger rädsla.

Vi lever i en tid av global och regional osäkerhet. Sverige ska inte bidra till den osäkerheten utan stärka försvaret och forma ett modernt totalförsvaret. Vi ska göra vår solidaritetsförklaring tydlig och trovärdig genom ökad nordisk-baltisk samverkan, stärkt EU-förmåga att agera som komplement till Nato och ytterst genom svenskt medlemskap i Nato. Sverige ska stå upp för solidaritet i garanterad handling, inte bara i ord.

De som tar president Trump till orsak för att Sverige ska stå utanför Nato borde i stället fråga sig hur Sverige kan bidra till att stärka den transatlantiska länken. De som från olika utgångspunkter söker undergräva Nato hotar inte bara allvarligt Sveriges säkerhet utan även våra grannars. Vi behöver inte mer vakuum i vår närmiljö om vi vill hävda fred och våra liberala värden.

Sverige ska genom tydlighet om sin solidariska säkerhetspolitik medverka till att höja de konfliktavhållande trösklarna i vår del av Europa. Det gäller såväl Östersjön som Arktis. Vi ska samtidigt vara pådrivande för att reducera kärnvapenhotet, som ånyo blivit alltmer påtagligt med rysk utveckling i vårt närområde.

Centerpartiet vill se en kärnvapenfri värld. Vi vill medverka till en balanserad nedrustning. Vi står upp för kärnteknikavtalet med Iran, vill inte se fler kärnvapenländer men är på det klara med växande utmaningar. Jag behöver bara nämna diktaturen Nordkorea. Vi är beredda att syna FN-spåret om kärnvapenförbud men är inte beredda att riskera vare sig NPT-avtalet eller vår säkerhet.

Sverige ska hävda såväl individers rätt att välja sitt liv som alla länders rätt att välja sin väg. På den grunden vill vi utveckla det östliga partnerskapet, något som skarpt ogillats av Ryssland under president Putin. Han har med propaganda, korruption och hybridkrigföring sökt destabilisera och stoppa länder som själva valt närmande till EU. När det inte lyckats har rysk militär satts in. Vi har sett det och ser det i dag i Georgien och i Ukraina. Rysk militär närvaro är entydig för utvecklingen i såväl Sydossetien och Abchazien som Krim och östra Ukraina. Det är helt oacceptabelt. Sanktionspolitiken mot Ryssland måste fortgå så länge Ukraina inte återfår full kontroll över sitt territorium och sina erkända gränser.

Det är i dag vitalt för EU:s säkerhet, vår säkerhet, att ingen osäkerhet råder om var EU står. Våra östliga grannar får inte ännu en gång bli offer för tvekan från den fria världen. Vi får inte skapa en ny vakuumpolitik. Det skulle bli dyrbart för våra grannar men också för oss i Sverige, Norden och Europa.

Därför krävs ett starkt budskap i alla kontakter med Ryssland. När utrikesministern reser österut krävs klarspråk om övergrepp mot civilsamhället, politisk opposition, rättsväsen och journalister och klarspråk mot inblandningen i Ukraina och Georgien. Relationen med Ryssland kan bara vila på respekt för internationella spelregler, institutioner och principer.

Var tydlig! Det är handling och inte ord som räknas. Var tydlig! Det är handlingar som gör att Ryssland är hotet mot vår och Europas säkerhet. Ingen tvetydighet får skapas utifrån regeringens önskade roll som stämningshöjare i säkerhetsrådet.

Ryssland agerar för en ny världsordning byggd på starka män inte bara i vårt östra grannskap utan även i vårt södra grannskap. Alla som fredligt demonstrerade och drömde om ett friare Syrien har fått se sitt land slitas sönder. Sedan Asadregimen valde den militära vägen har en mängd olika militära aktörer drivit landet i kaos. Kriget, som snart går in på sitt sjunde år, har blivit vår tids mest förödande. Den humanitära situationen är obeskriverbar. Brott mot mänskligheten och krigets lagar rapporteras. Straffrihet får inte råda.

Situationen i Mellanöstern och Nordafrika är mycket allvarlig; man behöver bara nämna Jemen och Daishs skräckvälde. Vi ska tveklöst ta kampen mot terrorism, mot Daish, men också se att presidenterna Putin och Erdoğan verkar förenas i viljan att klassa nära nog all opposition som terrorister. Så känner vi igen auktoritära ledare. Nu liksom förut bygger de sin makt genom att trampa ned människors fri- och rättigheter och undanröja de krafter som kan hota.

Fru talman! För 70 år sedan lades grunden för modern utvecklingspolitik, med Marshallhjälpen som ett sätt att stödja återuppbyggnad i Europa efter andra världskriget. Då såg Stalin ekonomisk återhämtning i Västeuropa som ett hot: att imperialisterna ville ha krig. Kalla kriget var ett faktum. Ungern ville då få Marshallhjälp, men efter ett besök i Moskva avstod man – ett kontaktmönster vi känner i dag.

Fru talman! Centerpartiet står upp för klimatavtalet, Agenda 2030 och målet om 1 procent av bni till bistånd. Tillsammans med handel, teknikutveckling och internationell rätt blir de våra verktyg för att bidra till stärkta mänskliga fri- och rättigheter, utrotad fattigdom och räddat klimat.

När andra väljer protektionism ska Sverige vara en aktiv röst för frihandel och öppenhet i EU och världen. När andra väljer att minska stödet till kvinnors mänskliga rättigheter ska Sverige aktivt bygga stöd för dem. När andra söker rasera rätten att välja vem man är och vem man vill älska ska vi aktivt bygga stöd för hbtq-personers lika rättigheter.

Fru talman! Sverige ska strategiskt stärka klimat, frihet, öppenhet och tolerans samt multilaterala normer. Vi ska ta ansvar för en inkluderande och hållbar utveckling. En hållbar värld för våra barn och barnbarn är möjlig!

(Applåder)

Anf. 81 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Tack, Kerstin Lundgren! Det är handling som räknas, var ett viktigt budskap i ditt inlägg. Jag har två frågor till dig.

För det första hade ju Centerpartiet fram till september förra året en gemensam hållning med oss i synen på militära samarbeten. Men så svängde man: Från att ha värnat den militära alliansfriheten ville man ansöka om medlemskap i Nato.

Nato har en uttalad försvarsdoktrin som inkluderar massförstörelsevapen. Jag har berömt Centerpartiet för att så här långt ha varit ett parti som aktivt har argumenterat mot kärnvapen. Det förvånar mig att ni har nedprioriterat den frågan för att kunna ta ställning för ett Natomedlemskap. Hur får ni ihop er syn på kärnvapenedrustning med viljan att ansöka om medlemskap i Nato? Ni kommer ju inte ifrån att ni skulle placera Sverige under ett kärnvapenparaply där dessutom länder som USA – som ju inte bara är ett land som vilket som helst utan själva kolonnen på vilken Nato vilar – nu talar om en kärnvapenupprustning.

Det andra är: Hur ser ni på Moderaternas utsträckta hand till Sverigedemokraterna, som ju inte vill ha ett EU-medlemskap och inte tror på EU-samarbetet? Hur ska det kunna bli handling som räknas med dessa två bekymmer?

Anf. 82 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Tack, utrikesministern, för frågorna! Det är handling som räknas. För det första hoppas jag att utrikesministern lyssnade: Jag hade ett i mina öron ganska tydligt avsnitt om kärnvapenfrågorna och kärnvapenedrustning.

Vi är i dag de facto utsatta för ett hot från ryska kärnvapen. Hur tänker sig utrikesministern att det ska mötas? Vi har de facto ett kärnvapenparaply över oss i dag. Hur vill utrikesministern ta sig ur det? Och blir det bättre med ett bilateralt avtal med USA? Det lät på utrikesministern som att USA var den verkliga kolonnen när det gäller kärnvapenfrågorna. Är det därför man bara vill sitta ensam i knät med ett bilateralt avtal?

Varför vill inte Socialdemokraterna göra som i EU, gå med och sitta vid bordet för att vara med och påverka och fatta beslut? Det måste ju vara en bättre väg än att ställa sig vid sidan om och stå på läktaren och kommentera. Vi tycker att det är bättre att gå med och vara med och påverka. Då bygger vi säkerhet och visar i handling att vi menar något när vi talar om solidaritet med våra grannar.

Jag har svårt att förstå hur utrikesministern kan säga att vi är beredda att göra allt men inte att garantera att vi gör allt. Vad är det för säkerhet och säkerhetsstruktur man bygger med detta?

Till slut, fru talman, har vi i Centerpartiet varit jättetydliga: Vi kommer inte att hamna i ett läge där vi förhandlar eller stöder oss på en politik som Sverigedemokraterna finns med i.

Anf. 83 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Käraste Kerstin Lundgren, detta går inte ihop! Det du säger är att nu har Ryssland kärnvapen och vill rusta upp, så då är det bäst att vi också gör det. Det är ju precis detta vi måste hejda. Vi måste hejda kärnvapenrustningen, och det är därför vi så fort vi tillträdde tog ned Sverige från askådarläktaren i nedrustningsfrågorna och har varit aktiva sedan dess. Vi stöder aktivt tanken på ett kärnvapenförbud, och vi kommer att arbeta för detta. Vi kommer att se till att vi aktivt bidrar till att begränsa investeringarna i nya kärnvapen.

Nu låter det helt omvänt. Jag tror att det är dags att man synar Centerpartiets bluff. Ni har ett antal ställningstaganden som aldrig kommer att realiseras om en allians ska samarbeta med Sverigedemokraterna. Det är på tiden att detta kommer fram tydligare.

(Applåder)

Anf. 84 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman och utrikesministern! Det är inte alla gånger regeringen har sista ordet; i detta replikskifte är det jag som har det.

Ryska kärnvapen uppfattas uppenbarligen inte som något hot av utrikesministern. Ett förbud i en resolution i FN kommer inte att stoppa herr Putin. Men lycka till! Jag hoppas att vi får ett besked – att utrikesministern efter mötet nästa vecka kommer att komma hem och säga: Nu har vi med vår alliansfrihet fått en garanti från Ryssland för att man nedrustar sina kärnvapen. Det skulle vara ett besked som skulle bygga ökad säkerhet.

Men i dag finns inte det beskedet. Man rustar och bygger upp, och man finns väldigt nära: Kaliningrad. Vi måste möta detta med tydlighet, inte med vakuumpolitik, fru talman.

Avslutningsvis är vi från Centerpartiet väldigt tydliga när det gäller icke-samarbete med Sverigedemokraterna.
(Applåder)

Prot. 2016/17:68
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 85 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Det gläder mig att Kerstin Lundgren räknade upp en rad olika länder som man till viss del anser är förtryckarstater. Jag delar den inställningen om Putins Ryssland och Erdoğan's Turkiet.

Det jag däremot tidigare saknat är Centerpartiets hållning gentemot Turkiet. Vi har som sagt till fullo stött de sanktioner som riktas mot Ryssland, och vi har fördömt Rysslands illegala annektering av Krimhalvön. Men varför denna passivitet när det gäller Erdoğan's förtryck?

Turkiet har som bekant i dag strömningar som ser tillbaka på Ottomanska rikets storhetstid. Erdoğan har själv sagt att Aleppo i Syrien och Mosul i Irak egentligen är turkiska städer. Han har även sagt att Mosul enbart ska ha sunnitiska invånare efter att Islamiska staten drivits ut. Är inte detta värt att tydligt tala om i debatten, både internationellt och här i Sverige? Varför denna passivitet från Centerpartiet?

Anf. 86 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Ja, det är en nationalistisk, populistisk våg som går genom Europa, och tyvärr inte bara genom Europa. Den syns också i Turkiet, precis som i den här kammaren. Det är samma retorik – rädslan för den andre, utpekandet av den andre – och man försöker riva sönder och förstöra de liberala värden som vi har byggt upp för att hävda frihet och mänskliga rättigheter på vår kontinent. Tyvärr är Sverigedemokraterna en del i det tåget mot de liberala värdena, tillsammans med president Erdoğan. Det är samma typ av retorik som används där som här.

Från vår sida är det väldigt tydligt. Vi har kritiserat. Vi har naturligtvis stått upp för att kritisera det försök till militärkupp som ägde rum. Det råder det ingen tvekan om. Vi har också varit väldigt tydliga med att kritisera de övergrepp som har begåtts mot mänskliga rättigheter, mot rättsstatens principer och mot demokratin. Jag träffade för en tid sedan företrädare för HDP. Jag vet inte om det är personer som också Sverigedemokraterna kan tänka sig att möta. De gav en tydlig bild av de hot mot demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstat som vi ser i Turkiet i dag. Vi måste vara tydliga med att framföra kritik, men inte på religionens grund.

Anf. 87 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Jag kritiserar inte Turkiet på religionens grund. Jag kritiserar Turkiet på grund av dess människofientliga, intoleranta och imperialistiska syn på sin region och övriga delar av världen. Att kalla detta för en nationalistisk våg är att gå alldeles för långt. Det handlar om ett förhärjande av det tidigare Ottomanska imperiet.

Jag träffar gärna företrädare för HDP. Jag har vid flera tillfällen stått upp för deras rättigheter och fördömt Turkiets och Erdoğan's angrepp mot dem – fånglandet av deras företrädare och attackerna mot kurder generellt i Turkiet. Detta har vi varit väldigt tydliga med, och jag skulle vilja påstå att vi är ensamma bland partierna i Sveriges riksdag om att vara så tydliga och särskilt bland de svenska partierna i Europarådet. Men jag välkomnar om Centerpartiet ändrar sig.

Anf. 88 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Vi ser här ett tydligt exempel på selektiv hörsel från Markus Wiechel. Han hör vad han själv säger men inte vad andra säger. Det blir naturligtvis resultat därefter. Därför hör och ser han inte att nationalism i Sverigedemokraternas tappning har samma rötter som nationalism i Erdoğan's tappning eller i Orbán's tappning – just Orbán's parti vet vi att Sverigedemokraterna har nära kontakter med. Vi har sett de banden under många år nu. Det är nationalism i form av Putins nationalism.

Det är samma typ av resonemang. Erkänn det, Markus Wiechel! Stå upp för det ni är, och försök inte klä er i nya kläder för att framstå som något annat än vad ni är. Ni är ett parti byggt på rötter av nationalism och nazism.

Anf. 89 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Kerstin Lundgren och jag tycker ju lika i många frågor, skulle jag vilja säga. Därför skulle jag vilja ställa en ganska väsentlig fråga. Vi står båda upp för de globala målen och tycker att det är viktigt att det internationella samfundet har kunnat presentera och komma överens om Agenda 2030 och att Parisavtalet ska prioriteras upp på agendan.

Därför tycker jag att det är väldigt bra att regeringen har lagt fram det nya biståndsramverket. I vår utskottsberedning visar det sig dock att Kerstin Lundgren och hennes allianskollegor vill säga nej till det. I stället vill man gå tillbaka till den biståndsplattform som ni lade fram under er tid. Men den är inte på något vis uppdaterad. Den är ju out of date nu, förutom att vi också har meningsskiljaktigheter om hur man för ett utvecklings-samarbete, där ni tyvärr står för mer kortsiktiga projekt och vi för den långsiktiga agendan.

Kerstin Lundgren, hur får du ihop detta att man ska stå fast vid biståndsplattformen när det har hänt så mycket i omvärlden?

Anf. 90 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Det händer väldigt mycket i omvärlden. Det är därför vi tidigare har haft samtal om säkerhetspolitik, och där tycker vi att Miljöpartiet behöver uppdatera sig.

Pernilla Stålhammar säger att den biståndspolitiska plattformen är out of date. Den har ju faktiskt hennes egen regering arbetat med under halva sin regeringstid. Ända fram till december har den varit giltig för regeringens olika politiska åtgärder. Jag utgår från att det är på den grunden som regeringen fattade beslut om den Syrienstrategi som ofta brukar lyftas fram som ett adelsmärke på modern biståndspolitik.

Fru talman! Den biståndspolitiska plattformen har uppenbarligen tjänat den sittande regeringen väldigt väl under tiden från september 2014 till december 2016, men helt plötsligt är den alltså out of date. Det hände väl något precis före jul som skapade detta problem för regeringen.

Från vår sida handlar det om att vi behöver en biståndspolitik som är tydlig, fokuserad och strategisk och som också får de olika agendorna att gå samman. Vi har från vår sida krävt en översyn av biståndspolitiken och ramverken för den. Efter att i går ha läst regeringens olika handlingsplaner – jag ska inte gå in närmare på dem – kan jag bara säga att jag blev förstärkt i den bilden.

Fru talman! När jag nu ändå har Pernilla Stålhammar här vill jag fråga henne: Hur blir det med CETA-avtalet? Er representant Bodil Ceballos har meddelat att Miljöpartiet kommer att rösta nej. Så lät det inte för en liten stund sedan när Pernilla Stålhammar svarade på frågan.

Anf. 91 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Miljöpartiet står bakom CETA-avtalet. Riksdagsgruppen står bakom CETA-avtalet. Jag kan inte ansvara för hur våra EU-parlamentariker väljer att rösta i EU-parlamentet i dag.

Vi har med den biståndspolitiska plattformen inte kunnat relatera till vare sig Agenda 2030 eller Parisavtalet. Det är detta jag menar med att den är out of date. Det har ju hänt väldigt mycket sedan ni lade fram den.

Sedan vill jag påpeka att en regering har rätt att föra sin politik. Vi har inte stått handlingsförlamade för att vi inte har kunnat lägga fram vår biståndspolitiska skrivelse. Vi har vår utrikespolitik och vår utvecklingsamarbetspolitik, och de skiljer sig ganska nämnvärt från Alliansens.

Anf. 92 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! En av de grunder där utvecklingspolitiken skiljer sig tydligt är att regeringen har valt att vara ofokuserad: allt till alla. Uppföljbarheten har försvunnit.

Fru talman! Agenda 2030 och Parisavtalet – vi har sett åtskilliga handlingar under de år som har gått sedan de skrevs under som har hänvisat till det. Nu blev det helt plötsligt det som var skälet, fru talman, till att man behövde byta den biståndspolitiska plattformen till ett policyramverk. Det var en ny information. Den var i sig spännande som motiv för en handling som jag och Centerpartiet ser som onödig, fru talman.

Sedan gäller det CETA-avtalet. Miljöpartiet har återigen en hållning här i kammaren och en annan hållning i Europaparlamentet.

Anf. 93 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Vi ser i dag i land efter land hur kvinnors och hbtq-personers grundläggande mänskliga rättigheter är under attack. Trump har nyligen dragit in allt amerikanskt bistånd till organisationer som står upp för aborträtten. I Ryssland ser vi hur man har legaliserat våld i nära relationer. Regeringarna i Ungern och i Polen blockerar varje kommatecken om sexualundervisning och hbtq-frågor i EU. Och här i Sverige ser vi hur abortmotståndare kampanjar för vårdvägran.

Det är viktigare än på mycket länge att vi tillsammans står upp för aborträtten, rätten till sexualupplysning och hbtq-personers mänskliga rättigheter – både här i Sverige och i EU.

För en månad sedan tillsatte man en av de tyngsta posterna inom EU. Man utsåg ny talman i EU-parlamentet. Tyvärr valde man den konservativa italienaren Antonio Tajani, en tidigare nära allierad med Silvio Berlusconi. Tajani har konsekvent genom åren motsatt sig abort. Han hävdar att barn som växer upp med samkönade föräldrar blir psykiskt sjuka. I parlamentet har han de senaste åren röstat emot fri rörlighet för regnbågsfamiljer, och han har motsatt sig förbud mot diskriminering för sexuell läggning och könsidentitet.

Det var kanske ingen chock att Gunnar Hökmark och Lars Adaktusson gick igång lite på en sådan kandidat och röstade ja till Tajani. Men det

gjorde också Centerpartiet. Varför valde Centerpartiet att rösta för en talman i EU-parlamentet som konsekvent bekämpat kvinnors och hbtq-personers rättigheter?

Anf. 94 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag kan bara hålla med Hans Linde om vikten av att vi i dag står upp för kvinnors sexuella och reproduktiva rätt och hälsa. Det är jätteviktigt. På samma sätt är det jätteviktigt att stå upp för, som jag nämnde, rätten att välja vem man vill älska och vem man vill vara och att stå upp för hbtq-personers rättigheter över hela vår kontinent men också globalt.

Precis som Hans Linde nämnde, fru talman, är det uppenbart att den nya administrationen i USA kommer att förändra hållningen, vilket vi djupt beklagar. Vi är från Centerpartiets sida redo att på olika sätt verka för att stötta upp där andra försöker radera, för det är ett grundläggande värde som vi pratar om.

Självklart gäller det också här i Sverige att ta fajten med dem som försöker underminera aborträtten.

När det gäller valet av talman fanns det en historia runt talmansvalet som hade lite olika inslag, kan man väl lugnt säga, fru talman. Från vår sida kämpade vi hårt för att ALDE-gruppen inte skulle införliva Femstjärnerörelsen i ALDE-gruppen. Det var en kamp som var viktig för just de värden som vi måste stå upp för här precis som i Europaparlamentet. I den delen lyckades vi. I den andra delen lyckades vi inte.

Fru talman! Med Fredrick Federley som representant för Centerpartiet i Europaparlamentet är det ingen tvekan om att vi står upp för de värden som vi här talar om. Vi kommer att göra det alldeles oavsett talman. Jag är också övertygad om att ALDE-gruppen kommer att markera om så skulle krävas.

Anf. 95 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Det är ett ganska märkligt sätt att stå upp för aborträtten och för hbtq-personers rättigheter att i ett val mellan flera kandidater stödja en talmanskandidat som har en stockkonservativ bakgrund och som konsekvent har motsatt sig aborträtt och hbtq-personers rättigheter. Det går inte riktigt ihop, Kerstin Lundgren. Det är inte bara Miljöpartiet som gör lite olika ställningstaganden beroende på var man befinner sig geografiskt. Det gäller uppenbarligen också Centerpartiet.

Vi säger ibland i kammaren att politik handlar om att vilja, men det handlar faktiskt om att välja. Det fanns ingenting som tvingade Centerpartiet att rösta för den stockkonservative Tajani. Det fanns flera andra alternativ. Det fanns flera andra kandidater. I den sista omgången ställdes Tajani mot en annan italienare: Gianni Pittella. Pittella var inte Vänsterpartiets förstanamn. Det var inte vår favoritkandidat. Men för oss var det självklart. I valet mellan en stockkonservativ kandidat som bekämpar aborträtten och en som står upp för aborträtten var det valet självklart.

Varför valde ni att stödja Tajani?

Anf. 96 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag tror att det hade varit fantastiskt om Vänsterpartiet hade argumenterat och drivit på för att vi i Europaparlamentet skulle få en

ALDE-representant som talman. Då hade vi med Guy Verhofstadt fått möjligheter att få en kraft som hade talat inte bara i Europaparlamentet utan också globalt för just de värden som vi nu är överens om är viktiga att hävda och driva.

Prot. 2016/17:68

15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 97 HANS LINDE (V):

Fru talman! Långt bortom debatten i denna kammare och bortom mediernas rapportering pågår just nu ett av vår tids värsta krig i Jemen. I snart två år har en koalition ledd av Saudiarabien slagits mot rebeller understödda av Iran. Mitt emellan står ett helt folk, vars rättigheter ingen står upp för.

Saudiarabien och dess allierade har bombat sjukhus, skolor och begravningar. Vid minst 14 tillfällen har man använt klustervapen – ett vapen så fruktansvärt att 119 länder runt om på jorden har valt att förbjuda det. Konsekvensen är en omfattande humanitär katastrof. På mindre än två år har 10 000 oskyldiga civila – kvinnor och män, barn och åldringar – dödats, och 4 miljoner människor har drivits på flykt. 1,5 miljoner barn är just nu undernärda i Jemen. Fyra av fem jemeniter lever i extrem fattigdom.

Den så kallade humanitära stormakten Sverige har bidragit med 300 miljoner i humanitär hjälp sedan kriget i Jemen bröt ut. Men medan Sverige med ena handen har bidragit med humanitär hjälp har Sverige under de år som Margot Wallström har varit utrikesminister med andra handen sålt vapen och krigsmateriel till sex av nio länder som deltar i den saudiledda koalitionen krigsföring i landet.

Så sent som i somras blev en ny affär, på 11 miljarder kronor, klar med Förenade Arabemiraten. Att denna diktatur ingår i den saudiledda koalitionen och i högsta grad deltar i krigsförbrytelseerna i Jemen sågs inte som ett hinder för ny svensk vapenexport.

Jemen är inte ett isolerat exempel. Vapenexporten synliggör en mycket tydlig klyfta mellan den storslagna retoriken om fred, frihet och feminism, som vi hör i denna kammare i dag, och den konkreta utrikespolitik som förs utanför kammaren.

Under 2016 har tillstånd för vapenexport beviljats till Saudiarabien, Thailand, Qatar och Förenade Arabemiraten, bland andra. Även om regeringens företrädare inte längre vill ta ordet diktatur i sin mun kan inget av dessa länder beskrivas som en demokrati.

De affärer som nu godkänns kommer att resultera i följdleveranser under många år framöver. Sedan 2007 har till exempel inga nya affärer beviljats med Pakistan på grund av den allvarliga situationen i landet. Trots det ser vi hur svensk vapenexport fortsätter i form av följdleveranser till Pakistan även i år.

Svenska regeringar brukar gömma sig bakom att det är en myndighet som fattar de formella besluten om vapenexport. Men vi ser alltför många exempel på att den nuvarande regeringen aktivt väljer att främja svensk vapenexport genom sina ambassader och genom sina utlandsresor.

Låt mig ge två exempel! I Filippinerna har 7 000 människor dödats sedan president Duterte tillträdde i juni – det är en dödandets ekonomi där dödspatruller tjänar pengar på att mörda påstådda narkomaner och knarklangare. Det har inte hindrat den svenska regeringen från att aktivt främja vapenexport till landet.

Svenska företrädare har talat varmt om export av ubåtar och övervakningssystem i filippinsk press, och när ett svenskt statsråd besökte landet i november var vapentillverkaren Saab en självklar del av delegationen. Samma vecka som en ny svensk ambassad öppnades i Manila öppnade Saab ett nytt försäljningskontor i samma kvarter – tänk så smidigt!

Medan Nederländerna har infört ett nationellt vapenembargo mot Saudiarabien på grund av deras krigsförbrytelser i Jemen har den svenska regeringen aktivt fortsatt att främja export av krigsmateriel till den saudiska diktaturen. När Stefan Löfven i oktober besökte Saudiarabien tog han med sig Marcus Wallenberg, styrelseordförande för Saab, men inga företrädare för oberoende människorättsorganisationer ingick i delegationen. Vad som prioriteras är uppenbart.

Ingen tvingade regeringen att ta med sig Saab till Saudiarabien eller att lovprisa svenska övervakningssystem i filippinska medier. Det är dags för denna regering att ta ansvar för sin vapenexport.

Fru talman! Utrikespolitiska deklARATIONER är viktiga, men det är än viktigare hur de omsätts i det dagliga utrikespolitiska arbetet – hur de stora ord som vi hört i dag omsätts i de svåra utrikespolitiska avvägningar som en regering måste ta tag i varje dag.

Vi är många som har applåderat och inspirerats när regeringen satsat på kvinnliga medlare, erkänt Palestina och markerat mot Trumps attacker mot aborträtten. Sveriges plats i säkerhetsrådet understryker att detta har varit en politik som har uppskattats och vunnit respekt runt om i världen.

Men på andra utrikespolitiska områden har det varit betydligt svårare att se några som helst spår av den feministiska utrikespolitiken. De storslagna orden från de utrikespolitiska deklARATIONERNA kändes mycket avlägsna när regeringen åkte till Iran med det svenska näringslivet för att främja svensk export, när Erdoğan och Turkiet gjordes till EU:s gränspolis, när man fördjupade samarbetet med Nato och när man vägrade att erkänna Västsahara.

Vapenexporten blir nu det verkliga lackmustestet för Margot Wallströms utrikespolitik. Det kommer inte att vara möjligt att med trovärdighet tala om fred och mänskliga rättigheter om man fortsätter att tillåta vapenexport till diktaturer. Det går inte att kalla sig en humanitär stormakt om man exporterar vapen till just de länder som skapar humanitära kriser. Och feminister beväpnar inte regimer som kränker kvinnors och flickors rättigheter och som dömer hbtq-personer till döden.

Fru talman! 2011 beslutade riksdagen att skärpa reglerna för vapenexport till diktaturer. Efter sex år har inte ett kommatecken i lagstiftningen ändrats.

Jag noterar att man när det kommer till att begränsa asylrätten och att splittra barnfamiljer kan forcera fram en ny tillfällig asyllagstiftning på fem månader. Men när det handlar om att reformera den lagstiftning som reglerar svensk vapenexport finns det isberg som rör sig snabbare än vad den nuvarande – och den tidigare – regeringen gör.

Fru talman! Medan vi väntar på att regeringen ska agera fortsätter vapenexporten. Sedan riksdagsbeslutet 2011 har Sverige sålt vapen och krigsmateriel till diktaturer för mer än 15 miljarder kronor.

Till sommaren ska regeringen, mycket kraftigt försenat, lämna ett förslag till riksdagen. Regeringen står inför ett tydligt vägval. Socialdemokraterna och Miljöpartiet har glasklara kongressbeslut. Det finns en bred

majoritet i denna kammare – och en ännu bredare majoritet ute bland svenska folket – för ett tydligt och konsekvent förbud mot vapenexport till diktaturer.

Alla möjligheter finns för Socialdemokraterna och Miljöpartiet att förbjuda vapenexport till diktaturer. Frågan är om regeringen och regeringspartierna har den politiska viljan att göra detta.

Anf. 98 BIRGITTA OHLSSON (L):

Fru talman! Utrikesministern, ledamöter och åhörare!

Stormar gör så att träden söker djupare rötter, för att citera country-drottningen Dolly Parton. Och för oss i denna kammare som tillhör partier med stolta rötter sprungna ur striden för demokrati, fajten för frihandel, kampen för mänskliga rättigheter och slaget om frihet – också för kvinnor – är det viktigare än någonsin att värna, vårda och vurma för dessa rötter.

Det har varit ett dystert år för friheten globalt. Demokratien backade för elfte året i rad. Jag har sedan 2002 i denna kammare varnat för att populism, extremism och nationalism breder ut sig. Vi har sett hur dessa krafter har baxat Storbritannien ut ur EU, hur de har fått den turkiska rättsstaten och demokratien att changera och hur de har tagit sig ända in i Vita huset.

Skurkstaterna fortsatte att inskränka mänskliga rättigheter. I Zimbabwe fortsatte regimen att missbruka makten och tortera oliktänkande. I Venezuela svalt barnen efter regimen socialistiska försöksverksamhet. Islamistiska terrordåd mördade tusentals människor i Bagdad, i Nice och i Peshawar. I Filippinerna sköts tusentals oskyldiga människor på öppen gata. Hbtq-personer avrättas för sin kärleks skull. Tyvärr kan listan göras mycket, mycket längre.

Världssamfundet har svikit människorna i dessa länder. Globala instrument som FN:s råd för mänskliga rättigheter har blivit ett fiasko, Rysslands Putin blockerar säkerhetsrådet och efter flera avhopp finns det en risk att Internationella brottmålsdomstolen försvagas.

Men under 2016 började även etablerade demokratier att dra tillbaka sina medborgares rättigheter. EU-medlemmen Ungern är ett av de länder som backade allra mest. Polen, Tjeckien och Sydafrika blev också mindre fria.

Den amerikanske presidenten Woodrow Wilson sa för hundra år sedan att strävan efter fred bara kan vidmakthållas med demokratiers samstämmighet. Och freden måste vila på den politiska frihetens beprövade axlar.

Han hade rätt. Det är vår plikt att reparera minsta spricka i detta hederns förbund. Sverige måste i sin utrikespolitik ha demokrati som viktigaste mål.

Varje svensk minister, varje politikområde och varje utrikesmyndighet ska utgå från det som gynnar demokratins utveckling i världen. För när andra länder drar sig tillbaka från överenskommelser som vi har slutit tillsammans har Sverige en särskilt viktig uppgift.

Det finns de som säger att sittande presidenter, i alltifrån Sydostasien till Östeuropa och USA, inte är så farliga. Det finns de som säger att nationalismen inte håller vad den lovar – att populisterna hetsar upp massorna men att de vid makten är som politiker är mest. Jag håller inte med. Vi får aldrig vänja oss. Vi måste minnas vår historia.

Kom ihåg att populistiska nationalister redan har åsamkat världen stor skada. Genom hånande, genom att använda könsord mot kvinnor och genom att använda lögnen och alternativa fakta har de sänkt anständighetens politiska tröskel. Gränsen för vad en modern ledare kan säga har flyttats.

Fru talman! Vi liberaler ser med oro på den ryska upprustningen. Försvarsmakten har sett ett flertal kränkningar av det svenska territoriet – till sjöss, i luften och på cyberrätet. Detta är allvarligt. Friheten är värd att försvara.

Den här regeringen har ett stort ansvar för Sveriges säkerhet. Vi har knappt ett enveckasförsvar. Vi har bara ett tafatt samarbete med våra egna vänner. Jag vill fråga den rödgröna regeringen: Varför rustar ni inte upp tydligare? Varför har ni inte ens ansökt om Natomedlemskap? Varför törs ni inte ens diskutera frågan utan ideologiska skygglappar?

Från regeringens håll har det sagts att vi Natoförespråkare får det svårt med Trump som president. Men den här regeringen har ägnat allt säkerhetspolitiskt krut åt bilaterala relationer med just USA i stället för att ha bredare relationer med Nato. När nu Trump har svurits in äventyras inte vår utan er strategi.

När den nye amerikanske försvarsministern den här veckan möter Nato stängs Sverige ute. Om vi i stället för att förlita oss på Obamas goda vilja hade gått med i alliansen hade vi suttit med vid förhandlingsbordet. Vi hade haft vetorätt och kunnat påverka. Här står Alliansen redan samlad med en klar politisk linje.

Det kalla kriget är slut. Många av oss minns när järnridån revs för snart 30 år sedan och länder som Polen och Ungern gick från misär till väl fungerande demokratier. Detta var fantastiskt att få uppleva.

Förra året fortsatte den ungerske premiärministern Viktor Orbán djupare ned i det vulgärnationalistiska träsket. Hans illiberala demokrati – denna ohederliga självmotsägelse – går nu på export till ett antal länder i Östeuropa och på Balkan. Polen har inskränkt pressfriheten och satt rättsstatens principer ur spel.

Här måste EU bli tuffare i sin kontroll av mänskliga rättigheter och kunna använda både politiska och ekonomiska sanktioner. Därför är det bra att EU-kommissionen har granskat Polen.

Fru talman! Förra året föreslogs ett totalt abortförbud i Polen, att kvinnor som genomgår en abort skulle straffas. Efter att gatorna fyllts i de största protesterna sedan kommunismens fall drogs lagen tillbaka. Vi vet att det alltid är kvinnors och minoriteters rättigheter som ryker först där populismen segrar och hur kvinnohatet går hand i hand med konservatismen.

Efter ett sekel av framsteg har kriget mot kvinnorna intensifierats. Samtidigt som Daish köper och säljer småflickor för en tusenlapp och osäkra aborter genomförs till följd av våldtäkter i konfliktområden minskar viktiga aktörer stödet till kvinnors sexuella rättigheter globalt. Därför är det bra att Sverige höjer sitt bistånd på denna front.

Jag önskar att Sverige på samma sätt principfast ser över biståndet till exempelvis den palestinska myndigheten, som har präglats alltför mycket av både korruption och demokratiska brister.

Sverige har varit för slapp i sin kritik av odemokratiska länder. En feministisk utrikespolitik måste ljuda lika starkt i Teheran, Timbuktu, Tijuana och Trondheim.

För mig är det självklart att man talar klarspråk. En demokrati är en demokrati, och en diktatur är en diktatur. Saudiarabien är en diktatur, Iran likaså. Det vet varje svensk högstadieelev. Men inte ens i utrikesdeklarationen använder man ordet diktaturer utan använder i stället begreppet icke-demokratier. Det är ynkligt.

Det måste vara lika självklart för en statsminister som företräder en feministisk utrikespolitik att starta samarbete med feminister på plats i Iran som att ingå handelsavtal för svenska företag. Jag förutsätter att nästa gång regeringen reser till världens värsta patriarkat får MR-organisationer följa med lika självklart som Business Sweden och företag och att regeringen redan i dag i denna kammare lovar att starta en stödfond för de modiga iranska feminister, exempelvis My Stealthy Freedom, som kämpar mot religiös fundamentalism och mot tvånget att bära slöja.

Det viktigaste är att demokratiarbete på plats faktiskt kan ge resultat, som när alliansregeringen på svenska ambassaden i Havanna ordnade ett internetkafé för dissidenter. På samma sätt gjorde svenska ambassaden i Minsk en mötesplats.

Fru talman! Tidigare hade människan en kropp och en själ. Nu behöver hon också ett pass, för utan det blir hon inte behandlad som människa. Det sa författaren Stefan Zweig på 1940-talet när han befann sig i exil i Brasilien. Som jude hade han tvingats fly sitt älskade Wien. Han blev fråntagen allt – sitt hem, sitt språk och sitt österrikiska pass.

Nu har det syriska inbördeskriget pågått längre än andra världskriget, som Zweig skrev om, och Sverige sitter i FN:s säkerhetsråd. Vi liberaler kräver att Daishs ledare ställs till svars i en Nürnbergtribunal och att Asads mördarregim inte kommer undan. Vi kräver självstyre för minoriteter på Nineveslätten.

Avslutningsvis: Vi kräver ett fritt och demokratiskt Kurdistan, stöd till peshmergastyrkorna och en fond för dem som har drabbats av Daishs våld.

I detta anförande instämde Tina Acketoft och Fredrik Malm (båda L).

Anf. 99 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Det finns hos många liberala politiker en oräddhet och principfasthet som jag beundrar – en moralisk ryggrad och principer som sätts före billiga poänger. Men nu har faktiskt de billiga poängerna börjat komma först.

Här talar man om vapenexport. Vad gjorde man då under åtta år i alliansregering? Nu talar man om en feministisk utrikespolitik. Men vad åstadkom man själv under åtta år i alliansregeringen?

Jag kommer mycket väl ihåg hur det var när jag själv kritiserade Saudiarabien. Då var ni de första som klagade på mig. Många av er sitter här nu och tycker att vi borde säga det ena och det andra om Iran, men då fanns ni ingenstans. Då stämde ni in i kören, så trovärdigheten är ganska låg.

Vad världens stora ledare och autokraterna som vi nu ser runt om i världen är mest rädda för är kvinnorna. Varför skulle man annars börja med att införa lagar som begränsar kvinnorna på olika sätt?

Det är också lite billiga poänger när det gäller Iran. Där skrevs ett samförståndsavtal om kvinnors inflytande och hölls ett särskilt seminarium om jämställdhet där kvinnors rättigheter jämfördes, och ni pratar om sjalen.

Här handlar det om att inte bry sig om huvudbonaden utan huvudsaken. Det är det som vi bör diskutera.

Anf. 100 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Fru talman! Jag inledde med att ta upp frågan om vapenexport. Jag tror att alla här inne i den här kammaren inser att synen på vapenexport till olika länder inte har varit blockskiljande. Det är enskilda partier som har valt att gå före.

I det rödgröna blocket har Miljöpartiet och Vänsterpartiet varit föredömligt tydliga. Och Liberalerna var tillsammans med Miljöpartiet de första partier som tog ställning för att man skulle införa ett demokratikriterium för över tolv år sedan. Det har inte alltid varit lätt för oss att få igenom den politiken. Jag vill nämna att det första parti som riktade kritik när Socialdemokraterna slöt det första avtalet med Saudiarabien var Liberalerna, jag och Allan Widman.

Vi kan gå tillbaka till våren 2015, då vi hade en intensiv debatt här i denna kammare kring just Saudiarabien. Jag var föräldraledig då, men i sociala medier och på andra ställen var jag och Allan Widman de som kraftigt försvarade dig, Margot Wallström. Vi tyckte att du hade en tydlig, modig och principfast röst – det kan du gå tillbaka till pressklipp och se. Det gjorde inte alla i borgerligheten. Att många var svaga och lama kan jag vara tydlig med att säga, men vi liberaler stod tydligt upp för den sidan. Vi har också under våra år i alliansregeringar varit tydliga mot andra borgerliga ministrar som inte har vågat kalla Kina för en diktatur eller, för den delen, Iran eller Saudiarabien. Där kan man också gå tillbaka och se vad både jag och Jan Björklund sa som alliansministrar. Det här är alltså inte alltid en blocköverskridande fråga.

Nu är vi ändå i ett politiskt läge där den rödgröna regeringen efter Krututredningen och efter KEX-utredningen under våren ska landa i en ny vapenexport. Då hoppas jag att de höga idealen kan bli verklig politik. Det är otroligt viktigt för oss. Därför ser vi fram emot det som ska komma i april. Men vi vill inte att det ska bli ett urholkat demokratikriterium, utan det måste vara tydligt. Framför allt ska inte Sverige sälja vapen till världens värsta diktaturländer, oavsett om de heter Iran eller Saudiarabien.

Anf. 101 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Birgitta, för stöd! Med ditt parti och en del andra oppositionspartier var det lite annorlunda då. Jag har gott minne.

Du vet hur en beredning går till. Nu arbetar vi med förslaget och tittar på hur det ska omsättas i lagar och att de formuleras så att det här kan fungera som det är tänkt. Det är naturligtvis ett grannlaga arbete. Det är därför som det tar tid att få fram propositionen, men arbetet pågår.

Det jag vill diskutera långsiktigt är hur vi ska kunna bidra till ett EU som är starkt, sammanhållet och principfast. Mitt intryck av kvinnorna i Liberalerna som jag har jobbat tillsammans med – Marit Paulsen, Cecilia Malmström, Cecilia Wikström och dig – är att detta är den riktigt stora och viktiga frågan och utmaningen för oss framöver.

Jag instämmer i kritiken mot de länder som bryter mot mänskliga rättigheter.

Anf. 102 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Fru talman! I ett alltmer turbulent EU, som inte bara Storbritannien ska lämna utan där också många länder utmanar det som är Europeiska unionens grund, är det viktigt att vi i denna kammare kan ha en bred majoritet.

Vi är Europavänner av olika nyanser. Jag tillhör det parti som vill gå längst i samarbetet och vill ge EU mer makt att bekämpa exempelvis den gränsöverskridande brottsligheten med ett europeiskt FBI. Vi tycker också att vi måste kunna lämna över mer makt till EU när det gäller tuffare klimatpolitik. Vi är inte rädda för överstatlighet som liberaler. Att vi i grunden måste förenas och ha en väldigt tydlig röst håller jag med om.

Jag har ännu inte sett vad som har blivit resultatet av mötena i Iran. Men om vi ska ha en feministisk utrikespolitik värd namnet måste den vara tuffast mot världens värsta patriarkat. Där måste vi ha en enormt tydlig linje. Jag hoppas att det inte blir ett samförståndsavtal som bara regimen accepterar utan också feministerna på plats.

Anf. 103 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Du och jag delar många åsikter och värderingar, Birgitta Ohlsson, vilket du också framhöll när du tog replik på mig.

En av de saker vi brinner för är det svenska biståndet, och du ska ha en eloge för att du står upp för enprocentsmålet och även gjorde det under din tid som minister.

Vi delar också bilden att det är viktigt med Agenda 2030 och Parisavtalet, så precis som till Kerstin Lundgren vill jag ställa frågan till dig: När nu regeringen efter en lång process har tagit fram en skrivelse om ett nytt biståndsramverk som tar hänsyn till Agenda 2030 och till Parisavtalet och där civilsamhället varit mycket nöjt med att ha blivit involverat och skriver under på det, varför vill ni då rösta emot det?

Anf. 104 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Fru talman! Det är inte konstigare än så i en demokrati att Alliansens partier vill driva Alliansens politik. Vi tycker att den plattform som vi hade under våra år i regering var bättre. Varför tycker vi det? Det finns mycket som är bra i regeringens plattform, och man ska inte kasta ut barnet med badvattnet. Men det handlar mycket om vilka prioriteringar vi hade.

Det som var viktigt för mig som liberal var att det var ett tydligt perspektiv där tre frågor stod i centrum. Den ena var att demokrati och mänskliga rättigheter skulle få en mycket större plats i svenskt bistånd. Den andra var kvinnors och flickors rättigheter, att det var ett tydligt jämställdhetsperspektiv. Den tredje var att ha en tydlig klimatpolitik.

Vi känner att den plattform som regeringen har jobbat fram är mycket bredare och spretigare. Vi tror att man måste koncentrera biståndet mycket mer för att få bäst effekt.

Vår tes förstärks när vi ser en väldigt föränderlig politisk värld. Det första beslut som Donald Trump tog som ny amerikansk president var att återinföra gag rule, det vill säga dra in på biståndet till sexuell och reproduktiv hälsa. Om jag inte missminner mig står USA för ungefär 30 procent av mödravårds- och hälsobiståndet i världen i dag, så det är en stor summa pengar.

Då känner vi att det är viktigt att ha en mer koncentrerad politik. Sverige kommer att behöva skala ned biståndet på en del fronter för att kunna lägga ännu mer pengar på flickors och kvinnors rättigheter.

Det handlar alltså mycket om det ideologiska perspektivet. Vi är en demokrati och en riksdag, och vi kan inte bara köpa allt som regeringen föreslår. Vi tycker att vår politik var bättre, och vi vill komma tillbaka till den.

Anf. 105 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik:

Fru talman! Jag respekterar att man står för sin egen politik. Men det stämmer inte att vi inte har fokus på demokrati, mänskliga rättigheter, kvinnors och flickors rättigheter och klimat och miljö i biståndsramverket.

En annan stor skillnad mellan vårt och ert sätt att bedriva utvecklings-samarbete är att ni har varit väldigt fokuserade på resultat. Man ska ha resultat, men i ert fall har det handlat om att kunna följa Sveriges pengar in i ett projekt för att se exakt vad det projektet har bidragit till, vilket har varit kortsiktigt. I stället måste man se att utvecklingssamarbete är långsiktigt och att man måste jobba i större program och så vidare. Det är alltså här vår syn på utvecklingssamarbete skiljer sig åt, Birgitta Ohlsson.

Till sist: Hur ställer sig Liberalerna till att Moderaterna sträckt ut handen till Sverigedemokraterna? Finns Alliansen fortfarande?

Anf. 106 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Fru talman! Det känns som att talepunkterna har gått ut unisont från de regeringsbärande partierna på denna front. Liberalerna är, liksom Centerpartiet som Kerstin Lundgren redogjorde för, tydliga med att vi inte sitter i en regering där Sverigedemokraterna ingår, och vi sitter inte heller i en regering som har Sverigedemokraterna som ett stödhjul under sig. Det är en viktig princip. Jag skulle inte kunna representera ett liberalt parti i denna kammare som samarbetar med Sverigedemokraterna. Det är en tydlig ståndpunkt från mig.

Tillbaka till biståndet. Hans Linde citerade Palme. Ja, politik är att vilja men också att välja. Så är det också när det gäller biståndet. Ibland måste man välja att koncentrera insatserna för att få ett bättre resultat. Det innebär inte att det blir en konflikt mellan transparens och långsiktighet. Det går att kombinera det. Att prioritera mer vore både nyttigt och angeläget för det svenska biståndet.

Anf. 107 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Det har på många sätt varit ett mörkt år för oss som står upp för demokrati och mänskliga rättigheter och som avskyr rasism och står upp för kvinnors och hbtq-personers rättigheter.

I Ungern fortsätter Viktor Orbán att undergräva pressfriheten och bedriver en alltmer främlingsfientlig politik. I Polen attackeras aborträtten och domstolarnas oberoende, och i USA försöker Trump nu göra exakt det han gick till val på: att undergräva kvinnors grundläggande rätt till sin egen kropp och systematiskt diskriminera muslimer. I Turkiet är utvecklingen kanske ännu värre. Där fyller Erdoğan fångelserna med journalister, domare och folkvalda politiker.

Polen, Ungern, Turkiet och USA förenas inte bara av att de har höger-nationalistiska och auktoritära ledare. Alla fyra är också medlemmar i

Nato, alltså den militärallians som Birgitta Ohlsson vill att Sverige ska gå in i.

För ett par år sedan sa Birgitta Ohlsson i en intervju att det främsta argumentet för Nato var att militäralliansen var ”en ideologisk allians för att säkerställa liberala samhällssystem”. Med tanke på utvecklingen i Ungern, Polen, Turkiet och USA måste jag fråga Birgitta Ohlsson: Anser du fortfarande att Nato är ”en ideologisk allians för att säkerställa liberala samhällssystem”?

Jag slänger in ytterligare en fråga. Birgitta Ohlsson har också sagt att grunden för svensk säkerhetspolitik är allianser med andra demokratier. Birgitta Ohlsson har tidigare varit glasklar med att det är viktigt att tala klarspråk och säga när ett land är en demokrati och när det inte är det och att vi ska kalla en diktatur vid dess rätta namn.

Anser Birgitta Ohlsson att samtliga medlemsstater i Nato är demokratier? Anser Birgitta Ohlsson att dagens Turkiet är en demokrati?

Anf. 108 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Fru talman! Hans Linde och jag har debatterat denna fråga i riksdagens kammare i nästan tio år.

Jag ska vara öppen med att i dagens föränderliga omvärld är det absolut viktigaste skälet för Sverige att bli medlem i Nato vår egen säkerhet och chansen att bevara den svenska demokratin och kunna försvara de mänskliga rättigheter och den frihet som vår nation står för. Vi måste samarbeta militärt och säkerhetsmässigt. Ensam är inte stark, och Nato är det tydligaste valet.

Jag kan hålla med Hans Linde om att många länder i Nato har urholkat de mänskliga fri- och rättigheterna och demokratin på ett allvarligt sätt de senaste åren. Så är det, och det är inget jag sticker under stol med. Liksom du har jag många gånger i denna kammare debatterat exempelvis utvecklingen i Turkiet med vår utrikesminister Margot Wallström.

Men som världen ser ut i dag ser jag inget alternativ för svensk säkerhet än att gå med i Nato. Det viktigaste uppdraget för alla oss folkvalda är att se till att vårt land säkras så att människor i Sverige får fortsätta att leva i frihet och demokrati. Då finns det inget annat alternativ för mig än Nato.

Anf. 109 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Det där var lika glasklart som Östersjön under algblooming.

Jag ställde tre konkreta frågor till Birgitta Ohlsson:

Anser Birgitta Ohlsson att Nato är ”en ideologisk allians för att säkerställa liberala samhällssystem”, eller gäller det argumentet inte längre?

Är grunden för Sveriges säkerhetspolitik fortfarande att vi ska vara i allians med andra demokratier?

Anser Birgitta Ohlsson att Turkiet är en demokrati eller inte?

Birgitta Ohlsson har under debatten gett ganska många talare en avhyvling för att de inte har varit tillräckligt tydliga med att använda begreppet diktatur. Men vad anser Birgitta Ohlsson själv? Är Turkiet en demokrati eller inte?

Här är det uppenbart att Birgitta Ohlsson själv börjar svaja och vara otydlig. För Liberalerna är tydligen Natomedlemskapet så viktigt att det

går före att vara glasklar om demokrati och mänskliga rättigheter när det kommer till exempelvis Turkiet.

Ensam är inte stark. Men vi blir inte starkare genom att ta ryggen på Trump och Erdoğan.

Anf. 110 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Fru talman! Vi blir heller inte starkare av att, som den svenska regeringen just nu gör, förlita oss på att bara ta ryggen på Trump genom att entydigt ingå bilaterala samarbeten med USA. Då föredrar jag ändå den djupare organisation som Nato står för.

Detta är en debatt som Hans Linde, vars parti samarbetar med Socialdemokraterna, kanske borde lyfta upp lite oftare. Den svenska regeringen sitter i Trumps knä när det gäller militära samarbeten på den fronten.

Omvärlden har förändrats. Det var ett annat Nato tidigare. Länder som Turkiet har, som jag sa i mitt anförande, changerat vad gäller rättsstaten och är enormt utmanade på många fronter när det gäller mänskliga rättigheter och friheter. Detta lyfter vi upp i kammaren hela tiden.

Dagens huvudskäl för Sverige handlar dock om vår egen frihet, vår demokrati och vår säkerhet. Den bygger vi med länder som vi kan försvara oss tillsammans med, och där är Nato det enda alternativet för oss.

Anf. 111 SOFIA DAMM (KD):

Fru talman! Den amerikanske presidenten Roosevelt sa: Democracy is not a static thing. It is an everlasting march.

Demokrati är inte något statiskt. Det är heller inte den värld vi lever i.

Tyvär tror jag att vi har fastnat – åtminstone satt vi delvis fast – i en föreställning att vi i västvärlden har uppnått ett permanent tillstånd av samförstånd och trygghet. De senaste årens konflikter och utvecklingar har dock visat på motsatsen.

Storbritannien lämnar Europeiska unionen, och Donald Trump har valts till president i USA. Folkets vilja trotsar vad experter och förnuftet såg som den enda riktiga lösningen.

Vi ser en ny världsordning växa fram, och Sverige måste förhålla sig till denna verklighet. Inte minst måste den insikten föras in i FN:s säkerhetsråd.

Ryssland är återigen en aktör med stora ambitioner på den internationella arenan. Tyvärr har det ryska intresset sällan varit vårt.

Annekteringen av Krim och inblandningen i Syrien med bombningarna av Aleppo kan aldrig någonsin accepteras. Men Putins handfasta agerande visar att vi inte kan bortse från Ryssland. Här krävs en sammanhållen, klok och stark EU-politik.

Fru talman! Världens blickar riktas mot Trumps Twitterkonto. Med det som utgångspunkt rapporterar medierna om vad som sker i vår omvärld. Hur USA:s nyvalde president agerar är viktigt, men världen kan i dag varken summeras eller styras med hjälp av 140 tecken.

Som Tysklands nyvalde förbundsresident Frank-Walter Steinmeier sa är utmaningarna svårare än den svartvita bild som förmedlas via Twitter.

Men vad sker bortom Trumps Twitterkonto? Kriget i Syrien har inte tagit slut. Inte heller har Islamiska staten försvunnit. Tvärtom håller IS fortfarande viktiga fästerna och har återtagit den syriska världsarvsstaden Palmyra.

Och vad har hänt i Mosul, fru talman? Nyhetsmedierna rapporterade flitigt när offensiven mot Mosul inleddes i oktober 2016. Nu är journalistkåren inte där, men kvar finns IS. Dessa blodtörstiga krigare styr över den västra halvan av Mosul och kontrollerar fortfarande stora områden i Irak.

Islamiska staten, Daish, är inte undanträngd. Terrorsekten är inte be-segrad. Dokument från Vita huset visar att IS opererar i 18 länder. Miljoner människor lever under terror där IS håller mark. De militära ansträngningarna för att slå ut IS måste intensifieras och de skyldiga ställas inför rätta. Här krävs initiativ och en tydlig svensk röst för rättvisan.

Efter Förintelsen sa världen: Aldrig mer. Det är ett budskap som vi påmindes om i denna riksdag för bara några veckor sedan, då Förintelsens minnesdag uppmärksammades. Men det hände igen. Det är drygt 20 år sedan folkmordet i Rwanda. Och nu sker det i Mellanöstern. Den systematiska fördrivningen och mördandet av etniska och religiösa minoriteter måste kallas för vad det är.

En plats i FN:s säkerhetsråd förpliktar. En regering som vill ha en värdebaserad utrikespolitik måste kalla denna slakt för ett folkmord. Annars blir det högtidliga talet om värden inget annat än tomma ord.

Fru talman! I tre år har Kristdemokraterna dessvärre behövt påpeka att regeringen inte nämner behovet av religionsfrihet i sin utrikespolitiska deklARATION. Och IS drivs av förakt och hat mot människor som inte delar deras världsbild och tolkning av religionen. Lika frånvarande är religionsfriheten exempelvis i det flitigt besökta Iran. Där förföljs, fängslas och dödas konvertiter.

Bland de stora flyktinggrupper som kommit till Europa finns många människor som tvingats fly just på grund av sin tro. Men många av de medmänniskor som nu lider av våld och förtryck kan inte lämna sina länder.

När hörde vi senast något om kriget i det fattiga Jemen? I Jemen lider 14 miljoner människor brist på mat. Var tionde minut dör ett barn. Liksom Syrien har Jemen blivit en krigsskådeplats för flera aktörer. Vid sidan av Saudiarabien och Iran deltar även al-Qaida och IS i mördandet av civila.

Denna komplexitet och den större maktkampen mellan Iran och Saudiarabien ryms inte i en tweet. Dock borde detta vara ett prioriterat samtalsämne när Sverige möter dessa båda länder. I stället hamnar fokus på handelsavtal och hur svenska statsråd klär sig.

Fru talman! Medan vi läser Trumps tweetar prövas relationen mellan Ryssland och Vitryssland. Står Sverige redo för ytterligare en konfliktyta i öst? Stridigheterna i Ukraina trappas upp. Det är krig i vårt närområde – i Europa – och ytterligare konflikter hotar vår världsdelen.

De ökade spänningarna mellan Serbien och Kosovo måste tas på allvar. Klarar EU ett krig på Balkan? Svarar Trump med mer än 140 tecken? Och skulle Putin stå utanför?

Vi måste komma ihåg att det var amerikanska ingrepp som senast stoppade stridigheterna på Balkan. Den transatlantiska relationen får inte upphöra, men med ny president i Vita huset krävs det att Europa gör mer.

EU måste hålla samman och bli en starkare kraft. Det planerade toppmötet i Göteborg borde handla om detta – hur EU ska ta ansvar och uppträda globalt – snarare än om att få till stånd samtal mellan arbetsmarknadens parter.

Fru talman! Världen är som sagt full av komplexitet. Men det är de 140 tecken som gärna vill förklara skeenden som svarta eller vita som når fram. Den rödgröna regeringen har en retorik som tenderar att bli just svartvit. Men plakatpolitiken krockar med verklighetens svåra avvägningar, och då är det ekonomiska intressen och egna maktambitioner som får förtur.

En svensk röst för de förtryckta kubanerna hördes inte när den svenska regeringen skrev avtal med den kommunistiska regimen på Kuba. Oppositionsledaren Cardet sitter i dag fängslad. Om detta råder det tystnad.

En svensk röst hördes inte tillräckligt tydligt, i alla fall inte i Sveriges riksdag, när det gäller mänskliga fri- och rättigheter och vad som togs upp under mötena i Iran och Saudiarabien.

Låt inte en feministisk utrikespolitik bli en självupptagen utrikespolitik. Sverige kan bättre än så.
(Applåder)

Anf. 112 KENNETH G FORSLUND (S):

Fru talman! Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges och övriga Europas närområde kan beskrivas med olika ord som beskriver en allvarlig utveckling – en utveckling som vi befinner oss mitt i, bokstavligen.

Det kan kallas ett nytt säkerhetspolitiskt läge, ett försämrat säkerhetspolitiskt läge eller ett allvarligare säkerhetspolitiskt läge. Oavsett vilket beskrivande ord som sätts före för att beskriva utvecklingen av det nya säkerhetspolitiska läget är det som beskrivs effekten av att orättvisorna i flera länder i vår närhet ökar. För oss socialdemokrater är det viktigt att arbeta långsiktigt för en rättvis värld. En rättvisare värld är också en säkrare värld.

Att det säkerhetspolitiska läget utvecklas på det negativa sätt som sker just nu tar sig uttryck i att länder tar sig friheten att ändra sina och grannländers gränser med vapenmakt. Det tar sig uttryck i militär upprustning. Det tar sig uttryck i att mer eller mindre fantasifulla lögnar och ren desinformation sprids alltmer. Det tar sig också uttryck i att politiska företrädare medvetet eller omedvetet sprider lögnerna och desinformationen, ibland ända in här i Sveriges riksdags kammare.

Men grunden är misslyckad nationell politik i länder som skapat en ekonomisk och social utveckling som gör att människor i dessa länder tvingas att leva under allt fattigare förhållanden. När människor där försöker protestera och organisera sig för att skapa en bättre utveckling möts de av att regimen i dessa länder gör inskränkningar i demokratin, inskränkningar av yttrandefriheten, inskränkningar av mediernas frihet och rakt av stänger ned hela medieverksamheter och sociala nätverk på internet.

I olika länder i EU:s närhet kan vi se hur människor som har andra idéer än regimen sätts i fängelse. De sätts i fängelse för att de försöker organisera människor, för att de försöker peka på alternativ och för att de försöker demonstrera och protestera. Det är till och med så att folkvalda ledare och parlamentariker, sådana som vi riksdagsledamöter här i Sveriges riksdag, i andra länder i EU:s närhet sätts i fängelse. Allt detta sker i dessa länder för att kväva oppositionen och dem som har idéer om hur en bättre framtid och utveckling kan skapas.

Sedan finns det yttersta halmstrået att tillgripa för nationella ledare som redan har eller är nära att tappa kontrollen. De skapar sig en fiende mot nationen, oftast i form av ett yttre hot, men ibland i form av ett inre.

Det är mot denna bakgrund, önskan om att skapa sig en yttre fiende för att skylta över det egna misslyckade politiska styret, som vi måste se det allt sämre säkerhetsläget, den militära upprustningen och användandet av vapenmakt mot grannländer eller till och med mot den egna befolkningen. Det är en dyster utveckling, och långsiktigt är det bara ökad rättvisa som kan lösa de grundläggande problemen.

I det kortare perspektivet måste vi i Sverige se över vår egen säkerhet och vara beredda ifall det värsta trots allt skulle hända oss. Det är något som i dagsläget inte bedöms som troligt men som vi ändå måste ha beredskap för. Sverige måste ha en säkerhet som kan hantera både det oönskade och det oväntade. Det gäller både militärt och civilt. Sverige ska vara så förberett och organiserat att en eventuell angripare avstår från att angripa.

Den långsiktiga svenska utrikespolitiken ligger fast. Det visar även den utrikespolitiska deklARATION som utrikesminister Margot Wallström har lämnat här i dag i riksdagen. I det allra mesta finns det en bred politisk enighet om vad som är Sveriges viktigaste värderingar. Det gäller att värderingar går före intressepolitik, vår syn på Europa, vår syn på länders rätt till självständighet och självbestämmande och vår starka kritik mot dem som agerar med vapenmakt och bryter mot folkrätten. Där finns det en bred politisk enighet, och den har funnits under lång tid. Jag hoppas att den kan fortsätta att bestå.

Jag har i detta korta anförande i en lång utrikespolitisk debatt valt att huvudsakligen fokusera på den mycket allvarliga säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges och hela Europas närhet. Därmed har jag bidragit till den bild som vi tar del av varje dag via medier och olika vittnesmål, en bild av en värld med stora problem. Det är problem som man lätt kan bli uppgiven inför. Men jag tänker inte bli uppgiven.

Det finns nämligen även en annan bild man kan ge av världen. Det är den bild som också är en del av verkligheten, nämligen att världen totalt sett blir bättre. Det är fler och fler människor som jobbar ihop till sitt eget uppehälle och ett globalt välstånd som ökar. Det är färre människor som svälter. Det är fler barn som går i skolan; främst är det fler flickor än någonsin tidigare. Färre dör av sjukdomar som enkelt kan botas och till och med utrotas. Det, fru talman, är också en bild av det säkerhetspolitiska läget.

(Applåder)

Anf. 113 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! När Sverige erkände Palestina var vi många som hoppades att Sverige skulle erkänna även Västsahara. Tyvärr uteblev erkännandet, till stor besvikelse för många, trots att det finns ett majoritetsbeslut i Sveriges riksdag från 2012 om att Sverige bör erkänna Västsahara.

I stället lovade utrikesminister Margot Wallström att man skulle fortsätta jobba för Västsaharafrågan genom FN-systemet. Nu när Sverige sitter i FN:s säkerhetsråd hoppas jag verkligen att man kommer att leva upp till detta med full kraft och agera för att denna långa konflikt äntligen ska få en lösning.

Jag hörde varken Margot Wallström eller Kenneth G Forslund nämna Västsaharafrågan. Jag skulle därför vilja fråga dig, Kenneth G Forslund, hur du anser att Sverige bör agera när det gäller Västsahara i säkerhetsrådet, nu när man har denna fantastiska möjlighet.

Anf. 114 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Lotta Johnsson Fornarve för frågan om Västsahara. Sverige ska nu fortsätta att agera och framför allt få FN-systemet att agera. Det är det som regeringen har sagt, efter de bedömningar som man har gjort av Västsahara. Regeringen har gjort ett omsorgsfullt arbete med att utreda situationen och möjligheterna för ett erkännande. Tyvärr är situationen och ockupationen av Västsahara så allvarlig att det i dag i praktiken inte är realistiskt att säga att det skulle vara en fungerande, livskraftig och självständig stat. FN har en oerhört viktig uppgift för att få stopp på denna ockupation, få till en förhandlad lösning och en lösning där Västsahara och Marocko kan gå vidare och där båda kan ha en demokratisk och positiv framtid.

Anf. 115 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Jag, liksom ett flertal professorer i folkrätt, håller inte riktigt med om uppfattningen att grunderna för ett erkännande inte finns utan menar att grunderna för ett erkännande existerar när det gäller Västsahara. Men detta är inte den enda frågan, utan nu måste vi naturligtvis gå vidare för att denna fråga ska få en lösning. Då är det oerhört viktigt att Sverige agerar med full kraft i FN:s säkerhetsråd, framför allt för att få folkomröstningen till stånd. Det fattades beslut om denna folkomröstning redan 1991, men den har ännu inte ägt rum. Där kan Sverige spela en oerhört viktig roll för att få fart på processen så att denna folkomröstning kommer till stånd och så att vi äntligen får slut på denna långa konflikt. Då kan västsharierna äntligen få flytta hem till sitt land igen efter 40 år på flykt.

Anf. 116 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Jag delar Lotta Johnsson Fornarves uppfattning om att denna konflikt måste få ett slut och att man måste komma dithän att man folkomröstar eller på annat sätt gör upp om den fortsatta statusen för Västsahara. Självständighet måste vara målet, men vi måste också vara realistiska och se att ockupationsmakten tyvärr är så framgångsrik i sitt söndrande att det i dag tyvärr inte är realistiskt med ett självständigt och fritt Västsahara. Därför måste ockupationen brytas, därför måste samhällsinstitutioner byggas och därför måste välstånd skapas.

Anf. 117 SOFIA ARKELSTEN (M):

Fru talman! Omvärlden saknar inte utmaningar. Våra värderingar utmanas. Det nya normala är oförutsägbarheten. Frihandeln utmanas av protektionismen; öppenheten utmanas av slutenheten. Terrorlagar används för att tysta journalistiken. Det civila samhällets utrymme krymper. Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter attackeras. Rättigheter för kvinnor, hbtqi-människor och olika minoriteter ifrågasätts.

Vi bombarderas av påhittade nyheter, och skillnaden mellan krig och fred är alltmer oklar. Det handlar om hybridkrigföring och gråzon, näthat och mediekris. Institutioner, lagar och processer utmanas av populister, och politikens roll förändras.

Hur ser ens det politiska engagemanget ut i framtiden? Den fråga jag oftast ställer till kollegor från olika länder när vi möts är just den om rekrytering. Vem vill bli politiker? Politiken har nämligen en del i att hantera

den här omvärlden. Det är stora förväntningar, och man måste kunna navigera i denna föränderliga omvärld. Politikens roll är att se samhällsproblemen och med våra verktyg försöka göra något åt dem – och göra det lätt för fler att leverera lösningar och bidra till en bättre utveckling. Det är inte enkelt.

Fru talman! Sverige och världen sörjer professor Hans Rosling, som nyligen gick bort. Det var alldeles för tidigt. Hans Rosling var en människa som förklarade, spred kunskap och verkligen attackerade de missförstånd som lever kvar. Hans ignoransindex är genialt. Budskapet är att vi ska se världen som den verkligen ser ut och att den oftast är bättre än vi tror. Fattigdomen går att utrota. Tvättmaskiner, rent vatten, vacciner, preventivmedel och ekonomisk utveckling gör världen till en bättre plats.

Det är inte heller slumpen som avgör, utan det handlar om politiska beslut av människor. Utvecklingen är inget som bara händer – det är vi som skapar den. Världen har trots allt blivit allt bättre under de senaste hundra åren. Det är betryggande, även om vi inte längre har Hans Rosling kvar som kan hjälpa till med att kommunicera fakta och forskning.

Fru talman! Den här delen av den utrikespolitiska debatten brukar handla om biståndspolitiken och de utmaningar som finns där – som historiskt många människor på flykt och behovet av samordning, prioritering, effektivitet, styrning och transparens – och varför den nuvarande regeringen inte imponerar. Men kammaren kommer i närtid att debattera både det som kallas politik för global utveckling och det uppdaterade biståndspolitiska ramverket, så i stället vill jag bredda debatten och under de sista minuterna av min talartid nämna något om en av de märkligare konflikterna i världen – den i Korea.

Förra veckan var jag och en kollega från försvarsutskottet på plats i Korea. Det är mycket att ta in. Det finns stora motsatser. Vi har ett Sydkorea med ambitioner och modern ekonomi och ett Nordkorea med kommunistisk diktatur och en helt avstannad planekonomi, men med en liten framväxt av små, små marknadsplatser. Det finns högskoleutbildningar på ena sidan gränsen och propaganda på den andra sidan. Hela situationen är tillfälligt permanent. Den demilitariserade zonen är den mest militariserade platsen på jorden. Det tar 90 sekunder för missilerna från Nordkorea att slå ned i Sydkorea, Nordkorea utvecklar kärnvapen och det enda regelverk som finns att hålla sig i är en vapenvila.

Fru talman! Vid gränsen finns de som övervakar vapenvilan. Det är ett antal neutrala länder som på inbjudan av Sydkorea och Nordkorea övervakar. Sydkorea valde Schweiz och Sverige, och vi finns kvar där. Nordkorea valde Tjeckoslovakien och Polen. Tjeckoslovakien finns ju inte längre, och Polen blev oönskat av Nordkorea då man lämnade Warszawapakten och gick med i Nato. Polen dyker med jämna mellanrum upp och skriver på protokollen, men man är inte ständigt på plats. Sverige och Schweiz finns dock kvar i tillfälliga baracker sedan 1950-talet, och man samarbetar med USA och Sydkorea.

Vi ska vara stolta över den militära närvaron och det svenska bidraget till hanteringen av konflikten. Man gör ett fint jobb och arbetar under väldigt märkliga omständigheter, och det är en insats som alltför få känner till. Det är också en viktig del av vår utrikespolitik.

Anf. 118 ÅSA ERIKSSON (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Sofia Arkelsten! Jag uppskattar mycket av det du säger, och det har jag varit tydlig med även i utrikesutskottet. Du säger att det nya normala är det oförutsägbara och att det nya normala är påhittade fakta. Så verkar det tyvärr vara nu för tiden.

I det läget tycker jag att det är märkligt att Moderaterna meddelar att man i utskottet ska börja samarbeta med Sverigedemokraterna, som står för just den typen av agerande. Därför är min fråga till Sofia Arkelsten: Vad är det ni ska samtala med Sverigedemokraterna om? Är det Rysslandspolitiken, eller är det hbtq-frågor? Är det frågor om sexuell och reproduktiv hälsa, eller är det mediefrihet? Jag vill gärna veta, och jag tror att ganska många väljare också vill veta vilka typer av frågor ni tänker samarbeta med Sverigedemokraterna om i utrikespolitiken.

Anf. 119 SOFIA ARKELSTEN (M) replik:

Fru talman! Jag uppskattar att jag fick frågan. Påståendet är nämligen falskt. Moderaterna kommer inte att samarbeta med Sverigedemokraterna. Jag förstår att det är en talepunkt som har gått ut, och jag inser att utrikesdeklarationen var så innehållslös att en av de nyheter som nu snurrar är att utrikesministern sa så.

Moderaterna samarbetar med övriga partier i Alliansen. Är det så att Sverigedemokraterna, antagligen i strid med vad de själva tycker, skulle rösta på vår politik blir vi större, och då vinner vi. Vi har nämligen en väldigt svag regering, och vi har ett knepigt parlamentariskt läge. Jag skulle dock uppskatta om Socialdemokraterna kunde låta bli att sprida falska fakta. Det är ovärdigt, och ni kan bättre.

Anf. 120 ÅSA ERIKSSON (S) replik:

Fru talman! Då noterar jag att Sofia Arkelsten har en annan hållning än sin egen partiordförande, Anna Kinberg Batra, som ju var tydlig med att man ska samtala med Sverigedemokraterna i utskotten.

Anf. 121 SOFIA ARKELSTEN (M) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis också fel – vi tycker likadant. Det är väldigt tydligt att Socialdemokraterna försöker blanda samman vad som är ett samtal och vad som är ett samarbete. Moderaterna samarbetar med övriga partier i Alliansen. Vi har haft en policy att vi inte ens *pratar* med Sverigedemokraterna i utskottet.

Jag kan konstatera att detta är ganska besvärande även för Socialdemokraterna. Vi hade alldeles nyss frågan om Västsahara uppe. Under förra mandatperioden satt Socialdemokraterna – det har man medgett öppet i medierna; det var Urban Ahlin, som numera är talman – och förhandlade med Sverigedemokraterna för att skapa en majoritet i riksdagen för att erkänna Västsahara. Det Socialdemokraterna beskyller Moderaterna för man har man alltså redan gjort själv.

Jag kan återigen konstatera att vi inte samarbetar, men vi kan prata med alla partier i Sveriges riksdag. Är det så att Sverigedemokraterna, förmodligen i strid med sina åsikter, skulle vilja rösta på allianspolitiken är man välkommen att göra det. Jag förstår också att det är skakigt för socialdemokratin nu.

Anf. 122 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja fråga Sofia Arkelsten hur det kan komma sig att Moderaterna vill skära ned på biståndet i en situation där biståndet behövs mer än någonsin. Världen står inför ett stort antal humanitära katastrofer. Som exempel kan jag ta Jemen, där tre av fyra är beroende av humanitärt stöd, eller Nigeria, där FN beräknar att minst 400 000 barn är undernärda. En ny matkris hotar i Somalia på grund av torka. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att man då vill skära ned på biståndet.

Jag vill ta upp Västsahara även i detta sammanhang, för nu hotas de västsahariska flyktinglägren av minskat bistånd. Det skulle vara ganska förödande eftersom de västsahariska flyktingarna är totalt beroende av bistånd utifrån för sin egen överlevnad. De lever under väldigt svåra förhållanden i Saharas öken. Hur ser ni på den frågan, Sofia Arkelsten?

Anf. 123 SOFIA ARKELSTEN (M) replik:

Herr talman! Jag tolkar Lotta Johnson Fornarves fråga som att hon beskriver skillnaden i budgeten som en nedskärning. I Moderaternas budgetförslag används det gamla sättet att räkna ut enprocentsmålet. Det är det sätt regeringen själv använde fram till den förra budgeten. Vi får väl återkomma till detta och fundera på hur vi ska hantera den nya bni-beräkningen. Det är mer en teknisk beräkning som har förändrats; det har inte skett någon neddragning av biståndet.

Vi kan dock vara tydliga med att vi gärna vill se en utveckling av biståndspolitik. Jag ser att vi har ett behov av att bredda biståndsbegreppet och ha ett mer modernt, effektivt, transparent och uppföljbart bistånd. Jag tror också att vi kommer att se ett skifte mot mer av det humanitära biståndet, för vi ser kriser i världen i dag som vi aldrig har sett maken till förut.

Anf. 124 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Som jag har förstått det vill Moderaterna ändå skära ned på biståndet, totalt sett.

Jag skulle vilja få svar på hur Sofia Arkelsten ser på stödet till de västsahariska flyktinglägren. Är det riktigt att skära ned på det stödet i den här situationen? Man befinner sig i ett svårt läge; det är flera som har skurit ned på biståndet till de västsahariska flyktinglägren, till exempel Spanien.

Jag håller inte med om att man ska flytta över perspektivet till det humanitära biståndet. Det behövs såklart både utvecklingsbistånd och humanitärt bistånd. Utvecklingsbiståndet är oerhört viktigt för det långsiktiga arbetet, för att se till att länder som i dag är biståndsberoende inte ska vara det på sikt. Man ska alltså ge hjälp till självhjälp. Det är det som är tanken med det långsiktiga biståndet.

Anf. 125 SOFIA ARKELSTEN (M) replik:

Herr talman! Vilken tur att vi står här i kammaren så att jag kan reda ut det här!

Nej, Moderaterna vill alltså inte dra ned på biståndet. Det är hittepå, falsk fakta. Jag kan konstatera att vi räknar ut bni på det gamla sättet i vårt budgetförslag. Det betyder *inte* att det är en neddragning.

Vi respekterar OECD-Dac. Men svensk ekonomi har också stora utmaningar. Därför kommer vi inte längre. Jag har varit rak och tydlig med detta tidigare.

Det är regeringen själv som måste svara på varför man drar ned på eventuellt bistånd till de västahariska flyktinglägren. Det är tyvärr inte Moderaterna som sitter i regeringsställning just nu. Men vi jobbar på det, och vi vill göra det tillsammans med Alliansen. Men det är alltså den nuvarande regeringen som måste svara på det.

Moderaterna vill alltså inte dra ned på någonting. Vi ligger lite lägre, eftersom vi använder ett annat sätt att räkna ut bni.

Anf. 126 JOHAN NISSINEN (SD):

Herr talman! Vi kommer alla ihåg försöket till statskupp i Turkiet 2016. En statskupp är alltid demokratiskt förkastlig, oavsett om den lyckas eller inte.

President Recep Tayyip Erdoğan har använt statskuppen som ursäkt för massarresteringar och uppsägningar av offentligt anställda, såsom militärer, poliser, domare och lärare. Ett stort antal företag har också tvingats stänga ned. Enligt Amnesty har mer än 2 500 journalister blivit uppsagda, närmare 800 har förlorat sina statliga presskort och 169 medier har stängts ned. Ca 500 000 kurderna tvingades bort från sina hem förra året efter brutala tillslag av turkiska myndigheter. Turkiets återkommande förtryck av minoriteter borde för länge sedan ha öppnat ögonen på Europas ledande politiker för vad som försiggår.

I samband med det senaste presidentvalet i Turkiet utsattes flera kurdiska politiker från det nystartade vänsterpartiet HDP för misshandel samtidigt som deras lokaler sattes i brand.

Erdoğan har gått in med trupper i Irak för att attackera kurderna, trots att den demokratiskt valda regeringen i Irak har motsatt sig det. Och i Syrien har Turkiet attackerat Natoallierade SDF.

Turkiets agerande strider tydligt mot mänskliga rättigheter, och utvecklingen är oroande både för det turkiska folket och för Europas säkerhet. Det är horribelt att se västvärldens flathet mot det som händer i Turkiet. Under Europarådets januarisession röstades en aktuell debatt om situationen i Turkiet ned av både byrån och kammaren. Och vi fick under höstsessionen se ledamöter från olika länder försvara Turkiets president Erdoğan och dennes förtryck av politiska motståndare före och efter kupp-försöket.

Herr talman! Under Turkiets utrikesministers besök i Europarådet utmålade han delar av gruppen Syrian Democratic Forces som terrorister, trots att de utgör den främsta demokratiska kraften mot IS och liknande islamistiska extremistgrupper och trots att gruppen stöds av merparten av Europas regeringar. Han försvarade regimens massarresteringar och uppsägningar av militärer, poliser, domare och lärare men också att en lång rad politiska motståndare systematiskt har fängslats, mist sina jobb eller utsatts för annat förtryck, inklusive våld.

Som om inte det skulle räcka har nu president Erdoğan tillkännagivit sin regerings planer på att återinföra dödsstraffet. Det är ett rött skynke för det Europaråd där Turkiet är långvarig medlem.

Att så många människor kom att betraktas som terrorister bara dagar efter kuppforsöket är inte bara suspekt utan också en indikation på vilken typ av regim vi har att göra med i Turkiet.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson och Markus Wiechel (båda SD).

Anf. 127 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V):

Herr talman! Sverige tillträdde sin plats i FN:s säkerhetsråd i januari 2017. Det är glädjande, men det innebär också ett stort ansvarstagande i en värld som står inför växande klimathot, stora flyktingströmmar och ett antal allvarliga konflikter.

I Putins Ryssland fortsätter de mänskliga rättigheterna att kränkas på en rad områden. Det gäller inte minst yttrandefriheten samt kvinnors och hbtq-personers rättigheter. Den illegala ockupationen av Krim fortgår också med oförminskad styrka.

USA har fått en oberäknelig president som har dömt ut folkrätten och FN. Det är en president som attackerar kvinnors rätt till den egna kroppen, som vill bygga murar och som inte tar det globala arbetet för att rädda klimatet på allvar. Med Trump i Vita huset och Putin i Ryssland är det oerhört viktigt att Sverige använder sitt medlemskap i säkerhetsrådet för att stå upp för folkrätten, freden och de mänskliga rättigheterna.

En av vår tids allvarligaste konflikter är utan tvekan kriget i Syrien. Det är ett krig som har lett till ofattbart mycket lidande, svält, våldtäkter och förstörelse. Mer än en kvarts miljon människor har dödats i Syrien, och halva befolkningen är på flykt, i eller utanför landet.

Det finns ingen militär lösning på konflikten i Syrien. Den enda lösningen är förhandlingar. Här måste säkerhetsrådet självklart spela en avgörande roll. I fredsförhandlingarna är det viktigt att både de kurdiska styrkorna och kvinnor inkluderas. Det är inte rimligt att de krafter som har tagit ett stort ansvar för att slå tillbaka mot Daish stängs ute från förhandlingarna.

Sverige måste även agera med kraft för att humanitärt bistånd ska nå fram till den del av Syrien som är under kurdisk kontroll och där behoven är enorma.

I grannlandet Turkiet, dit många syrier har flytt undan kriget, ser vi hur de mänskliga rättigheterna kränks och hur demokratin monteras ned steg för steg. Med militärkuppen som förevändning har massarresteringar av oppositionella och journalister ägt rum. Den kurdiska befolkningen har drabbats särskilt hårt. 160 mediekällor har stängts, liksom hundratals civila organisationer, fackföreningar och så vidare. Demokratiskt valda borgmästare i 35 kurdiska städer har avsatts och i vissa fall gripits.

I november greps tolv parlamentariker från vänsterpartiet HDP. Bland de gripna fanns partiledarna. Jag var i Turkiet i december, tillsammans med vår partiledare Jonas Sjöstedt. Syftet var att besöka de båda HDP-ledarna i fängelset, men vi blev inte insläppta. Vi fick höra att båda sitter isolerade under mycket svåra förhållanden. HDP-ledamöterna sitter fängslade för att de har gjort sitt jobb som parlamentariker och framfört kritik mot Erdoğan's regering. Det är rättsvidrigt.

Sverige måste agera med kraft för att de fängslade HDP-parlamentarierna samt borgmästare och övriga företrädare för HDP ska frigges snarast, tillsammans med fängslade journalister samt övriga politiska fångar i landet.

Det är mot den bakgrunden ovärdigt att EU har låtit Turkiet agera gränspolis för att förhindra flyktingar att ta sig till Europa. Avtalet med Turkiet bör sägas upp snarast, och förhandlingarna om ett EU-medlemskap bör frysas i väntan på att Turkiet börjar respektera de mänskliga rättigheterna.

Efter att den svenska regeringen erkände Palestina var vi många som hoppades på att även Sahariska arabiska demokratiska republiken, Västsahara, skulle erkännas, i linje med det beslut som fattades av en riksdagsmajoritet i december 2012. Men erkännandet uteblev. Det måste betraktas som ett stort svek.

Utrikesminister Margot Wallström lovade i stället att man ska fortsätta jobba för en lösning genom FN. Nu när Sverige är medlem i säkerhetsrådet förväntar jag mig att regeringen lever upp till sitt löfte och gör sitt yttersta för att Afrikas sista koloni äntligen ska bli fri.

En stor del av den västahariska befolkningen lever sedan årtionden i flyktingläger i Algeriet som ett resultat av Marockos ockupation av Västsahara – en ockupation som är olaglig och rättsvidrig och som har fördömts av den internationella domstolen i Haag.

Förhållandena i lägren är mycket knappa och man är helt beroende av stöd och hjälp utifrån för sin överlevnad. Trots det halveras nästintill det svenska biståndet till de västahariska flyktinglägren under 2017.

Hälsosituationen i de västahariska flyktinglägren är allvarlig redan nu. En fjärdedel av barnen under fem år lider av kronisk felnäring, och många kvinnor drabbas av järnbrist.

Ett minskat bistånd kan uppfattas som ytterligare ett exempel på att omvärlden vänder Västsahara ryggen, och risken är överhängande för att frustrationen ökar och att de krafter som vill återuppta den väpnade kampen får ny energi. Ytterligare en väpnad konflikt är knappast vad världen behöver.

De västahariska flyktingarna har väntat i över 40 år på att kunna flytta hem.

Vi i Vänsterpartiet förväntar oss nu att Sveriges regering återställer biståndet till de tidigare nivåerna och agerar med kraft i FN:s säkerhetsråd för att Västsaharafrågan ska få en lösning samt att den folkomröstning som beslutades om redan 1991 snarast kommer till stånd så att den över 40 år långa konflikten äntligen får en lösning.

Anf. 128 JOHAN NISSINEN (SD) replik:

Herr talman! Det var glädjande att höra kritiken mot Turkiet både från Hans Linde och från Lotta Johnsson Fornarve i Vänsterpartiet. Det är också glädjande att vi är ganska samstämmiga i den kritiken.

Min fråga till Lotta Johnsson Fornarve är: Skulle Vänsterpartiet kunna tänka sig att samarbeta med Sverigedemokraterna i dessa frågor för att jobba för mänskliga rättigheter och kurdernas rättigheter i Turkiet?

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 129 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet samarbetar inte med Sverigedemokraterna i någon fråga beroende på att vi har helt olika inställning till viktiga värdegrundsfrågor. Det gäller till exempel synen på invandring, rätten till asyl, jämställdhet och en mängd andra frågor.

Sedan kan vi råka att hamna på samma position i några konkreta frågor. Det är naturligtvis glädjande att vi delar uppfattningen när det gäller Väst-saharafrågan och i viss mån också Turkiet. Men på det hela taget är det otroligt stor skillnad i våra uppfattningar.

Anf. 130 JOHAN NISSINEN (SD) replik:

Herr talman! Så Vänsterpartiet menar att det är bättre att hålla på sin egen stolthet än att samarbeta på ett område där man kan jobba för mänskliga rättigheter och kurdernas rättigheter?

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 131 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Herr talman! För oss är det viktigt att inte samarbeta eller kopplas ihop med ett parti som är så tydligt främlingsfientligt som Sverigedemokraterna är, och det kommer vi att fortsätta att jobba efter.

Anf. 132 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Det har varit en stor debatt under de senaste dagarna med anledning av regeringens besök i Iran och den iranska regimens lagar mot landets kvinnor. Vi i Liberalerna fördömer givetvis det förtryck som pågår i Iran mot befolkningen och inte minst mot landets kvinnor.

Vi är också starkt kritiska mot den svenska regeringens tystnad. Man blir förvånad över att en regering som säger sig föra en feministisk utrikespolitik visar en sådan undfallenhet inför en av världens värsta diktaturer som har gjort könsapartheid och kvinnoförtryck till ett av sina främsta signum.

Den iranska regimens förtryck påverkar också oss direkt i Sverige och i Europa. Tusentals iranier har genom åren tvingats att fly till Sverige. Den iranska regimens massiva stöd till och delaktighet i den syriska regimens krig har drivit miljoner människor på flykt. Många av dem har också kommit till Europa.

Herr talman! Den iranska regimen är inte vilken statsledning som helst. Iran är just nu kraftigt involverat i fem konflikter och sköra områden i sitt närområde: i Irak, i Syrien, i Libanon, i Jemen och i Kurdistanregionen inom den irakiska federationen. Därtill är landets ledning grovt antisemitisk och förnekar staten Israels existens.

De mycket omfattande förbrytelseerna i Iran och graden av krigsförbrytelser i Syrien innebär att det är omöjligt att betrakta den iranska ledningen som en partner för stabilitet och konstruktiv utveckling i Mellanöstern.

Men den svenska regeringen gör just detta. Man agerar som om Iran vore vilken stat som helst. Och man beskriver landet som en central handelspartner för Sverige. Det kan noteras att Sveriges varuexport till Iran under förra året var lägre än vår export till Island. I Iran bor det 80 miljoner människor och i Island finns det 300 000 invånare. Även före sanktionerna

var vår export till Iran mycket liten. Det är möjligt att den ökar nu när sanktionerna hävs, men det sker från mycket låga nivåer och inte med några långa traditioner av omfattande svensk export till Iran.

Men den svenska regeringen beskriver landet som en mycket central handelspartner för Sverige. Sveriges export till Iran under förra året var avsevärt lägre än exporten till Israel – ett land som vår regering mycket aktivt går in för att försämra relationerna med så mycket som möjligt, vilket också kan vara värt att notera.

Herr talman! Det är möjligt att den svenska regeringen betraktar de iranska mullorna som lösningen på Mellanösterns problem. Jag har svårt att se hur den ekvationen ska gå ihop. Iran agerar i dag på ett sätt som kommer att kraftigt försvåra en återuppbyggnad av Irak efter att IS har besegrats. Man bygger upp milisgrupper i Irak som är lojala med den iranska revolutionen på samma sätt som man har gjort med Hizbullah i Libanon.

Man är djupt inbegripen i en maktkamp i regionen med Saudiarabien som innebär att man driver fram en allt djupare klyfta mellan islams två huvudfårar som i förlängningen kommer att näst intill omöjliggöra en fredlig samexistens i regionen. Man försöker att grusa möjligheterna för ett fungerande kurdiskt självstyre i Irak, och därtill förföljer man den kurdiska befolkningen i Iran.

Man gör det nästan omöjligt för Libanon att få en fungerande statsapparat genom stödet till Hizbullah, och man stöder terrorgrupper bland palestinierna. Man driver Israel och den palestinska myndigheten så långt ifrån varandra att det blir betydligt svårare – det är redan svårt som det är – att nå fram till en tvåstatslösning.

Herr talman! Regeringens nya Iranpolitik, om man får kalla den så, bygger på två ben. Man vill öka den svenska exporten till Iran och samtidigt föra dialog med den iranska statsledningen. Men denna dialog ska ske utan transparens bakom stängda dörrar och den sker bara med ledningen i landet, inte med landets förtryckta befolkning.

Den politiken kommer inte att innebära att Iran blir mer demokratiskt. Den kommer inte heller att innebära att Iran agerar mer fredligt i Mellanösternregionen. Snarare riskerar denna politik att stärka den iranska regimen och öka dess legitimitet.

Sverige måste formulera en Iranpolitik som syftar till att ge stöd och solidaritet för de krafter utanför regimen som har en demokratisk agenda. Därtill måste vi systematiskt och kontinuerligt, tydligt och öppet synliggöra och fördöma den iranska regimens brott mot landets befolkning. Man hänger människor i lyftkranar. Man stenar människor. Man piskar människor. Sådana straff utdömer man i detta land, vilket är förvånande att regeringen är så tyst inför.

Det är endast om Iran blir en demokratisk stat som respekterar sina medborgares rättigheter och erkänner att män och kvinnor har lika rättigheter som Iran kan bli ett värdigt land att leva i. Men det är också endast så som Sverige på lång sikt kan ha riktigt gynnsamma och fruktbara handelsrelationer med Iran.

Anf. 133 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Jag tror att jag i stort sett delar all den kritik som Fredrik Malm riktar mot Iran och de vidrigheter som Iran utsätter olik tänkande för.

Men en sak är ganska märklig. Fredrik Malm tycks inte känna till att detta är den kritik som Sverige levererar till Iran när vi träffar företrädare i olika sammanhang.

Det hade Fredrik Malm kunnat veta och till och med själv höra om det inte var så att han vägrar att delta i möten med iranska företrädare exempelvis här i Sveriges riksdag. Varför vägrar du att göra det, Fredrik Malm? Varför är du inte med och levererar den kritik som det finns en bred enighet om i Sverige direkt till de iranska företrädarna?

Jag kan försäkra att vi inte brukar ha några uppsluppna diskussioner med iranska företrädare. Varför vill Fredrik Malm tala med vissa men inte med andra?

Anf. 134 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Till att börja med vet vi inte vad som sägs på de möten som Kenneth G Forslund refererar till eftersom det inte finns någon transparens. Det finns ingen offentlighet. Man hävdar att man tar upp vissa frågor, men det vet vi inte. Vi vet inte vad som sägs.

Man kan självklart tro att man sitter ned och samtalar med en general från det iranska revolutionsgardet, och Sverige kanske säger: ”Vi skulle uppskatta om ni slutar att tortera människor eller skicka tunnbomber på civila i Syrien.” Jag kan försäkra Kenneth G Forslund att det där går in genom ena örat och ut genom det andra.

Vi kan förstås ha en dialog. Jag säger inte att vi *inte* ska ha en dialog. Det jag argumenterar för nu är att om Sverige vill exportera så mycket som möjligt och ha en dialog i slutna rum utan transparens måste en sådan politik kombineras med ett tydligt och öppet argumenterande för demokrati i Iran, för en rättsstat i Iran och för att stödja dem som vill ha demokrati i Iran. Jag tror att väldigt många iranier i Sverige förväntar sig detta av vår regering.

Anf. 135 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Vi har en bred uppslutning i Sveriges riksdag för mänskliga rättigheter. Jag är trygg med att varje svensk regering, oavsett om den har letts av en centerpartist, en moderat eller en socialdemokrat, står upp för dessa värderingar och levererar sådan kritik, även om den inte alltid kommer ut i det offentliga. Jag är trygg med detta.

Jag är dock bekymrad om Fredrik Malm inte är trygg med att olika regeringar i vårt land faktiskt levererar sådan kritik. Min fråga kvarstår: Varför deltar inte Fredrik Malm själv i möten här i Sveriges riksdag där kritik har framförts till iranska företrädare? Fredrik Malm har ju bojkottat dessa möten.

Anf. 136 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Det beror lite på vilka former som finns för sådana möten. Om det handlar om artighetsvisiter som riksdagen ska delta i, där ledamöter inte anser att det alls är fruktbart att tala med regimen, tar vi oss rätten att inte delta i sådana sammanträden.

Det är förvånande att regeringen bygger en Iranpolitik på två ben. Man vill exportera svenska produkter, och därtill vill man enbart föra en dialog

med landets ledning, inte dess befolkning. Man vill göra detta utan transparens i stället för att göra det med öppen och synlig kritik. Man vill göra det bakom stängda dörrar.

Herr talman! Jag menar att en sådan politik inte kommer att leda till att Iran agerar mer konstruktivt, och den kommer inte att leda till att Iran blir mer demokratiskt. Vi kan ha en sådan politik, men den måste i så fall kombineras med att vi öppet, tydligt och synligt markerar mot regimen och fördömer de övergrepp som sker.

Anf. 137 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Det nordiska samarbetet är starkt och i många stycken väldigt konstruktivt. Sedan bildandet av Nordiska rådet 1952 och Finlands inträde 1953 har Nordiska rådet varit en viktig politisk arena i efterkrigstidens Norden. Frågorna som behandlas är av väldigt olika karaktär, men många av besluten har fått tydliga avtryck i Norden och därmed även i världen.

Passfriheten mellan länderna är grundläggande. Det har gett de boende i de olika nordiska länderna unika möjligheter till mobilitet och rörlighet över landgränserna. Visst är det förenat med vissa utmaningar – vi känner till gränskontrollerna – men i huvudsak har beslutet gagnat kontakterna medborgarna emellan väl.

Att lösa de gamla och nya gränshinderfrågorna är högt prioriterat i det nordiska samarbetet. Det finns ett gränshinderråd som är tillsatt av Nordiska ministerrådet. Det finns olika gränshinderkommittéer som arbetar med att lokalt lösa gränsfrågor som påverkar dagliga pendlare eller turister som åker över gränsen för att handla.

Gränshinderrådet arbetar med att finna lösningar som regeringarna i de nordiska länderna ska besluta om. Frågorna är många gånger komplexa men också ofta enkla att lösa när det finns en politiska vilja för det. Gränshinderfrågorna kan handla om rätten att ha den egna nationens föräldraförsäkring vid arbete i annat nordiskt land, om rätten att vårda anhörig med den egna nationens anhörigersättning i ett annat land, om skattefrågor och så vidare.

Herr talman! Förra året presenterades en rapport om den nordiska arbetsmarknaden. Frågor som berördes i rapporten handlade om livslångt lärande, social dumpning, integration med mera. Det finns många likheter inom den nordiska arbetsmarknaden men också en del olikheter. Den nordiska arbetsmarknaden är dock en mycket stor och viktig möjligheternas arbetsmarknad.

Många duktiga nordiska yrkesarbetare, forskare och yngre personer har genom årtionden haft möjligheten att pendla mellan länderna, periodvis bosätta sig i annat nordiskt land och även finna tillfälliga arbeten i ett annat nordiskt land när det har varit högre arbetslöshet i det egna landet. Med det i minnet måste de nordiska länderna fortsätta att sträva än mer efter ökad mobilitet för arbetstagare och hitta fler lösningar som stoppar dessa hinder.

Det pågår ett intensivt arbete i Nordiska rådet för att lyfta fram fler medlemsförslag som främjar en alltmer integrerad nordisk arbetsmarknad.

Herr talman! Den globala turismen har landat mjukt och väl i Norden. Samtliga nordiska länder har en ökning av antalet utländska turistnätter med turister från länder såväl inom EU som utanför EU och även från de andra nordiska länderna. Nordiska rådet och ministerrådet har under 2016 ökat ansträngningarna för att främja ett utökat hållbart turismsamarbete i Norden.

Sveriges regering har bland annat utsett Britt Bohlin, generalsekretäre i Nordiska rådet, att utreda förutsättningarna för en sammanhållen politik för en hållbar turism och växande besöksnäring. Det är en tydlig signal om att främja turismen nationellt och i en nordisk kontext.

Väldigt många frågor behandlas i Nordiska rådet och i den nordiska gemenskapens anda. Det skulle ta alltför lång tid att beröra alla. Jag kommer dock att nämna ytterligare några.

Det finns starka önskemål om att utveckla den nordiska energimarknaden. Jorna Ollila har fått ett uppdrag om att särskilt utreda hur energisäkerheten kan säkras mellan den nordiska länderna. Det talas också om unika forskningsprojekt mellan de nordiska länderna och om att hitta de mest hållbara energilösningarna.

Det finns i dag en ny forskarrapport som påpekar vikten av ett utökat nordiskt klimatsamarbete. Det hänger som bekant tätt samman med hur vi utnyttjar våra energislag. Tine Sundtoft, tidigare norsk klimat- och miljöminister, kommer 2017 att genomföra en strategisk genomlysning av miljösektorn i Norden för att hitta nya påverkansmöjligheter i miljö- och klimatsamarbetet länderna emellan.

Herr talman! Nordiska ministerrådet har nyligen gett klartecken till att etablera Nordic Innovation House i New York. Det är ett gemensamt projekt mellan samtliga nordiska länder med målet att utveckla möjligheterna för nordiska företag att etablera sig på den amerikanska marknaden. Det är ett spännande projekt, och vi hoppas mycket på det.

Nordiska rådet har också påbörjat en process med att införa 2030-agen dan i en nordisk kontext. Det finns ett starkt intresse för att genomsyra framtida beslutsfattande i Nordiska ministerrådets 2030-anda.

Herr talman! Norden är också en del av Arktis. Det finns en god samsyn för att utveckla fler faktorer som påverkar utvecklingen i Arktis i en positiv riktning. Ministerrådet har de senaste åren satt större fokus på att facilitera ekonomisk tillväxt i Arktis. Det finns en potential inom innovation och entreprenörskap när det gäller turism, bioekonomi, mat och matkultur, kreativa industrier och inte minst grön tillväxt.

Samarbetet i säkerhetspolitiken har skiftat, men det finns många exempel där vi i Norden samverkar med såväl underrättelser som gemensamma försvarsövningar. I en orolig tid, med en nyvald president i USA som i sin nyckfullhet kan skapa de mest märkliga beslut och irra iväg i en riktning som inte gagnar Norden, är det extra viktigt att vi möter varandra på olika arenor för att säkra upp vår närmiljö runt Östersjön, Norska havet och Barents hav.

Det är också viktigt att vi med våra enskilda försvarsförmågor kan finna områden där vi om så krävs kan bistå varandra i tider då det är nödvändigt. Sveriges samarbete med Finland är viktigt. Nu har regeringen också tagit ett nytt steg för att förstärka samarbetet med Norge. Likaså ser vi fram emot mer samverkan med Baltikum.

(Applåder)

Anf. 138 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Den utrikespolitiska debatten har pågått länge nu. Vi är få som är kvar i salen, men det betyder inte att debatten är avslutad, och det gör inte debatten mindre angelägen.

Jag ska i mitt anförande beröra några av de frågor som OSSE, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, arbetar med. Jag gör detta därför att frågorna är angelägna och berör oss alla. Det gäller inte minst den utrikespolitiska situationen.

Vi lever i en värld av kriser, som har sagts tidigare. Detta är någonting som vi måste arbeta gentemot. Men vi kan inte göra det ensamma i Sverige. Vi måste samarbeta. Vi måste använda alla de nätverk som står till buds. OSSE består av 56 medlemsländer, från USA och Kanada i väster till Mongoliet i öster. OSSE använder sig av dialogen som sitt främsta redskap, med fokus på mänskliga rättigheter, demokrati och politisk säkerhet.

Ett område som jag vill lyfta fram är cybersäkerhet. Det är en fråga som är aktuell i dag, för vi vet att cybersäkerheten påverkar val och människors synsätt. Den riskerar också att påverka tillgången på säkerhetstjänster och samhällets funktion. Det kan vara fråga om så enkla saker som tillgång på pengar, transporter med mera. När det gäller cybersäkerheten vill jag lyfta fram ett perspektiv som är viktigt att tänka på. Det gäller det fria ordet. Med risk för intrång i cyberrymden finns också en risk för att det fria ordet beskärs. Detta måste vi som ett demokratiskt land arbeta mot.

Det andra område jag vill lyfta fram är kvinnors och kvinnors rättigheter. Inom OSSE uttalade i somras den parlamentariska församlingen att det var viktigt att implementera könsperspektivet, även migranternas könsperspektiv, och inte exkludera någon. Vad har hänt sedan dess? Jo, den ryska duman har legaliserat hustrumisshandel. Det är ett stort bakslag.

Det är enkelt här i Sverige att tala om kvinnors rättigheter, men det finns faktiskt länder i vårt grannområde där kvinnor inte har rätt att äga ekonomiska tillgångar och där kvinnor inte har arvsrätt. Det här är viktiga frågor för oss alla att lyfta fram. Jag tycker självklart att det är viktigt att se till att kvinnor finns med i det fredsbevarande arbetet och att kvinnor sitter med vid förhandlingsbordet, men vi får inte glömma bort de vanliga frågorna. Vi får inte glömma bort kvinnors rättigheter när det handlar om vardagen.

Ytterligare ett område som vi vill lyfta fram är den ryska aggressionen gentemot Ukraina. Jag vill göra det utifrån perspektivet att vi inte får glömma vad som pågår i Ukraina. Det har gått tre år sedan Ryssland invaderade Ukraina. Det har gått tre år sedan Krim blev ett territorium under rysk kontroll. Det har gått tre år sedan Luhansk och Donetsk utsattes för angrepp. Riskerna finns att västvärlden tystnar och glömmet vad som pågår därför att det kommer nya frågor på agendan. Det är viktigt att vi jobbar för att de europeiska ekonomiska sanktionerna finns kvar. Det är viktigt att OSSE:s observatörer finns på plats, för vi får inte acceptera att ett land sätter sig över ett annat lands rätt till självbestämmande.

Vad jag också vill lyfta fram här som en viktig fråga när det handlar om utrikespolitik är korruption. Vi ska arbeta mot korruption. Jag kan i och med mitt uppdrag inom OSSE se hur det alltid när det är brist på demokrati också föreligger korruption. Jag har inte hört någon av tidigare talare lyfta fram korruptionen och dess gissel, men jag vill slå ett slag för

att korruptionen innebär en stor säkerhetsrisk och en stor risk för att det fria samhället påverkas negativt.

Nu är inte Hans Linde kvar här i plenisalen, så det är egentligen fel av mig att säga någonting om detta, men jag gör det ändå: Turkiet är en viktig fråga. Det som sker där är övergrepp mot demokratin, med fängslade av personer som misstänks eller tros ha ett medlemskap i en förening. Över 40 000 människor sitter fängslade utan rättegång. Detta är stor synd och skam, och det visar hur viktigt det är att vi från den fria världen lyfter fram frågan. Det är också någonting som vi gör inom OSSE. Jag ser fram emot OSSE:s vintermöte, som äger rum om två veckor. Där kommer vi att driva Turkietfrågor och allt det andra jag nämnde.

Anf. 139 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! I dagens utrikespolitiska debatt har många aspekter lyfts fram, och det är viktigt. Jag skulle vilja lyfta fram två frågor. Den ena är kvinnors rättigheter. Den andra är Mellanöstern, kurderna och HDP.

Sveriges feministiska regering ska inte underkasta sig andra regeringars lagar som diskriminerar kvinnor. Tyvärr har man nu gjort det i Irans fall. Det är inte värdigt en feministisk regering och Sverige att underkasta sig sharialagar i ett annat land.

Det förväntas av Sveriges feministiska regering att man ska stå upp för kvinnors rättigheter, oavsett om det är i Iran, i Sveriges förorter, i Saudiarabien, i Latinamerika eller i Afrika. Det är en viktig princip för Sverige, och jag vet att de här frågorna drivs här i kammaren. Vi har en väldigt engagerad utrikesminister, Margot Wallström. Det som har hänt är inte värdigt. När våra andra ministrar, inklusive statsministern, åker till andra länder och skakar hand är det inga problem. Men hur är det om mullorna skakar hand med våra kvinnor och ministrar? Det är nästa fråga som man kan ställa sig.

Det har blivit en sensationell debatt i hela världen. CNN, BBC, franska tidningar – hela världen har skrivit om detta, och faktiskt med rätta, för det förväntas mycket mer av Sverige just på grund av den feministiska utrikespolitiska profilen. Det är också en socialdemokratisk regering, och därför är det viktigt att alltid komma ihåg det. Det förväntas faktiskt mer av Sverige. I framtida förhandlingar om handelsavtal och andra avtal, inte bara med Iran eller Saudiarabien, hoppas jag att det kommer att finnas en ömsesidig respekt och att förhandlingarna ska ske på bägge sidors villkor, inte bara på ena sidans villkor.

Frågan är också viktig för att Sverige är medlem i säkerhetsrådet och nu är ordförande. Det förväntas att vi agerar för kvinnorna när det gäller östra Kongo, Sudan och kriget i Syrien och Irak. Det förväntas att vi agerar för de yazidiska flickor som fortfarande sitter i Daishs fängelse i sexslaveri och för de flickor och kvinnor i Nigeria som sitter i Boko Harams läger och används som sexslavar. Det är viktigt att vara deras röst. Det är väldigt viktigt att vara det från talarstolen i den här kammaren.

Den andra frågan om Mellanöstern gäller Turkiets, Irans och Saudiarabiens roll i Syrienkonflikten. Kurdernas och andra minoriteters situation är också väldigt viktig att lyfta upp. Helt plötsligt förändrar allt sig. Hela världen har ögonen på Iran, Turkiet och Saudiarabien, och Ryssland ska förhandla om hur till exempel Syrienkonflikten ska lösas. Det är regionala,

fundamentalistiska och icke-demokratiska makter som ska lösa konflikten och skapa fred tillsammans med Ryssland. Det är skamligt.

I Turkiet sitter kurdiska politiker och ledare, som HDP:s ledare, som har vunnit val, fått över 10 procent av platserna i parlamentet, och som har fått över 140 års fängelse på falska grunder. Det har skett på falska grunder just för att de är kurder och socialister. Det har skett under regeringen Erdoğan, och det är Erdoğan som i det här fallet ska lösa konflikten i Syrien. Den har understött Daish och andra terroristgrupper och har precis som Iran en fot i Syrien.

Det är därför viktigt att Sverige förhoppningsvis till exempel ska kunna ta initiativ och samla EU kring Turkiet. Turkiet är ett kandidatland till EU och därför är det viktigt att samla krafterna och fråga om det är möjligt att förhandla med ett land som Turkiet när det fängslar 40 000 människor och har tolv ledamöter och partiledare fängslade.

Kurderna får inte sina mänskliga fri- och rättigheter i sitt land. Kurderna i Syrien kämpar också mot Daish. De utesluts i förhandlingarna på grund av att Iran och Turkiet inte vill ha några kurdiska rättigheter i sina respektive länder. Det är viktigt att vi lyfter den frågan. Jag hoppas att Sverige kommer att lägga en röst för kurderna och för kvinnorna.

Anf. 140 EMILIA TÖYRÄ (S):

Herr talman! I dag har vi fått ta del av den utrikespolitiska debatten under många timmar. Den tog avstamp i den utrikespolitiska deklARATIONEN. Det är i det dokumentet som Sveriges regering kan visa vilken riktning den har för politiken internationellt. Utrikesministern betonade flera gånger både i sitt anförande och i replikskiftena vikten av samarbete såväl mellan enskilda länder bilateralt som mellan fler multilateralt.

Herr talman! Också jag tror på samarbete. Jag tror på det faktum att om vi är fler kan vi göra mer. Jag tror på att det jag gör tillsammans med andra alltid är mer effektivt än det jag gör ensam. Tillsammans kan vi göra mer och gör också mer.

Fria fackföreningar och organisationer där arbetare kan gå ihop för att försäkra sig om sina rättigheter och villkor på arbetsplatsen är utsatta för starka påtryckningar runt om i världen. Rätten att organisera sig, föreningsrätten, angrips i land efter land. Ofta läser vi om hur det påverkar politiska partier och företrädare. Men även de arbetsrättsliga kämparna fängslas, begränsas i sina uppdrag och blir utsatta för olika repressalier. I de länder där vi har blivit uppmärksammade på allvarliga missförhållanden på arbetsplatserna och där dödsfall är en del av vardagen för arbetare är det inte heller förvånande att se att de fackliga rättigheterna är kraftigt begränsade och i många fall inte ens existerande.

Herr talman! Allt har ett pris, ingenting är gratis, sägs det. Men det finns ändå vissa saker som inte kostar supermycket. Det är hyfsat kostnadsfritt att kramas med sin hund, att skratta med sina kompisar och att njuta av solens värme, om man inte är Kirunabo och hellre vill ha lite kyla. Men möblerna jag köper, kaffet jag dricker och kläderna jag döljer min kropp med har ett pris. Ibland kan varorna verka billiga för att jag inte behöver lägga ned en stor del av min inkomst på dem. Men då glömmer jag någonting viktigt. Allt har ett pris. Om inte jag betalar det priset, vem gör det då?

Jag tror att vi alla har sett bilderna på människorna som står i kemikaliebad för att våra kläder ska vara snyggt röda och som inte har något val. Det finns svenska företag som har flyttat tillverknigen av kläder till länder där kraven på arbetsmiljö är lägre än vad de är i Borås och lönerna en bråkdel av de svenska. Det smärta att veta att företag som har kunnat växa fram i vårt land väljer att flytta produktionen för att garantera högre vinst på bekostnad av det mänskliga värdet. Här har vi dock en stor möjlighet som inte alltid nämns.

Herr talman! Förra året besökte jag Brasilien och Electrolux fabrik i Manaus. Hade jag då inte vetat var jag befann mig hade jag mycket väl kunnat tro att jag var här hemma. De arbetare jag träffade beskrev hur de systematiskt arbetade med arbetsmiljön. De beskrev hur de svenska och europeiska företagen är populärast att arbeta hos för att villkoren är så mycket bättre.

De beskrev ett arbetsliv som är till för människor och företag som värnar det goda arbetet. Konkurrenterna tvingas höja sin standard för att få tag på kompetent personal. Den goda spiralen är igång. Starka svenska fackföreningar kan också ställa krav på sina företag även internationellt. Där ser vi exempelvis Scania. Steg för steg kan vi på det sättet främja demokrati och mänskliga rättigheter.

Herr talman! Jag välkomnar det initiativ som den nuvarande regeringen har tagit genom att bjuda med företrädare för fria fackföreningar när Sverige ska representeras utomlands. Förra veckan besöktes Iran tillsammans med bland andra IF Metalls förbundsordförande. Jag utgår från att det är någonting man ämnar fortsätta med för att visa att arbetstagares rättigheter värdesätts och möjliggöra förändring som annars inte skulle ha kommit till.

Jag vill avsluta mitt anförande med ett erkännande. Jag har aldrig läst en bok om Harry Potter, och jag har aldrig sett en Harry Potterfilm. Däremot är jag ett stort fan av böckernas författare. Jag avslutar nu som sig bör i en utrikespolitisk debatt med att säga något på utrikiska. We do not need magic to change the world. We carry all the power we need inside ourselves already. We have the power to imagine better.

(Applåder)

Anf. 141 GÖRAN PETTERSSON (M):

Herr talman! I den utrikespolitiska debatten 2015 uppmanade jag från den här talarstolen Nato att framgruppera trupp från USA och Tyskland till de medlemsstater som upplevde hot från rysk expansionism. Trots att Nato nu har agerat enligt den uppmaningen väljer jag ödmjukt att inte komma med en ny uppmaning i år utan att i stället återhållsamt komma med en förhoppning.

Samtidigt som den utrikespolitiska debatten har pågått här i kammaren har i Bryssel Natos försvarsministrar suttit i möte bakom stängda dörrar. Min förhoppning är att försvarsminister Mattis från USA har framfört ett budskap från den nya amerikanska administrationen som lyder ungefär så här: USA fortsätter att vara en garant genom sitt engagemang i Nato för europeisk säkerhet.

Samtidigt tror jag att han har framfört att USA ser framför sig att även Europa ska vara mer engagerat i den europeiska säkerheten. Det är ett önskemål som amerikanska administrationer av olika politiska kulörer har

framfört under många år. Man vill få ett jämnare bärande av kostnadsbördan för den gemensamma säkerheten.

Som jag sa ska jag inte komma med någon uppmaning i år, utan i stället en förhoppning. Min förhoppning är att Europas stater visar lyhördhet för denna ståndpunkt och är beredda att bära sin del av den gemensamma säkerheten. Om det blir en sådan utveckling ser jag framför mig att Nato skulle kunna vara motorn i det viktiga transatlantiska samarbetet. I Sverige tror vi ofta att Nato bara är en militärallians, men det är en politisk allians. Där skulle vi genom vårt partnerskap också kunna framföra viktiga frågor om frihandel och frihet. Jag har alltså ingen uppmaning i år, utan bara en from förhoppning.

(Applåder)

Anf. 142 ANDERS ÖSTERBERG (S):

Herr talman! Det är inte alla kriser eller dödsoffer som blir förstasidesnyheter. Jag tänkte ägna mitt anförande åt att tala om Etiopien och Sverige.

Sverige och Etiopien har långa historiska band med varandra. Etiopien var Sveriges första biståndsland, men vår relation sträcker sig mycket längre än så. Svenskar åkte tidigt ned till Etiopien för att missionera. När de italienska fascisterna försökte att invadera Etiopien var det svenskar som stred ihop med etiopier. Carl Gustaf von Rosen, som matbombade till de nödlidande under Ogadenkriget, är en svensk som gav sitt liv för Etiopien. Han ligger numera begravd utanför Addis Abeba. Under folkhemsuppbyggnaden och välfärdens frammarsch i Sverige var det många svenskar som åkte till Etiopien, bland annat för att bygga upp skolor. Våra band till det etiopiska folket är långvariga och starka.

Hur ser då läget ut i dag? I skuggan av inbördeskriget i Syrien och kuppförsoöket i Turkiet med dess motbjudande utrensningar står Etiopien nu inför någonting som har utvecklats till gränsen till ett inbördeskrig. Sedan någon vecka avråder UD svenskar från att åka till vissa platser i Etiopien.

I det etiopiska parlamentet antogs år 2016 en lag som innebär att det är olagligt att arbeta för mänskliga rättigheter i Etiopien. Det är inte bara medlemmar i politiska organisationer som kan straffas hårt om de jobbar för mänskliga rättigheter; även medlemmar i frivilligorganisationer kan riskera upp till 15 års fängelse. Enbart medlemskap i en organisation kan göra att man får 10 års fängelse. Sedan en tid tillbaka är organisationer som Human Rights Watch och Amnesty International förbjudna i Etiopien.

De som styr i Etiopien har under lång tid använt sig av taktiken söndra och härska. Regimen sprider hatpropaganda som ständigt påminner landets minoriteter om historiska oförrätter. Olika minoriteter ställs mot varandra. Tiotusentals människor är på flykt. Oromoer ställs mot ogadener, ogadener mot amharer, amharer mot oromoer och så vidare. I regionen Gambella har över 400 människor dödats och tiotusentals fördrivits från sina hem. I Oromoregionen är en av orsakerna till det nu pågående upproret att regimen beslagtår oromoböndernas land. Många har dödats, och många är på flykt.

I Amhararegionen har hundratals mördats och tiotusentals fängslats under de senaste månadernas uppror. Ogadener har hetsats till att kriga mot oromoer. Det kan bli så att regimen nu gör ett avtal med ogadener och

oromoer för att straffa amharerna. Om det blir straffexpeditioner mot amharer eller någon annan etnicitet i regionen måste Sverige agera och markera.

Olof Palme höll ett känt tal julen 1972. Han räknade upp illdåd i den moderna historien såsom Guernica, Oradour, Babij Jar, Katyn, Lidice, Sharpeville och Treblinka. Eftervärldens dom har fallit hård över dem som burit ansvaret för mordandet. Till den långa listan över namn fogas nu även ett etiopiskt: massakern i Irreecha 2016, där hundratals människor dödades och tusentals arresterades. Ansvarsfrihet kan inte vara ett alternativ. De skyldiga måste ställas inför rätta. Det bör Sverige och det internationella samfundet kräva.

Sverige är en liten nation med ett stort hjärta. Därför måste vi också säga sanningen till våra vänner även när det gör ont. I Etiopien finns en progressiv konstitution som bland annat garanterar yttrandefrihet. Det finns dock en skillnad mellan Sveriges och Etiopiens yttrandefrihet. När man har yttrat sig i Sverige är man fortfarande fri, men det är man inte i Etiopien.

Till Etiopiens regim, som vi vet noterar detta tal, vill jag säga följande: Frige professor Merera Gudina, ledare för Oromo Federalist Congress, som efter sitt besök i EU-parlamentet sitter fängslad! Denna politiska fånge, som jag nu nämnde, får i det här talet representera alla de tusen och åter tusen som sitter fängslade. Visa modet att våga följa er egen konstitution! Om ni är så populära som ni säger i propagandan – visa det då genom att möta ert folk vid valurnorna och inte med stridsvagnar!

Jag tänker också nämna Eskinder Nega, som har fått en utmärkelse av PEN International, som en symbol för alla de journalister som sitter fångna.

I början av mitt anförande sa jag att inte alla dödsoffer blir rubriker. Den i allra högsta grad levande etiopiske löparen och silvermedaljören Feyisa Lilesa korsade sina armar efter sin målgång i OS. Hans korsande av armarna blev förstasidesnyhet. Den ena armen stod för demokrati och den andra armen för mänskliga rättigheter. Likadant gör nu miljontals människor världen över. Låt inte dessa resta armar och förhoppningar vara förgäves!

Tack för ordet, herr talman, och tack för möjligheten att lyfta fram Etiopien, dess utmaningar och Sveriges roll!
(Applåder)

Anf. 143 SOFIA ARKELSTEN (M) replik:

Herr talman! Tack, Anders Österberg, för ett intressant inlägg! Det är uppenbart att du har ett stort engagemang i frågan.

Med anledning av hur du beskriver det som nu händer i Etiopien och de utmaningar som finns när det gäller mänskliga rättigheter vill jag lyfta fram den debattartikel som Pierre Schori skrev i tidningen ETC i början av januari. Han beskriver där hur han som särskilt sändebud eller liknande har varit ansvarig för kampanjandet till FN:s säkerhetsråd. Han beskriver ett röstbyte som Sverige sägs göra med Etiopien vad gäller styrelsen i Unesco.

Jag undrar om Anders Österberg har någon kommentar till detta. Det är möjligt att du inte har läst artikeln, men hur ställer du dig till att och om den svenska regeringen vill göra röstbyten med Etiopien?

Prot. 2016/17:68
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 144 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Tack för repliken, Sofia Arkelsten, och tack för ditt troliga kommande engagemang i Etiopien och det engagemang som du redan har!

Det är inte ovanligt att länder byter röster med varandra när de kandiderar till exempelvis olika organ inom FN. Det är någonting som den nuvarande svenska regeringen har gjort och som också den tidigare svenska regeringen gjorde i kampanjen för FN:s säkerhetsråd.

Vi är glada över att både oppositionen och regeringen stöttade Sveriges kampanj till säkerhetsrådet. Vi förväntar oss att vi fortfarande står fast vid linjen att det är bra att Sverige finns i FN:s säkerhetsråd så att vi kan fortsätta att driva frågor för mänskliga rättigheter och demokrati där.

Anf. 145 SOFIA ARKELSTEN (M) replik:

Herr talman! Jag har också ställt frågan till utrikesministern och fått svaret att det handlar om Sveriges värderingar och prioriteringar. Min bild är att prioriteringarna möjligen har gått före värderingarna.

Min fråga till Anders Österberg är: Är det din uppfattning att Etiopien skulle göra ett bra jobb i styrelsen för Unesco, som arbetar just med pressfrihetsfrågor, yttrandefrihet och kulturdelen?

Anf. 146 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag glömde att säga i min förra replik att jag inte har läst Pierre Schoris artikel, även om jag alltid rekommenderar alla att läsa vad Pierre Schori skriver.

Självklart förväntar jag mig att Etiopien kommer att driva mänskliga rättigheter i ett FN-organ, men den största förväntningen jag har på Etiopien är att de ska börja driva frågor om demokrati och mänskliga rättigheter på hemmaplan.

Anf. 147 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Vi lever i en tid av oro, och år 2016 har varit ett händelserikt år i världen. Exempel på internationella skeenden som väckt uppmärksamhet är brexit och Donald Trumps seger i det amerikanska presidentvalet. Den allmänna politiska debatten, så som den återges i medier, präglas i högre grad av protektionism. Bland annat har frågor rests kring framtiden och styrkan i samarbeten som EU och Nato.

Ryssland manifesterade en mer aktiv närvaro i det svenska närområdet, och Sveriges regering deklarerade tydligt att totalförsvaret ska återupprättas. Turkiet, ett land som under förra året utsattes för kupp försök, har fått en central roll i upprätthållandet av den europeiska flyktingpolitiken.

Året har även innehållit terrorattacker, såsom dem i Bryssel, Nice och München. Även i Sverige har skottlossning förekommit i oroliga områden med dödsfall som följd.

År 2017 har startat med bland annat nordkoreanska provokationer, osäkerhet om huruvida den amerikanska administrationen kommer att vilja fortsätta vara en tung aktör i globala sammanhang och vårda den transatlantiska länken samt fortsatt osäkerhet i Turkiet. Rysslands olagliga ockupation av Krim fortsätter, tillika landets aggressiva beteende genom bland annat påverkanskampanjer och cyberkrigsföring mot flera av grannarna. De kommande valen i Tyskland och Frankrike i ett EU som prövas av att

extrema nationalistiska rörelser ger sig till känna gör att oron här hemma växer och att framtiden ser dystert ut.

Herr talman! Myndigheten för samhällsskydd och beredskap konstaterar att oron sprider sig sakta men säkert i vårt land. Opinionen 2016 visar att nio av tio i den svenska befolkningen anser att dagens Sverige är ett bra land att leva i. Fyra av tio tror att situationen i Sverige om fem år kommer att vara ungefär som i dag. Dock tror dubbelt så många att Sverige kommer att bli sämre att leva i jämfört med andelen som tror att det kommer att bli bättre.

För egen del kan jag konstatera att utrikespolitiken i mångt och mycket har blivit inrikespolitik.

Herr talman! Nyligen var jag med utrikesutskottet på resa i Armenien, ett litet land i Kaukasus som genom sina värderingar försöker knyta starkare band med Europeiska unionen. Det är ett land med stort beroende av Ryssland och en problemfylld tillvaro i förhållande till några av grannländerna.

Armenien är ett av de sex länder som ingår i det östliga partnerskapet, som är EU:s politiska ramverk för att fördjupa relationerna med Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland – samtliga före detta sovjetrepubliker. Dessa länders möjligheter att utvecklas till vitala demokratier och marknadsekonomier och att själva göra sina utrikespolitiska vägval är något centralt för ett säkert och stabilt Europa.

Herr talman! Det östliga partnerskapet har funnits i drygt sju år. Det initierades våren 2008 av Sveriges dåvarande utrikesminister Carl Bildt och hans polske motsvarighet Radoslaw Sikorski. Bland annat skulle partnerskapet minska handelshinder, underlätta resor, förbättra energiinfrastrukturen etcetera.

Den strategiska kärnan i detta partnerskap kunde sammanfattas med en fras från Johannes Hahn, EU:s kommissionär med ansvar för regionalpolitik: EU står inför valet att exportera stabilitet till grannländerna eller importera instabilitet från samma region.

Här behöver Sverige fortsätta att driva på arbetet för att dels betona vikten av att partnerskapet leder till synliga förbättringar för vanliga medborgare i dessa länder, dels för att försvara den fundamentala grundtanken inom unionen, nämligen att gemensamma problem kräver gemensamma lösningar.

Armenien värdesätter Sveriges arbete och vänskap, vilket vi fick prov på under vårt besök.

Herr talman! Utvecklingen av partnerskapet påverkas i hög grad av de alltmer aggressiva ryska försöken att underminera partnerländernas fortsatta EU-närmanden. Ryssland har ökat sina ambitioner att integrera grannländerna inom ramen för Euroasiatiska unionen. Det innebär att länderna inom det östliga partnerskapet, vilket Armenien och Ukraina tillhör, enligt min bedömning kommer att ställas inför svåra beslut i framtiden.

Den dag vi resignerar och låtsas att ryska stridsvagnar över internationellt erkända gränser i själva verket inte är så farligt har vår första försvarslinje fallit. Den dag vi häver de sanktioner som är kopplade till den ryska krigföringen i Ukraina utan att Ryssland har uppfyllt sina åtaganden fullt ut, då har vår andra försvarslinje fallit.

Därför är Europeiska unionens sanktioner mot Ryssland så viktiga. Det är vårt främsta instrument att möta den ryska regimens härjningar. Vi må

vara oförmögna att förhindra Rysslands agerande i Ukraina och på annat håll – och vi kan för all del engagera oss i en dialog i hopp om att det ska vinna över dem till den goda sidan – men det är vår skyldighet att med handling visa att vi inte accepterar det Ryssland gör i dag. Det är även vår skyldighet att genom handling visa att deras agerande har ett pris, såväl politiskt som ekonomiskt.

Herr talman! Under min första mandatperiod i Sveriges riksdag har jag haft förmånen att genom resor i olika världsdelar på plats kunna konstatera att det råder osäkerhet på många ställen och att andra länders medborgare berövas sina mänskliga fri- och rättigheter. Jag har sett hur demokratiska institutioner inte fungerar, konflikter plågar människor och mäktiga klaner styr länder med järnhand med hjälp av korruption. Jag har sett oligarki och systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter.

Jag har noterat Sveriges viktiga roll, men jag har även under den nuvarande regeringsperioden noterat Sveriges ambitioner att krönas som världens humanistiska champion. På den punkten vill jag reflektera tillsammans med andra kring frågan om Sveriges roll är att ensamt rädda jorden eller om vårt lands roll är att tillsammans ...

(ANDRE VICE TALMANNEN: Nu är de sex minuterna gångna. Jag får be ledamoten att avsluta sitt anförande.)

Anf. 148 JAMAL MOUNEIMNE (S):

Herr talman! I december i fjol stod jag utanför skolan för att hämta mitt barn. Då kom Ingemar, som också väntade på sitt barn, fram till mig och sa: Visst är det konstigt! Det är december, och vi har nästan ingen snö. Och det är plusgrader.

Då är vi i Lycksele i Västerbotten. På över fem år har vi inte haft en riktig vinter. Visst är det konstigt att det då finns vissa politiker som inte tror på klimatförändringen!

I december 2015 skrev 175 länder på ett nytt klimatavtal som ska börja gälla senast år 2020 och som binder alla länder. Avtalet innebär att den globala temperaturökningen ska hållas långt under 2 grader och stanna vid 1,5 grader.

Herr talman! För att nå målet om 1,5 grader krävs mer aktiv klimatpolitik med fler åtgärder från fler länder runt om i världen. Klimatförnekare i Vita huset och högerextremisterna i Europa gör mig orolig och bekymrad över om dessa länder, som har lovat åtgärder, kommer att leverera. Som sagt var krävs det en hel del åtgärder för att nå målet om 1,5 grader.

Effekter vi ser av klimatförändringar i dag är en försämring av fiskebestånden i tropiska områden där man är helt beroende av lokalt fiske. Haven blir varmare och surare. Glaciärerna smälter globalt sett i snabbare takt än tidigare och ökar risken för en kraftig havsnivåökning.

Herr talman! Det finns flera rapporter från FN:s klimatpanel, bland annat från 2014, som mer och tydligare visar på klimatförändringarnas effekter. Till exempel smälter Arktis isar snabbare än på resten av planeten. År 2012 hade havsisarna och snötäcket minskat med 40 procent mer än medelvärdet för de senaste årtiondena.

Klimatförändringar handlar inte längre endast om varmare klimat och mer nederbörd, utan klimatförändringar handlar om hot och möjligheter

och kopplas mer och mer ihop med utrikes- och säkerhetspolitik. Ett exempel är kopplingen mellan skyddet av klimat och miljö och respekten för de mänskliga rättigheterna. De uppmärksammas alltmer, inte minst inom arbetet med Agenda 2030.

Torka och ökad nederbörd drabbar främst länder i Afrika och Asien. Klimatförändringarna är ett säkerhetsshot som kommer att förvärra många problem utomlands, skapa politisk instabilitet och innebära sociala spänningar, fattigdom med mera.

Herr talman! Utrikesminister Margot Wallström nämnde i utrikesdeklarationen den 24 februari 2016 hur regeringen i utrikespolitiken kommer att ha en bredare syn på säkerheten, och hon nämnde klimatförändringarna som ett globalt säkerhetsshot. I regeringens skrivelse om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i svensk utrikespolitik lyfts fram hur Sverige vill arbeta för att genomföra klimatavtalet och Agenda 2030 som ett led i arbetet för mänskliga rättigheter, demokrati och respekt för rättsstatens principer. Därför avser regeringen att öka uppmärksamheten på samband mellan klimat, miljö och mänskliga rättigheter. Vidare avser regeringen att driva frågor om demokrati, transparens, delaktighet och miljöanalyser för att främja en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling i världen.

(Applåder)

Anf. 149 PÅL JONSON (M):

Herr talman! I maj 2016 skrev den amerikanska historikern Anne Applebaum att den europeiska säkerhetspolitiken är bara tre val från sitt förfall. Framtiden hängde då på brexit, på det amerikanska presidentvalet och naturligtvis på det kommande presidentvalet i Frankrike. Om Applebaum får rätt återstår naturligtvis för historien att utvisa, men insatserna är höga. Det är den här säkerhetsordningen som har skapat fred, välstånd och ekonomisk utveckling i Europa under ett halvt sekel.

Detta är också en säkerhetsordning som är utsatt för starkt externt tryck. Europa omges av en löpeld av konflikter från Medelhavet i söder, genom Levanten och Kaukasus till Donbass i öster och Ishavet i norr. Det är ett Europa där Ryssland har valt att använda militärt våld för att rita om de europeiska gränserna både i Georgien och i Ukraina samt i andra fall agera i gränslandet mellan den totala freden och det totala kriget med hjälp av hybridmetoder.

I allt högre grad ser vi hur händelser utanför Europa påverkar oss själva. Det kanske mest uppenbara, men inte det enda, exemplet är den fruktansvärda konflikten i Syrien. Konflikten har lett till de största migrationsströmmarna i Europa sedan andra världskriget. Den har inspirerat till terrorangrepp i Berlin, i Paris, i Nice och i London. Den har lett till att över 300 personer i Sverige har begett sig till Mellanöstern för att ansluta sig till terroristorganisationer som Islamiska staten.

Aldrig tidigare har de säkerhetspolitiska utmaningarna för Europeiska unionen varit så svåra och så omfattande som de är i dag. Jag tror att vi alla, oavsett partitillhörighet, arbetar för att försöka förstå, hantera och bemöta den nya omvärlden.

En sak är dock helt uppenbar; detta är inte tiden för säkerhetspolitisk passivitet. Om inte vi tar ansvar och formar den säkerhetspolitiska ordningen kommer andra krafter att göra det åt oss. Det är krafter som varken

delar våra intressen eller delar våra värderingar. Tvärtom är det krafter som ser våra värderingar om mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och demokrati som svagheter som ska exploateras.

Herr talman! Det enda sätt som Sverige på allvar kan påverka den europeiska säkerhetsordningen på är genom ett kraftfullt agerande i EU och Nato. Jag ser två viktiga skäl för arbetet.

För det första behöver EU trygga och välmående grannar. Det östliga partnerskapet, utvidgningen, måste inriktas på att säkra att Ukraina, Moldavien och Georgien kan kvarstå som självständiga länder som också i framtiden kan göra sina egna säkerhetspolitiska vägval. Inte minst är det viktigt att stärka ländernas motståndskraft mot ryska hybridangrepp.

Men EU behöver också fördjupa samarbetet med Nato och knyta ihop instrumenten för intern och extern säkerhet. Det är i just den här skärningspunkten som jag tror att EU kan göra riktigt stor nytta för europeisk säkerhet. I sak handlar det om att knyta ihop alla aspekter på det som kallas den europeiska säkerhetsunionen, det vill säga arbetet mot terrorism, organiserad brottslighet och cyberangrepp, och sedan länka dem samman med den gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken. Det handlar bland annat om att utveckla EU:s förmåga att leda krishanteringsinsatser och rikta in de militära och civila insatserna mot EU:s närområde.

För det andra är och förblir Nato den enda organisation som kan trygga de centraleuropeiska och västeuropeiska gränserna. I ljuset av den nya Trumpadministrationen är det än mer viktigt att Nato stärks och att de europeiska länderna ökar sina försvarssatsningar.

Natos nya framskjutna militära närvaro i Baltikum och Polen är bra för hela Östersjöregionen, och Sverige är mer beroende än någonsin av den säkerhet som Nato levererar och upprätthåller. Samtidigt ser vi att skillnaden mellan partnerskap och medlemskap till Nato ökar ju mer Nato närmar sig säkerhetspolitikens hårda kärna, det vill säga de gemensamma försvarsförpliktelserna. Om vi på allvar vill stärka den europeiska säkerhetsordning som Nato representerar och värnar ska vi också bli fullvärdiga medlemmar av försvarsalliansen. Det är ytterst bara då, som fullvärdiga medlemmar, som vi kan ta ansvar och påverka en organisation som är helt avgörande för Europa och vår egen säkerhet.

Fru talman! Detta vore ett viktigt steg i rätt riktning för att förhindra det totala förfallet av den europeiska säkerhetsordningen som författaren Anne Applebaum har varnat för.

Anf. 150 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! När jag växte upp pratade vi alltid mycket hemma vid köksbordet. Det handlade sällan om partipolitik, och vi hade nästan alltid olika åsikter. Men jag fick lära mig att lyssna på andra, förstå att saker kan se olika ut sedda i olika perspektiv och att aldrig svika min moraliska kompass. Detsamma gäller för stora delar av politiken, inte minst utrikespolitiken.

I dag är mina föräldrar här på läktaren. De har sagt att varje människa måste ta ansvar, göra det moraliskt riktiga och stå upp för andras rätt; annars är man bara en liten lort.

Jag är stolt över att i dag vara en del av ett parti som driver en klart feministisk utrikespolitik och som tar stort ansvar i alla sammanhang.

Fru talman! Låt mig ge några exempel på vad den har bidragit till.

I höstas besökte utrikesutskottet Swedfund. För dem som inte känner till Swedfund är den svenska statens utvecklingsfinansiär, som ska bidra till att utrota fattigdom genom att skapa hållbart företagande i utvecklingsländer. Vd Anna Ryott berättade spontant om hur glada de var över de nya direktiven som hade kommit den här mandatperioden. Nu finns jämställdhets- och genusperspektiv med som ett kriterium i Swedfunds uppdrag, och det är frågor som de har mandat att driva i bolagsstyrelserna runt om i världen. Det var något som de hade längtat efter. En feministisk utrikespolitik gör skillnad för många människor runt om i världen, till exempel genom företagsutveckling.

Ett annat konkret exempel är att regeringen tillsammans med RFSL arbetar med genomgripande kompetenshöjning i hbtq-frågor både på Utrikesdepartementet och på ambassaderna. En feministisk utrikespolitik gör skillnad även inom hbtq-området.

I tiden som vi lever i nu, där vissa män fortfarande anser sig ha rätt att bestämma över kvinnors kroppar, står den svenska regeringen tydligt upp för att en stor del av biståndet ska gå till organisationer som arbetar med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. En feministisk utrikespolitik gör skillnad för många människor runt om i världen, även för dem som lever i länder där abort och sexualupplysning tyvärr inte är en självklarhet.

Fru talman! Att Sverige med bred marginal röstades in i FN:s viktiga säkerhetsråd tror jag berodde på det budskap som regeringens företrädare hade under sin valturné: att med transparens och resultatfokus effektivisera rådets arbete, att sätta fokus på flickors och kvinnors situation och att förebygga i stället för att hantera redan uppkomna konflikter.

Nu är vår första månad av 24 i säkerhetsrådet till ända, en månad då Sverige har haft ordförandeposten. Återigen finns den feministiska politiken med som en röd tråd.

När ett enigt säkerhetsråd den 4 januari uttryckte sitt stöd för de nationella medlingsinsatserna i Demokratiska republiken Kongo framhölls vikten av kvinnors deltagande. Det skedde på svenskt initiativ och kommer förhoppningsvis att leda till bättre förhandlingar och en mer hållbar lösning för hela befolkningen i Demokratiska republiken Kongo.

Sverige arrangerade till exempel en briefing för representanter för civilsamhället om säkerhetsrådets arbetsprogram för januari månad. Det var första gången som ett ordförandeland i rådet genomförde en sådan briefing för civilsamhället. Det borde bli rutin, tycker jag.

Mycket bra har alltså gjorts, men ännu mycket mer återstår att göra i världen. Då gör det mig orolig att Sveriges största oppositionsparti i riksdagen har inlett samtal med Sverigedemokraterna i olika frågor. Sverigedemokraternas politik, som går ut på att göra skillnad på människor, att sätta Sverige och svenskar först, att vrida klockan tillbaka och att inskränka kvinnors rättigheter, ska alltså diskuteras av moderater. Hur kommer det att påverka den moderata utrikespolitiken? Jag fick inga svar av Sofia Arkelsten på mina tidigare frågor. Jag är ganska orolig över vad det här kommer att innebära i framtiden.

Fru talman! Vi verkar inom det möjligas konst, inte inom det önskvärdas. Men för oss socialdemokrater handlar det om att åstadkomma så mycket positiv utveckling som möjligt för så många människor som möjligt i världen.

OECD sa vid sitt besök i Sverige nyligen att världen skulle vara en mycket bättre plats om vi kunde sprida den svenska modellen till fler länder, framför allt delarna med jämlikhet och jämställdhet.

Det försöker vi socialdemokrater göra varje dag med vår aktiva och tydliga utrikespolitik, och även om utrikespolitiken är ofantligt mycket större än vårt köksbord hemma i Upplands Väsby var tror jag att samma kloka principer gäller. Vi bemödar oss om att förstå andra och deras perspektiv, men vi står alltid upp för humanitet, för det moraliskt rätta och för dem som behöver oss. Annars är vi bara små lortar.

(Applåder)

Anf. 151 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Jag lyssnade på anförandet av Åsa Eriksson. Jag blir mer och mer förvånad när jag hör regeringen, eller riksdagsledamöter här, tala om regeringens feministiska utrikespolitik.

Jag drar mig till minnes OSSE:s ministerråd 2016. Där deltog Sveriges utrikesminister. Men jag vill säga här med bestämdhet att frågan om ett jämställdhetsprogram, att kvinnors rättigheter skulle beaktas, inte ens fanns med på dagordningen. Jag hörde inte att utrikesministern protesterade mot detta. Jag hörde inte att frågan kom upp.

Jag vill gärna ha en kommentar till detta.

Anf. 152 ÅSA ERIKSSON (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Margareta Cederfelt! Som vi har hört utrikesministern säga flera gånger både i utrikesutskottet och här i kammaren framhåller regeringen alltid frågorna om feminism, om jämställdhet och om flickors och kvinnors rättigheter och möjligheter.

Sedan är det ju också så att vi som jag sa verkar inom det möjligas konst och inte alltid inom det önskvärdas konst. Vad som hände i exakt det exempel som Margareta Cederfelt tog upp kan jag inte kommentera eftersom jag, även om hon inledningsvis sa det, inte ingår i regeringen. Men jag är alldeles trygg med att regeringen ständigt tar upp de här frågorna så mycket som det bara går.

Anf. 153 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag sa fel, Åsa Eriksson. Åsa Eriksson är riksdagsledamot, precis som jag.

Vad jag ville säga var att regeringen uppenbarligen inte använder alla de internationella plattformar som finns för att driva en feministisk utrikespolitik, och jag tycker att det är väldigt tråkigt. Säger man sig vara en feministisk regering ska man använda de internationella nätverk som står en till buds, och det inkluderar OSSE.

Anf. 154 ÅSA ERIKSSON (S) replik:

Fru talman! Där håller jag absolut med Margareta Cederfelt. Ibland tror jag att en del partier hänger upp sig på en del saker och inte ser det viktiga

och väsentliga som åstadkoms. Jag tyckte att utrikesministern fick till det ganska fyndigt när det gällde Iranresan – att man ska fokusera på huvudsaken och inte på huvudbonaden. Nu gäller inte det för OSSE.

Jag kan inte svara om det exakta sammanhanget, men jag är helt övertygad om att regeringen i alla sammanhang tar alla tillfällen i akt att främja rättigheter för flickor och kvinnor.

(Applåder)

Anf. 155 SOFIA ARKELSTEN (M) replik:

Fru talman! Det gör mig ledsen att Åsa Eriksson återigen upprepar någonting som hon vet inte stämmer.

Det var vackert, mycket av det som Åsa Eriksson sa. Det handlade om att stå upp för det som är det moraliskt rätta, annars är man bara en liten lort.

Då undrar jag hur Åsa Eriksson ser på det hon beskriver här, när vi redan har haft ett replikskifte där jag meddelat och förklarat hur Moderaterna förhåller sig till alla andra partier här i riksdagen. Vi kan samtala med alla. Ser Åsa Eriksson det som att vi samarbetar nu när vi för ett samtal, när vi pratar med varandra vid fiket i utskottet eller när vi möts i korridoren?

Socialdemokraterna förhandlar alltså riktig politik med Vänsterpartiet. Det är någonting som ni måste ta ansvar för. Men hitta inte på, Åsa Eriksson!

Anf. 156 ÅSA ERIKSSON (S) replik:

Fru talman! Jag lyssnade på Sofia Arkelstens partiordförande, Anna Kinberg Batra, som faktiskt kom med ett historiskt besked för några veckor sedan. I det beskedet ingick det att Sverigedemokraterna skulle vara ett parti som Moderaterna skulle samtala med i utskotten.

Det är någonting som upprör oss väldigt mycket. Vi samtalar också med människor, oavsett partitillhörighet, i utskotten. Man begär ordet, och man replikerar på varandra. Det gör vi också här i kammaren. Men att samtala om vår politik är en väldigt stor skillnad. Det är att släppa in SD i stugvärmen, och det har vi väldigt mycket emot.

Därför undrar jag: Hur blir det i samtalen? Förut har Moderaterna sagt att man inte ska samtala med Sverigedemokraterna. Nu ska man samtala med Sverigedemokraterna i utskotten. Vad kommer det att betyda för den moderata utrikespolitiken?

Anf. 157 SOFIA ARKELSTEN (M) replik:

Fru talman! Jag konstaterar igen att det är någonting som skaver här. Jag är besviken på hur Åsa Eriksson betar sig just nu.

Min partiledare lämnade besked om att vi vill ha en alliansbudget. Är det så att Sverigedemokraterna mot sin politiska övertygelse röstar på den – det som hände när ni förlorade budgetomröstningen första gången – kan de få göra det. Det är inget som vi kommer att hindra. Men det är ingen skillnad på vad Åsa Eriksson beskriver, att man kan ha ett samtal med andra medlemmar i riksdagen. Det är ingen som helst skillnad.

Jag kan bara konstatera att Socialdemokraterna i form av Urban Ahlin, som numera är talman, satt och förhandlade öppet – detta har han erkänt i medierna – med Sverigedemokraterna i utskottet förra mandatperioden för att be regeringen att erkänna Västsahara i ärendet EU:s årsbok.

Det är så mycket i detta som skaver. Jag undrar: Hur ska det påverka Socialdemokraternas utrikespolitik att ni betar er på det viset?

Anf. 158 ÅSA ERIKSSON (S) replik:

Fru talman! Det som skaver här, Sofia Arkelsten, är att ni säger att det inte är någon skillnad. Förut var Moderaterna tydliga med att man inte skulle samtala med Sverigedemokraterna, och nu gör man det.

Det som också skaver är historien om Urban Ahlin och Västsahara, som enligt mina partikamrater som var med på den tiden – det var jag inte själv – inte alls stämmer. Så jag tror att det som skaver här, Sofia, måste du reda ut med andra.

Men för mig och för många i Sverige är det oerhört viktigt att förstå vad denna förändring av Moderaternas förhållande till Sverigedemokraterna kommer att innebära för utrikespolitiken.

Anf. 159 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Jag kunde inte låta bli att begära replik när jag hörde Åsa Eriksson på något konstigt sätt beskylla Sverigedemokraterna och tycka att det var konstigt att vi skulle sätta Sverige och svenskarna först. Jag kan med stolthet säga att vi som politiskt parti värnar Sverige och svenska folket och sätter dem i främsta rummet.

Den fråga jag vill bolla tillbaka, fru talman, är vilka Socialdemokraterna sätter först. Är det kanadensarna och Kanada, eller är det brasiliannarna och Brasilien? Vilka är det Socialdemokraterna sätter först om det inte är Sverige och svenskarna?

Anf. 160 ÅSA ERIKSSON (S) replik:

Fru talman! Det var jättebra, Björn Söder, att du tog upp detta – tack! Här finns en väldigt stor skillnad, tror jag. Vi bedriver en politik som är bra för Sverige *och* för resten av världen samtidigt. Vi är nämligen helt övertygade om att det bästa för Sverige och svenskarna är att det går bra för andra länder, nationaliteter och kulturer också.

En tryggare och mer rättvis värld är en säkrare värld, precis som Kenneth G Forslund sa i sitt anförande, och det är här som jag tror att den stora skiljelinjen mellan våra partier finns. Vi står alltid upp för människors lika värde och mänskliga rättigheter, men vi menar också att det som är bäst för Sverige och svenskar också är bra för andra runt om i världen.

Anf. 161 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Jag förstår inte varför det ena ska utesluta det andra. Men vi är ett svenskt politiskt parti i det svenska parlamentet, och det är en självklarhet, tycker jag, att i alla fall vi i Sverigedemokraterna sätter Sverige och svenska folket främst.

Men jag tycker att det är bra att Åsa Eriksson och Socialdemokraterna är tydliga inför svenska folket med att varken de eller landet kommer först

eftersom man tycker att det är märkligt att vi skulle sätta Sverige och svenskarna främst. Vi gör det, och det vill jag vara tydlig med.

Prot. 2016/17:68
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 162 ÅSA ERIKSSON (S) replik:

Fru talman! Det där var ju en grov vantolkning av Björn Söder. Vi tycker att det är viktigt att värna alla människor, och vi tror att det ligger i svenskt intresse att vi i den svenska säkerhetspolitiken också ser till andra länders intressen. Det kan vi vara väldigt tydliga med. Men att vi alltid står upp för alla människors lika värde, oavsett var man är född och vilket land man bor i, tycker jag är oerhört viktigt.

Anf. 163 BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Låt mig inledningsvis läsa ett 18 år gammalt citat: ”Svenskt försvar måste stå starkt i ett Europa som präglas av utveckling och stabilitet. Rysslands utveckling är positiv, men landet har stora problem, inte minst ekonomiskt. Detta ger grogrund till politiskt missnöje. Ryssland har fortfarande stora militära styrkor. Nedrustningsavtalen och den ekonomiska situationen har lett till att de konventionella styrkorna blivit mindre i Europa. Men den moderna materielen finns kvar, och har i Sveriges närhet ökat i omfattning. Att då besluta om nedrustning av svenska försvaret, med hänseende till vad som hände efter försvarsbeslutet 1925, är vansinnigt. Ett nedrustat försvar tar årtal att bygga upp igen – den tiden har man inte vid ett krigshot i modern tid.”

Citatet, som – det tillstår jag – kanske inte är det bäst formulerade, kommer från Sverigedemokraternas ungdomsförbunds första principprogram 1999, där jag som 23-åring och ganska ny i politiken författade det försvarspolitiska avsnittet. Att jag då, för 18 år sedan, hävdade att utvecklingen i Ryssland var positiv hade ju sin bakgrund i att kommunismen hade fallit och Ryssland just då utvecklade sig i riktning mot väst. Det var innan Vladimir Putin valdes till premiärminister och sedermera president.

Trots det varnade vi sverigedemokratiska ungdomar för nedrustningen. Och långt innan partiet kom in i riksdagen varnade vi för nedrustning av vår försvarsförmåga och för att det säkerhetspolitiska läget snabbt kunde förändras.

Tyvärr har både socialdemokratiska och borgerliga regeringar varit högst skyldiga till nedrustningen av vårt försvar. Att man som regeringar inte förstått det som jag, som då 23-åring med ytterst begränsad insikt i försvars- och säkerhetspolitiska spørsmål, förstod är för mig en gåta, fru talman.

När den borgerliga regeringen tog makten 2006 skickade man territorialförsvaret till slutgiltigt slakt, och i stället skulle man prioritera att leka världspolis genom militära insatser i fjärran land. Inte ens när Ryssland gick in i Georgien 2008 och visade att man var beredd att med våld ändra gränser på vår egen kontinent vaknade man och förstod att saker och ting höll på att hända i Österland.

När vi kom in i riksdagen 2010 stod vi här i talarstolen, utan gehör från övriga partier, och fortsatte varna för att omvärldsläget snabbt skulle komma att förändras. I flera år varnade vi för detta och för att vårt lands försvarsförmåga var satt ur spel på bekostnad av utlandsinsatser och dålig personalförsörjning.

I Försvarsberedningen 2013 ville Sverigedemokraterna, Socialdemokraterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna få till skarpare formuleringar om Ryssland. Detta motsatte sig bland andra Moderaterna, och Försvarsberedningens moderata ordförande Cecilia Widegren sa i SVT:s *Politik i fokus* den 30 maj 2013 att ”det föreligger inget hot mot Sverige, och vi ser heller inga avsikter till att något sådant ska utvecklas”.

Moderaterna ville, tillsammans med Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet, tona ned hotet från Ryssland. Man lyfte fram argument som att Putin inte hade råd att genomföra sin storslagna upprustning. Analysförmågan var alltså inte, fru talman, särskilt imponerande, och tyvärr fortsatte det att hänga i.

Den moderata statsministern Fredrik Reinfeldt kallade försvaret för ett särintresse, och så sent som vid Folk och Försvars rikskonferens i januari 2014, mitt under de pågående protesterna vid Majdantorget i Kiev och efter att Ryssland genomfört sin största beredskapsövning på många år, talade dåvarande försvarsministern Karin Enström, som i dag sitter här i kammaren, om att ”den säkerhetspolitiska situationen i Östersjöregionen är mer stabil i dag än för 10 år sedan” och att ”bedömningen att det är osannolikt med ett väpnat militärt angrepp mot Sverige under överskådlig tid är även fortsatt grunden för utformningen av försvaret”.

Inte förrän Ryssland den 28 februari 2014 skickade in sina trupper på Krim och ockuperade delar av en europeisk suverän stats territorium och den svenska säkerhetspolisen i april samma år varnade för att Ryssland bedrev förberedelser för krig eller hot om väpnat våld mot Sverige vaknade Moderaterna tillsammans med flera av de övriga partierna.

Då helt plötsligt hamnade det svenska invasionsförsvaret åter i fokus. Men nu började man också på allvar propagera för ett svenskt Natomedlemskap. Flera års nedrustning fick inte bara följderna att man kunde använda pengar till allehanda skattelättnader; det fick också följderna att man kunde se rörelser i den svenska opinionen. Argument som att ”hotbilden har nu ökat, och vi har ingen förmåga att försvara oss själva, så nu måste vi gå med i Nato” hördes allt oftare – inte sällan från moderat och borgerligt håll.

Fru talman! Natoförespråkarna hävdar ofta att ett medlemskap i alliansen på ett avgörande sätt skulle stärka vår försvarsförmåga och bidra till stabilitet och säkerhet i Sveriges närområde. Det är givetvis rent nonsens. I stället är det precis tvärtom.

Ett svenskt medlemskap skulle öka spänningarna i Östersjöregionen och riskera att rubba den geopolitiska balansen och därmed dra in Sverige i konflikter i stället för att förhindra dem. Dessutom lever vi inte ens upp till de krav som ett medlemskap ställer eftersom vi avsätter alldeles för lite resurser till försvaret.

Vi sverigedemokrater är tydliga i vår inställning till stormaktsallianser och har varit det sedan partiet grundades. Vi anser att det är viktigt att vi bibehåller vår suveränitet när det gäller utrikes- och säkerhetspolitik. Som ett litet land måste vi förhålla oss till vår omgivning och ta nationellt ansvar för säkerheten i vår region och inte utsätta oss för risker i onödan.

Vårt alternativ för att trygga vårt lands säkerhet är i stället att först och främst ha en egen försvarsmakt med ordentlig försvarsförmåga men också ett defensivt försvarsförbund med Finland, som skulle ge ett bra komplement till detta.

Ett försvarsförbund med Finland skulle inte heller rubba den geopolitiska maktbalansen i vårt område. Sverige och Finland möter samma säkerhetspolitiska utmaningar med hänsyn till ländernas gemensamma geografiska läge. Genom ett försvarsförbund höjs tröskeeffekten och nya strategiska djup skapas, vilket stärker ländernas försvarsförmågor.

Om de svenska Natoivarna för ett ögonblick upphörde med att basera sina ställningstaganden på bristfälliga ideologiska analyser och i stället baserade dem på faktabaserade risk- och sårbarhetsanalyser skulle de snart inse att vi har rätt, som så många gånger förr. Tyvärr saknar flera av dem denna analysförmåga, vilket lyser väl igenom i den debatt som förts de senaste åren.

Det som jag som 23-åring för 18 år sedan kunde förutspå har övriga partier uppenbarligen först nu insett. ”Ett nedrustat försvar tar årtal att bygga upp igen – den tiden har man inte vid ett krigshot i modern tid.”

I detta anförande instämde Pavel Gamov och Markus Wiechel (båda SD).

Anf. 164 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis frestande för Sverigedemokraterna att använda det rådande säkerhetspolitiska läget omkring oss, som försämras alltmer, för att försöka bevisa att man alltid haft rätt och att man hade rätt redan för 18 år sedan eller så. Men det är inget nytt att Sverige eller andra länder nedrustar i tider av avspänning och upprustar i tider av ökad spänning. Det är högst rimligt att man gör det och att man anpassar sitt försvar utifrån den situation som råder. Det är vad Sverige har gjort. Det har vi gjort under hela 1900-talet. Tidvis har vi haft ett ganska avrustat försvar. Tidvis har vi haft ett av de tre eller möjligen fyra största flygvapnen i världen. Det är en bild av spännvidden.

Björn Söder! Hade du velat avstå från de välfärdssatsningar som blev möjliga på 90-talet och 00-talet?

Anf. 165 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Vi har genom de budgetförslag som vi lagt fram visat att man kan prioritera både välfärdssatsningar och en stark försvarsförmåga.

Problemet i försvarspolitikerna är att man inte bara kan säga att det är tryggt i vår omgivning och att man därför ska montera ned. Nu har det ändrats, och nu ska vi rusta. Det är ungefär som att säga: Det har inte brunnit i mitt hus de senaste tio åren, så nu plockar jag ned mina brandvarnare, för jag har inte råd att köpa batterier till dem – det är onödigt bortkastade pengar. Eller som om man säger upp sina hemförsäkringar bara för att man inte har haft några inbrott och det inte har brunnit.

Försvaret måste hålla en hög nivå hela tiden. Det går inte att ha någon quickfix när omvärlden snabbt förändras. Det man har gjort i Sverige är att man har slaktat hela system. Det är inget man bara förändrar över en natt, utan det tar årtal att bygga upp dem.

Vi har gjort samma misstag tidigare i historien. År 1925 gjorde vi det när vi sa att det var fred i vår tid. År 1939 fick vi resultatet. Vi ska inte göra samma misstag, och det är det vi har gjort nu.

Anf. 166 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Fru talman! Återigen: Det är naturligtvis frestande för Sverigedemokraterna att i den här frågan försöka visa att de skulle ha haft rätt hela tiden. Men till skillnad från Björn Söder tror jag inte att lösningen på 2010-talets försvarsbehov för Sverige hade varit att stå med 1990-talets organisation och 1970-talets utrustning. Tvärtom var det en klok politik att i tid av avspänning nedrusta det svenska försvaret och föra över de pengarna till välfärdssatsningar. Detta skedde långt innan Sverigedemokraterna kom in i riksdagen. Det är oklart, men man kan ana vad Sverigedemokraterna hade velat föra för politik då.

Då kvarstår min fråga. Det är inte så enkelt som Björn Söder säger, att man kan göra båda delarna i dag. Det här är en historisk fråga till Björn Söder: Hade Björn Söder velat avstå från de välfärdssatsningar som möjliggjordes under 90-talet och 00-talet genom de försvarsbeslut som togs då?

Anf. 167 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Jag delar inte alls Kenneth G Forslunds åsikt att det var kloka beslut som fattades. Vi ser resultatet av dem i dag. Det var verkligen inte kloka beslut.

Jag står inte här och säger att vi har rätt i allt, men i det här fallet har vi faktiskt haft rätt i det vi sagt. De säkerhetspolitiska analyser och bedömningar vi har gjort har varit korrekta. Det kan man gå tillbaka och titta på.

Man titta på våra budgetförslag och se att vi kan göra välfärdssatsningar samtidigt som vi tillskjuter mest pengar av alla partier här till ökad försvarsförmåga. Men detta är fem över tolv. Det är redan för sent. Jag säger inte att man inte ska göra det nu, för vi måste göra det, men det skulle ha gjorts långt innan, och framför allt skulle man inte ha nedrustat.

Vi ska naturligtvis inte stå kvar med en statisk försvarsmakt som aldrig förändrar sig. Givetvis måste man utveckla den. Vi gör nya materielinköp och så vidare. Vi måste utveckla och effektivisera Försvarsmakten. Så är det givetvis. Det handlar alltså inte om att stå kvar i 90-talets försvar.

Anf. 168 SOTIRIS DELIS (M) replik:

Fru talman! Jag har lärt mig att man inte kan bedriva politik genom att från talarstolen säga: Vad var det jag sa när jag var 23 år gammal?

Hur går det som Björn Söder säger ihop med Sverigedemokraternas tveksamma hållning till Ryssland? Han påminner mig om en åskådare som från åskådarplats kan spela bättre fotboll än de som spelar på planen. Återigen: Hur förklarar Björn Söder Sverigedemokraternas förhållningssätt till ryssarna och partiets innerliga ambition att föra Sverige bort från Europeiska unionen?

Anf. 169 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna har varit väldigt tydliga i sin kritik av Ryssland och Rysslands agerande, inte bara när det gäller Georgienkonflikten utan framför allt tillvägagångssättet i Ukraina, där man kränker en suverän stat och illegalt ockuperar en del av ett lands territorium. Där har vi varit starka i fördömandet.

Vi har också ställt oss bakom de sanktioner som har införts mot Ryssland. I debatten här tidigare var det någon som tog upp att vår representant i försvarsutskottet skulle ha sagt att Ryssland inte var fienden. Det stämmer. Ryssland är inte vår fiende men inte heller vår vän. Så brukar vi betrakta dem. Vi behöver inte utmåla alla länder som våra direkta fiender innan vi själva har blivit utsatta för några hot eller angrepp. Däremot har vi varit tydliga med att Ryssland inte är vår vän i dagsläget, och vi har tydligt fördömt deras agerande.

Anf. 170 SOTIRIS DELIS (M) replik:

Fru talman! Man kan inte bedriva framtidsorienterad politik genom att titta i backspegeln. Ett gott råd till Björn Söder och Sverigedemokraterna är att låta bli att från kammaren basunera ut: Titta här så rätt vi hade hela tiden! I stället bör man ägna sig åt framåtriktad politik som fokuserar på uppgiften och Sveriges utmaningar. Det är mitt förslag till Björn Söder och Sverigedemokraterna.

Anf. 171 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Fru talman! Det är ganska viktigt att titta i backspegeln. Om man lär sig av historien kan man också fatta goda beslut för framtiden. Det brukar jag i alla fall ha som målsättning. Kan man sin historia och vet vilka misstag man tidigare har gjort kanske man inte upprepar dem.

I det här fallet kan jag bara konstatera att man precis har upprepat samma misstag som man gjorde här i landet 1925, då man nedmonterade vår försvarsförmåga. Nu har man helt plötsligt insett att omvärldsläget har förändrats drastiskt, vilket vi varnat för.

Jag måste tyvärr säga att vi hade rätt. Titta här, vi hade rätt! Då är det kanske också en signal till andra partier och till Sotiris Delis om att man kanske ska lyssna på oss lite mer framöver, för vi är nog inte helt fel ute när vi pratar politik. Historien har visat att vi har ganska rätt i en hel del av det vi säger. Det gäller inte bara försvarspolitik utan också invandringspolitik och annat. Det vi kunde förutspå på 1990-talet har slagit in i dag.

Anf. 172 PAVEL GAMOV (SD):

Fru talman! Den senaste tiden har visat att när väl förändring kommer, så kommer den också fort och kraftfullt.

Under förra året röstade briterna för ett utträde ur Europeiska unionen, och vi fick äntligen en brexit. Som första land i unionens historia valde Storbritannien att kraftfullt säga nej till överstatlighet, nej till minskat inflytande, nej till bristande demokrati, nej till påtvingad migration, nej till utbredd korruption och nej till att skänka bort miljarder med skattepengar till andra relativt välmående länder i Europa när behoven hemma är stora. Det brittiska folket sa i stället kraftfullt ja till självbestämmande, ja till suveränitet, ja till utökad demokrati, ja till att stärka landets gränser, ja till utökad insyn och verkligt ansvarsutkrävande och ja till att lägga grunden för en förmånlig frihandel, där mer gynnsamma frihandelsavtal kan slutas bilateralt.

Under förra året vann också den presidentkandidat i Förenta staterna som alla experter förutspådde aldrig skulle kunna lyckas med just det. I likhet med brexit innebär detta stora förändringar både i Europa och i världspolitiken, och det får även konsekvenser för EU:s nuvarande federalistiska utveckling. Vi ser redan i dag att det har lett till att det överdimensionerade och överbyråkratiska EU-maskineriet är i kraftig gungning, och från eurokraternas håll talas det om ständiga kriser. Vi ser ekonomiska kriser, migrationskriser och andra former av kriser i EU:s spår, där dagens EU snarare är en del av problemet än lösningen.

Denna förändring och detta folkliga uppror mot EU-eliten är något som vi är många Europavänner som gläds åt. Vi ser också att detta lägger grunden för en ny utveckling där vi kan återgå till mer mellanstatlighet och till ett nationernas Europa.

Detta halvår genomförs det dessutom parlamentsval i Nederländerna och presidentval i Frankrike. Oavsett utgång, fru talman, kommer valen även där att påverka EU-projektet och dess framtid, precis som brexit och den nya USA-administrationen nu gör.

Det EU som svenskarna med knapp marginal sa ja till 1994 existerar inte längre. Därför behöver folket återigen rådfrågas. Enligt en opinionsmätning från Inizio nyligen ökar också andelen svenskar som vill se en folkomröstning om det svenska EU-medlemskapet. Fyra av tio svenskar vill nu ha en sådan folkomröstning – detta trots att övriga partier i kammaren jämt och ständigt försöker tiga ihjäl denna fråga och i stället målar upp domedagsprofetior.

Sverigedemokraterna stöder tanken på en folkomröstning och verkar både här i Stockholm i Sveriges riksdag och i Europaparlamentet i Bryssel för att även svenska folket ska få säga sitt i denna fråga och för att vi ska få se en swexit. Vi är helt enkelt garanter för att denna debatt äger rum och är vital.

Fru talman! Självklart ska vi ha samarbete i Europa. Självklart ska vi ha samarbete på olika områden, till exempel när det gäller miljö och brottsbekämpning. Men detta samarbete ska ske mellanstatligt och frivilligt utan tvång. Vi ska inte bli påtvingade olika dekret och påbud från icke folkvalda politiker och anonyma byråkrater och lobbyister fjärran från vårt land.

Brexit visar att en annan väg är möjlig. Det är nu dags att den svenska regeringen tar detta på allvar och tillfrågar svenska folket om vad man anser om den nuvarande utvecklingen.

Anf. 173 PYRY NIEMI (S) replik:

Fru talman! Det är inte obekant att Sverigedemokraterna vill lämna EU. Det är något som ofta framförs, inte minst i EU-nämnden. Jag måste ändå säga att ni kontinuerligt påminner oss om detta. Att ni också hävdar att ni är den enda garanten för swexit lär inte vara helt obekant för någon.

Från medier och annat har vi fått väldigt tydliga signaler om att Sverigedemokraterna är beredda att rösta på budgetförslaget från ett parti som är väldigt EU-vänligt, nämligen Moderaterna. Jag undrar: Stämmer det att ni sverigedemokrater kan tänka er att rösta på Moderaternas budgetförslag trots att ni har totalt olika uppfattningar när det gäller EU-frågan?

Sedan funderar jag på det här med sanktionerna, som EU har framfört och genomfört när det gäller Ryssland. Står ni bakom dessa sanktioner trots att ni är emot EU-medlemskapet?

Prot. 2016/17:68

15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 174 PAVEL GAMOV (SD) replik:

Fru talman! Pyy Niemi och jag är kollegor i EU-nämnden. Det stämmer att vi där från Sverigedemokraternas sida varje fredag förmiddag försöker se till att svenska folket har kvar sitt självbestämmande på en rad olika politiska områden. Vi är det parti som anmäler flest så kallade avvikande meningar av alla partier. Det är just för att vi anser att svenska folket ska få säga till så mycket som möjligt om sin egen vardag och sin egen framtid. Där vet vi att mitt parti skiljer sig radikalt från Pyy Niemis Socialdemokraterna.

Vi stöder inte Moderaternas budget i alla delar, utan vi stöder i första hand vår egen budget. Men vår främsta målsättning är att avsätta den nuvarande regeringen. Och om vi på det sättet kan bidra till det är vi självklart positiva till att rösta på ett annat budgetförslag i andra hand.

Sanktionerna gentemot Ryssland är någonting som vi stöder. Det har vi fått höra tidigare under debatten.

Anf. 175 PYY NIEMI (S) replik:

Fru talman! Okej, då vet vi att ni stöder EU-sanktionerna och att ni är beredda att stödja en budget från ett parti som i princip står på motsatta sidan i förhållande till er när det gäller EU-frågan. Det är ganska intressant.

Då tänker jag på nästa fråga – Björn Söder tangerade detta. I budgeten kommer det också att finnas försvarsanslag. Det vet Pavel Gamov om. Ni är emot Nato – det är väl bra. Ni har tydligt deklarerat att det inte ska genomföras. Men det parti som ni avser att stödja för att rösta bort den här regeringen har numera ett väldigt starkt intresse av att vara med i Nato. Hur förhåller sig Sverigedemokraterna till det när Sverigedemokraterna tänker rösta på Moderaternas budgetförslag? Det är ju två diametralt motsatta uppfattningar.

(Applåder)

Anf. 176 PAVEL GAMOV (SD) replik:

Fru talman! Sverigedemokraternas målsättning är att avsätta den nuvarande regeringen. Då är vi beredda att i andra hand stödja ett budgetförslag från Alliansen eller från Moderaterna. Självklart stöder vi i första hand vårt eget budgetförslag. Men om det faller, vilket det tyvärr ser ut att göra, är det självklart att vi är beredda att ta till alla medel för att avsätta den nuvarande regeringen, som vi anser är väldigt skadlig för vårt land.

Vi är inte överens med Moderaterna i alla frågor. Vi är inte heller överens med andra partier i alla frågor. Men det finns ett större syfte. Det är att se till att Sverige får en ny regering och en ny politik där, som vi hörde tidigare, man inte värnar alla världens medborgare utan där man i första hand värnar Sverige och de svenska medborgarna. Jag tycker att det var väldigt tydligt under ett tidigare replikskifte att Socialdemokraterna inte har det fokuset. Det är djupt beklagligt. För Sverigedemokraterna kommer Sverige och de svenska medborgarna i första hand.

Prot. 2016/17:68
15 februari

Utrikespolitisk debatt

Anf. 177 MARGARETA CEDERFELT (M):

Fru talman! Jag vill ge en sakupplysning med anledning av Björn Söders anförande och Ryssland.

Ryssland har gjort kränkningar av svenskt luftrum. Rysslands ambasadör i Sverige har uttalat sig negativt om Sverige och relationerna med Sverige. Och våra baltiska grannländer är ständigt utsatta för hot från Ryssland. Detta säger jag med anledning av det här med att invänta vad Ryssland avser att göra. Ryssland är ett hot gentemot Sveriges självständighet.

Den utrikespolitiska debatten var härmed avslutad.

§ 3 Justering av protokoll

Protokollet för den 25 januari justerades.

§ 4 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 16 februari kl. 14.00*.

§ 5 Anmälan om faktapromemorior

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2016/17:FPM64 Dataskyddsförordning för EU:s institutioner
KOM(2017) 8 till konstitutionsutskottet

2016/17:FPM65 Modernisering på arbetsmiljöområdet *KOM(2017) 12* till arbetsmarknadsutskottet

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2016/17:89 och 91 till skatteutskottet

2016/17:93 till arbetsmarknadsutskottet

2016/17:94 till socialutskottet

2016/17:95 och 108 till justitieutskottet

Skrivelser

2016/17:65 till finansutskottet

2016/17:111 till miljö- och jordbruksutskottet

Redogörelser

2016/17:NL1 och SN1 till konstitutionsutskottet

Motioner
2016/17:3606 och 3607 till socialförsäkringsutskottet
2016/17:3609 till näringsutskottet
2016/17:3608 till arbetsmarknadsutskottet
2016/17:3605 och 3610 till arbetsmarknadsutskottet

Prot. 2016/17:68
15 februari

Utrikespolitisk debatt

EU-dokument
KOM(2016) 826 till justitieutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 31 mars.*
KOM(2016) 863 till näringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 6 april.*
KOM(2017) 54 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 3 april.*

§ 7 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Socialförsäkringsutskottets betänkanden
2016/17:SfU9 Riksrevisionens rapport om asylboenden
2016/17:SfU10 Riksrevisionens rapport om felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen

Försvarsutskottets betänkande
2016/17:FöU8 Riksrevisionens rapport om informationssäkerhetsarbete på nio myndigheter

Konstitutionsutskottets betänkande
2016/17:KU7 Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet

Finansutskottets betänkanden
2016/17:FiU15 Riksrevisionens rapport om granskningen av Årsredovisning för staten 2015
2016/17:FiU16 Riksrevisionens rapport om skyddet för pensionssparare

Justitieutskottets betänkande
2016/17:JuU9 Transporter av frihetsberövade

§ 8 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition
2016/17:85 Samverkan om vård, stöd och behandling mot spelmissbruk

§ 9 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 14 februari

2016/17:307 Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård vid depression och ångest

av *Karin Rågsjö* (V)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:308 Långsiktiga mål i livsmedelsstrategin

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:309 Ekologisk livsmedelsproduktion och dess miljöpåverkan

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:310 Statlig service på landsbygden

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:311 Valuta för pengarna

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 14 februari

2016/17:828 Föräldraskap

av *Margareta Cederfelt* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:829 Ensamkommande från Afghanistan

av *Maria Andersson Willner* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:830 Säkerheten i Mali och utbildningsinsatsen EUTM

av *Lena Asplund* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:831 Åtgärder för att minska jordbrukets läckage

av *Lars Tysklind* (L)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:832 Utlokalisering av SAS

av *Emma Wallrup* (V)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:833 Namnändring av Försvarsmedicincentrum

av *Lars Hjalmered* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:834 Polisflyget i Östersund

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:835 Förbud att avverka skog på grund av förekomst av icke rödlistad art

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:836 Personrån i Uppsala

av *Marta Obminska* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:837 Överbeläggningar och utlokaliseringar i vården

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:838 Rättssäkerhet för arbetskraftsinvandrare

av *Erik Bengtzboe* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:839 Sänkta krav på utsläppskontroll av bilar

av *Anders Åkesson* (C)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:840 Dopningstester på gym

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:841 Stora regionala skillnader inom vården

av *Ann-Britt Åsebol* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:842 ERTMS och det svenska järnvägssystemet

av *Anders Åkesson* (C)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:843 Tillgång till uppgifter av stor vikt för säkerhet och brottsbekämpning

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:844 De regionala etikprövningsnämnderna

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:845 Utlämning av fångar till USA

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:846 Stöd till kulturarvet i MENA-regionen

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:847 Skärpta straff för återfallsförbrytare

av *Cecilia Widegren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:848 Besparingar på Polisregion Syd

av *Tobias Billström* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:849 Ekonomisk kompensation för gräns- och id-kontroller

av *Tobias Billström* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:850 Beskattning av plastbarkassar

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

Prot. 2016/17:68

15 februari

Utrikespolitisk debatt

Prot. 2016/17:68
15 februari

Utrikespolitisk debatt

2016/17:851 Främjande av lastbilsförsäljning

av *Sten Bergheden* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:852 Ökad arbetslöshet bland förgymnasialt utbildade

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 15 februari

2016/17:804 Barnpornografibrott

av *Ellen Juntti* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:801 SAS och företagens villkor

av *Anette Åkesson* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:806 Missbruk av svenska pass

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 14.58.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 2 anf. 59 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 2 anf. 122 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 2 anf. 149 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

KATHRIN FLOSSING

/Olof Pilo

§ 1 Val av riksrevisorer	1
Anf. 1 ANDREAS NORLÉN (M).....	1
Anf. 2 TALMANNEN.....	4
Välkomsthälsning	5
Anf. 3 TALMANNEN.....	5
§ 2 Utrikespolitisk debatt	5
Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	5
Anf. 5 KARIN ENSTRÖM (M) replik.....	10
Anf. 6 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	11
Anf. 7 KARIN ENSTRÖM (M) replik.....	11
Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	12
Anf. 9 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	12
Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	12
Anf. 11 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	12
Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	13
Anf. 13 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	13
Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	13
Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	14
Anf. 16 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	14
Anf. 17 HANS LINDE (V) replik	14
Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	15
Anf. 19 HANS LINDE (V) replik	15
Anf. 20 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	15
Anf. 21 BIRGITTA OHLSSON (L) replik.....	16
Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	16
Anf. 23 BIRGITTA OHLSSON (L) replik.....	17
Anf. 24 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	17
Anf. 25 SOFIA DAMM (KD) replik.....	17
Anf. 26 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	18
Anf. 27 SOFIA DAMM (KD) replik.....	18
Anf. 28 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	18
Anf. 29 KARIN ENSTRÖM (M).....	19
Anf. 30 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik.....	20
Anf. 31 KARIN ENSTRÖM (M) replik.....	21

Anf. 32 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S) replik	21
Anf. 33 KARIN ENSTRÖM (M) replik	21
Anf. 34 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	22
Anf. 35 KARIN ENSTRÖM (M) replik	22
Anf. 36 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	23
Anf. 37 KARIN ENSTRÖM (M) replik	23
Anf. 38 HANS LINDE (V) replik	23
Anf. 39 KARIN ENSTRÖM (M) replik	24
Anf. 40 HANS LINDE (V) replik	24
Anf. 41 KARIN ENSTRÖM (M) replik	25
Anf. 42 MARKUS WIECHEL (SD)	25
Anf. 43 KARIN ENSTRÖM (M) replik	27
Anf. 44 MARKUS WIECHEL (SD) replik	27
Anf. 45 KARIN ENSTRÖM (M) replik	28
Anf. 46 MARKUS WIECHEL (SD) replik	28
Anf. 47 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	28
Anf. 48 MARKUS WIECHEL (SD) replik	29
Anf. 49 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	29
Anf. 50 MARKUS WIECHEL (SD) replik	29
Anf. 51 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	30
Anf. 52 MARKUS WIECHEL (SD) replik	30
Anf. 53 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	30
Anf. 54 MARKUS WIECHEL (SD) replik	31
Anf. 55 BIRGITTA OHLSSON (L) replik	31
Anf. 56 MARKUS WIECHEL (SD) replik	32
Anf. 57 BIRGITTA OHLSSON (L) replik	32
Anf. 58 MARKUS WIECHEL (SD) replik	32
Anf. 59 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP)	33
Anf. 60 KARIN ENSTRÖM (M) replik	34
Anf. 61 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	34
Anf. 62 KARIN ENSTRÖM (M) replik	35
Anf. 63 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	35
Anf. 64 MARKUS WIECHEL (SD) replik	35
Anf. 65 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	35
Anf. 66 MARKUS WIECHEL (SD) replik	35
Anf. 67 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	36
Anf. 68 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	36
Anf. 69 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	36
Anf. 70 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	36
Anf. 71 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	37
Anf. 72 BIRGITTA OHLSSON (L) replik	37
Anf. 73 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	37
Anf. 74 BIRGITTA OHLSSON (L) replik	37
Anf. 75 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	38
Anf. 76 SOFIA DAMM (KD) replik	38
Anf. 77 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	38
Anf. 78 SOFIA DAMM (KD) replik	38
Anf. 79 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik	39
Anf. 80 KERSTIN LUNDGREN (C)	39

Anf. 81 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	
replik.....	41
Anf. 82 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	42
Anf. 83 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	
replik.....	42
Anf. 84 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	42
Anf. 85 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	43
Anf. 86 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	43
Anf. 87 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	43
Anf. 88 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	44
Anf. 89 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik.....	44
Anf. 90 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	44
Anf. 91 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik.....	45
Anf. 92 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	45
Anf. 93 HANS LINDE (V) replik	45
Anf. 94 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	46
Anf. 95 HANS LINDE (V) replik	46
Anf. 96 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	46
Anf. 97 HANS LINDE (V).....	47
Anf. 98 BIRGITTA OHLSSON (L).....	49
Anf. 99 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	
replik.....	51
Anf. 100 BIRGITTA OHLSSON (L) replik.....	52
Anf. 101 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	
replik.....	52
Anf. 102 BIRGITTA OHLSSON (L) replik.....	53
Anf. 103 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik.....	53
Anf. 104 BIRGITTA OHLSSON (L) replik.....	53
Anf. 105 PERNILLA STÅLHAMMAR (MP) replik.....	54
Anf. 106 BIRGITTA OHLSSON (L) replik.....	54
Anf. 107 HANS LINDE (V) replik	54
Anf. 108 BIRGITTA OHLSSON (L) replik.....	55
Anf. 109 HANS LINDE (V) replik	55
Anf. 110 BIRGITTA OHLSSON (L) replik.....	56
Anf. 111 SOFIA DAMM (KD)	56
Anf. 112 KENNETH G FORSLUND (S)	58
Anf. 113 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik	59
Anf. 114 KENNETH G FORSLUND (S) replik	60
Anf. 115 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik	60
Anf. 116 KENNETH G FORSLUND (S) replik	60
Anf. 117 SOFIA ARKELSTEN (M).....	60
Anf. 118 ÅSA ERIKSSON (S) replik	62
Anf. 119 SOFIA ARKELSTEN (M) replik.....	62
Anf. 120 ÅSA ERIKSSON (S) replik	62
Anf. 121 SOFIA ARKELSTEN (M) replik.....	62
Anf. 122 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik	63
Anf. 123 SOFIA ARKELSTEN (M) replik.....	63
Anf. 124 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik	63
Anf. 125 SOFIA ARKELSTEN (M) replik.....	63
Anf. 126 JOHAN NISSINEN (SD).....	64
Anf. 127 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V).....	65

Anf. 128	JOHAN NISSINEN (SD) replik	66
Anf. 129	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	67
Anf. 130	JOHAN NISSINEN (SD) replik	67
Anf. 131	LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	67
Anf. 132	FREDRIK MALM (L)	67
Anf. 133	KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	68
Anf. 134	FREDRIK MALM (L) replik.....	69
Anf. 135	KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	69
Anf. 136	FREDRIK MALM (L) replik.....	69
Anf. 137	PYRY NIEMI (S).....	70
Anf. 138	MARGARETA CEDERFELT (M).....	72
Anf. 139	AMINEH KAKABAVEH (V)	73
Anf. 140	EMILIA TÖYRÄ (S)	74
Anf. 141	GÖRAN PETTERSSON (M)	75
Anf. 142	ANDERS ÖSTERBERG (S).....	76
Anf. 143	SOFIA ARKELSTEN (M) replik	77
Anf. 144	ANDERS ÖSTERBERG (S) replik	78
Anf. 145	SOFIA ARKELSTEN (M) replik	78
Anf. 146	ANDERS ÖSTERBERG (S) replik	78
Anf. 147	SOTIRIS DELIS (M)	78
Anf. 148	JAMAL MOUNEIMNE (S).....	80
Anf. 149	PÅL JONSON (M).....	81
Anf. 150	ÅSA ERIKSSON (S)	82
Anf. 151	MARGARETA CEDERFELT (M) replik	84
Anf. 152	ÅSA ERIKSSON (S) replik	84
Anf. 153	MARGARETA CEDERFELT (M) replik	84
Anf. 154	ÅSA ERIKSSON (S) replik	84
Anf. 155	SOFIA ARKELSTEN (M) replik	85
Anf. 156	ÅSA ERIKSSON (S) replik	85
Anf. 157	SOFIA ARKELSTEN (M) replik	85
Anf. 158	ÅSA ERIKSSON (S) replik	86
Anf. 159	BJÖRN SÖDER (SD) replik	86
Anf. 160	ÅSA ERIKSSON (S) replik	86
Anf. 161	BJÖRN SÖDER (SD) replik	86
Anf. 162	ÅSA ERIKSSON (S) replik	87
Anf. 163	BJÖRN SÖDER (SD)	87
Anf. 164	KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	89
Anf. 165	BJÖRN SÖDER (SD) replik	89
Anf. 166	KENNETH G FORSLUND (S) replik.....	90
Anf. 167	BJÖRN SÖDER (SD) replik	90
Anf. 168	SOTIRIS DELIS (M) replik.....	90
Anf. 169	BJÖRN SÖDER (SD) replik.....	90
Anf. 170	SOTIRIS DELIS (M) replik.....	91
Anf. 171	BJÖRN SÖDER (SD) replik.....	91
Anf. 172	PAVEL GAMOV (SD).....	91
Anf. 173	PYRY NIEMI (S) replik	92
Anf. 174	PAVEL GAMOV (SD) replik.....	93
Anf. 175	PYRY NIEMI (S) replik	93
Anf. 176	PAVEL GAMOV (SD) replik.....	93
Anf. 177	MARGARETA CEDERFELT (M).....	94

§ 4 Meddelande om frågestund.....	94	Prot. 2016/17:68
§ 5 Anmälan om faktapromemorior	94	15 februari
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	94	-----
§ 7 Ärenden för bordläggning.....	95	
§ 8 Bordläggning.....	95	
§ 9 Anmälan om interpellationer	96	
§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	96	
§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	98	
§ 12 Kammaren åtskildes kl. 14.58.....	98	